

BIBLIOTECA DE LOYOLA

Sala 1 Estante 27 Plúteo. 1

754

Compré este libro en 1835 por 26 rs
Montenegro

S. S. M. Orate pro me.

IOACHIMI PERIO-
NII BENEDICTINI COR-
mariaceni de rebus gestis, vitisque
Apostolorum liber.

¶ Ad beatissimum Patrem Iuliū
tertium Pontificem Maximum.

PARISIIS,
Apud Nicolaum de Guingant,
in Claſſo Brunello.
CVM PRIVILEGIO.

1552.

Extrait du privilege.

Il est permis à Nicolas de Guingant
Libraire de ceste ville de Paris, de
faire imprimer & exposer en vente ce
present liure, intitule Iochimi Perionij
de rebus gestis vitisque Apostolorum
liber. Et defenses a tous Libraires &
Imprimeurs de n'imprimer ou mettre
en vente ledict liure, sinon ceulx que le
dict de Guingant auroit faict im-
primer, iusques a trois ans prochainement
venans: ainsi que plus a plain est conte-
nu audict privilege.

signé du Tillet.

BEATISSIMO PA-
TRI, IULIO TERTIO
Pontifici Maximo Iochimus
Perionius Benedictinus
Cormeriacenus
S.P.D.

VM ipse mecum repu-
to, Iuli Pontifex Maxi-
me, q̄ multi & Graci
& Latini scriptores vi-
tas resque gestas im-
peratorum literarum monumentis mā-
dare & ab hominum obliuione vindi-
care studuerint, non possum equidem
non magnopere mirari, tam paucos esse,
qui idem officium sanctissimis clarissi-
misque illis duodecim viris, quos Chri-
sti Apostolos Græco sermone, id est lega-
tos & quasi nuncios, maiorum nostro-
rum institutio nuncupamus sibi præstan-
dum putauerint. Etenim si tot homines
ad illud officium communis voluptas

EPISTOLA.

atq; utilitas, qua duo in hystoria vel so-
la vel maxime spectantur, excitavit, ea-
dem profecto causa, qua hic multo &
graviore & veriore, quam illic omni-
bus proposita sunt, non solum eundem
pariemque hominum numerum, & eundem
etiam plures, ut idem horum causa su-
sciperent ac efficerent, impellere & po-
tuerunt, & vero debuerunt. Nam, ut
de oblectatione primum dicam, cum illi
quod maximam in eo voluptatem po-
steris propositam putarent, si quibus ar-
mis, quibusque artibus ac rationibus im-
peratores tam Graeci quam Latini vel
auxerunt imperium quod initio parum
accepissent, vel quod maximū accepisset
conseruauerint, cognouissent sibi in eorū
rebus gestis scribedis, studiū diligentia-
que ponendamque cesuerint: quantūq;
queso, quamq; verā cū maxima admi-
ratione cōiunctā voluptatem omnes ex
Apostolorum vitis percipere possunt, si
eos duodecim vniuersos totum penē or-
bem

EPISTOLA.

terrarum, singulos infinitam homi-
num atque adeo populorum mul-
titudinem ad Christi fidem religio-
nemque deduxisse cognoscant? quanta
vero eosdem affici necesse erit, cum
illos hoc totum sine vi, sine minis,
fraude, insidiis, armis, sanguine ac
morte cuiusquam, quibus illis impe-
ria sibi perpererunt, sed adhortatio-
nibus, precibus, modestia, continentia,
parsimonia, patientia, aliisque vir-
tutibus, id est, ut paucis omnia com-
plectar, sermone & opere perfecisse in-
tellexerint? Si enim eorum imperij fini-
tium recordando repetere velimus,
tria milia hominum à Petro primo
sermone, altero, quem non ita multo
post habuit, quinque ab ingrata Deo
vita ad gratam sanctamque dedu-
cta reperiemus. Quod si longius etiam
progrediamur, in iis praesertimque quo
diuinis libris continentur, maiorem ha-
bent, auctoritatem, quot milia hominū
ā iij

EPISTOLA.

tota Grecia & Asia Paulum sola oratione & voce adiunctis nouis quibusdam inuictisq; operibus sub Christi imperium subegisse dicimus? Quod de ceteris quoque eodem modo iudicandum est. Conferantur nunc si placet, ea omnia quæ ab imperatoribus gesta sunt, quò facilius quanta sit in excitanda admiratione, pariendæque voluptate dissimilitudo, intelligatur. Alius apud Romanos Galliam Romano imperio adiunxisse, alius Germaniam dicitur, alij alias provincias. An hæc illi sine agrorum depopulatione, sine urbium euersione, sine cæde innumerabilium hominum, templorum direptione, iurisque diuini ac humani violatione aut perfecerunt, aut perficere potuerunt? Ex quibus intelligi potest, quæ aut quorum voluptas sit ea, quæ us legendis paritur, ex quibus maximum animo dolorem omnes capere debent. Quod si nihil tale in Apostolorum expeditionibus reperitur,

EPISTOLA.

tur, contrariæque hominum salus. Rerum publicarum à miserabili deorum, id est demonum seruitute liberatio, verique Dei religio eorum diligentia procurata & constituta est, certè horum omnium cognitione incredibilis quædam ac vera delectatio pariat. necesse est. De utilitate eadem dici possunt. Si enim omnes eas & legere libenter, & attentis animis audire solent, quæ ad se pertinere intelligunt, legendis autem audiendisque rebus gestis Apostolorum ea cognoscuntur, & discuntur omnia quæ ad summam omnium hominum utilitatem, dignitatem, salutemq; conducunt an non indecorum videtur, hæc tam utilia aut necessaria potius posteris non tradere, vitas autem imperatorum memoria prodere, quæ nec utilitate cum his, nec necessitate, nec verò dignitate comparari illo modo possunt? Nam vobis de hoc quoque aliquid dicam, fuerint sane in illis virtutes quæ eis à scripto-

EPISTOLA.

ribus tribuuntur fuerint in eis bene vi-
uendi exempla fuerint iidem continen-
tes, iusti, sapientes, fortes: at vere illæ
virtutes non sunt habendæ, præsertim
cum à fide sine qua Deo nihil gratū es-
se potest, seunctæ fuerint atque secreta.
Hoc etiam vere dici potest, cum ea fere
quæ illis tributa sunt, scriptores vel ig-
norauerint, vel gratiæ causa & ad eo-
rum vel aliorum voluptatē scripserint,
illos magna ex parte libros suos men-
daciis & vanitatibus referisse. Quæ
ego omnia si mihi propositum esset, fa-
cile docere possem, præsertim cum sum-
mas eorum qui his temporibus vixe-
runt, virtutes in historia legamus, quo-
rum scelerum ita plerique spectatores
fuerunt, ut eos suo testimonio iugulare
possint, non subleuare. At in his duode-
cim viris quos Apostolos ut dixi ma-
iorum nostrorum instituto vocamus, ni-
hil fucati, nihil fictum, nihil denique
simulatum reperiri potest, sed omnium

EPISTOLA.

verarum virtutem in illis quasi splen-
dor quidam expressus earumque sum-
ma consistit, eiusque rei non hominem
testem habent, sed Christum, id est Deū
qui eos & lucem mundi appellat, &
doctores eiusdem instituit, ut lucem ad
sanctissimam eorum vitam, doctrinam
ad ea quæ eos aliis tradere iussit, retu-
lisse videatur. Quod si eorum vitam at-
que doctrinam Deo gratā acceptam-
que esse videmus, quid de utilitate exi-
stimare debemus? Legedis quidē veterū
historius nobis sæpe verbum prudenter,
fortiter, moderatē, insleque dictū placet
sed tamē an vita eorū quorū illud est,
ei cōsona fuerit, ignoram? Sæper, aut ple-
rūq; dubitamus, propterea q̃ fere vñ ve-
nire videamus, ut oratio pulcherrima
sit hominū, vita turpissima, & ab ora-
tione dissentiēs: ex quo dicta fere contē-
ni solent. Quæ autē ab Apostolis in eo
genere dicta feruntur, ea nobis simili-
ter venire in dubium non possunt, præ-

EPISTOLA.

pierea quod illi & eam vitam tradu-
xerint, ut ipsius comes illorum esset ora-
tio, & eo sermone usi sunt, illum ut
non refelleret vita, sed comprobaret.
Hac igitur aliaque talia cogitati mihi
visum est indecorum maxime, cum non
solum imperatorum, sed etiam priuato-
rum hominum vitas, id est dicta & fi-
cta quae magna ex parte eiusmodi esset
quae dixi, tam multi scripserint, nemi-
nem adhuc ferè extitisse, qui horum san-
ctissimorum clarissimorumque virorum
res gestas sibi literis mandandas censue-
rit. Itaque hoc mihi op^o suscipiendum
esse statui, quod quo maiorem auctori-
tatem haberet, ea primum de his tali-
bus viris tradidi, quae diuinis literis ac
libris continentur: deinde ea quae proba-
ti auctores, y praesertim qui id genus vi-
ta quod Christus nobis in praeceptis re-
liquisse videmus, magna cum laude et
gloria secuti sunt, memoria prodiderunt.
Nam si qui fortè tales sunt, qui ea quae

EPISTOLA.

de illis non iam diuinae literae, sed vel
Egesippi, vel Irenaei, vel Eusebii, vel et-
iam Hieronymi aut aliorum eiusdem
generis scripta confirmant, contemnenda
putant, aut nullius esse auctoritatis
censent oportere, aut eodem in numero
& loco habenda illa iudicant, quae de
illis vniuersa Ecclesia multis iam secu-
lis comprobauit: non video quid verum
in historia quae veritatis magistra est,
aut sequi ipsi, possint, aut alius approban-
dum pro vero tradere. Si enim, exempli
causa, Acmyli Probi, si Suetonii, Plu-
tarchi, aliorumque scriptorum historias
veras esse, ob eamque causam retinendas
approbandasque iudicant, horum autem
falsas, & idcirco respuendas: primum
maximam iniuriam cum illis talibus vi-
ris tum Ecclesiae facere videntur, qui ho-
rum scripta & Ecclesiae iudicia minus
habere virium ad faciendam fidem,
quam illorum censeant oportere. Deinde
cum nihil asferre possint, cur illis potius

EPISTOLA.

quam his fides habenda sit, & nos contra graves causas afferre possumus, quare hoc potius credi oporteat, isto quidem præiudicio suo planè declarant, & quantum ipsorum iudiciis tribuendum sit, & quid de eis omnes boni existimare possint. In eodem mihi errore versari videntur ij, qui quales fuerint apostoli ceterique quos sanctissima beatissimaque vite opinione clarissimos in cælum hinc euolasse credit Ecclesia, scire non curant tenere verò quos se in vita præstiterint ac gesserint omnes ij, qui vel omnino à religione nostra abhorruerunt, aut eam quidem coluerunt, sed ei turpitudine vite quantum in ipsis fuit, tenebras offuderit, sibi laudi esse ducunt. Videndum est enim, quantum cuique scriptori tribuendum sit & fidei & temporis, ut in eo & locus retineatur, & modus necessarius adhibeatur. Quorum omnium si ratio habeatur, sicuti certe imprimis habenda est, non est id quidem dubium, quin

EPISTOLA.

quin quoniam historia & ad veritatem & ad maiores dirigi debet, horum duodecim virorum sanctissimorum & ceterorum quorum literæ diuinæ mentionem faciunt, vita primum locum tenere debeat proximum, ceterorum quæ Ecclesia veneratur, tertium, eorum qui à nostro viuendi instituto non abhorruerunt, nec ab Ecclesia coluntur, postremum, eorum qui ab eodem abhorruerunt, Quæ enim (malum) ratio est id quod plerisque in more positum est, primus in hoc genere iis tribuere, quorum res gesta traduntur, nec tam veræ sint, si modò sint, quam cum superiorum omnium tum vel maxime primorum, nec tantam lucem tamque certam ad vitam & mores afferre possint? Nec vero si quis splendide orationis rationem ita habendum esse censeat, ut hunc tam necessariam tamque utilem ordinem peruertere continuo putet oportere, audiendus est.

EPISTOLA.

Isto enim pacto fabula, id est rerum falsarum fictarumque narratio historia, verique cognitio falsi perceptioni anteponeatur. Sed de his hactenus. Nunc cur & eum ordinem quem in exponendis eorum vitis seruavi tenuerim, & ad te potissimum, Iuli Pontifex Maxime hunc libellum miserim, dicendum est. Ego cum hos duodecim viros à Mattheo, Marco, & Luca non eodem ordine nominari animaduertirem, nec alium ordinem addendum putarem, eum potissimum secutus sum quem Lucas in euangelio suo tenuit, nisi quod Paulum commodè inter Petrum & Andream interici posse iudicavi, cum eos ab Ecclesia coniungi cernerem, & Mathiam postremum tenere locum, quod Iudæ proditori ceteris præter Paulum iam delectis successerit. Tibi autem potissimum Iuli Pontifex Maxime, horum talium virorum id est Christi Apostolorum vitas dicendas censui, quod sedes Romana, cui hoc anno

EPISTOLA.

anno prouidentia diuina præesse cepisti semper iam ab initio Apostolica appellata sit, non ob aliam causam, nisi quod Petrus princeps Apostolorum primus eam vniuersamque Ecclesiam reuerxit. Eum equidem maiestate tua indignum esse scio, sed cum multis scribere de rebus diuinis cepissem, atque hic vnus absolutus esset, cum ad te hoc tempore dum alij absoluentur, mittere malui, quam gratulationis officio deesse, quod omnes boni certatim & votis, & oratione sequerentur. Neque enim mihi committendum putavi, ut cum illi eam voluptatem quam incredibilem ex ista maxima dignitate tua animis suis perciperent, declararent, vellentque te hunc summum honorem ex tua tuorumque, id est Christi omniū dignitate administrare, ego vnus in tanta omnium læticia tacerem, nec oratione, scriptoque testificarer commune omnium nostrum gaudium ex eo natū esse, quod te diui-

EPISTOLA.

nitus delectum esse speremus, ut quæ admodum iam cœpisti, Ecclesiam quam perniciosis quibusdam opinionum quasi tempestatibus fluctibusq; iam diu agitata & perturbata, tuendam conseruandamque accepisti, pro summa sapientia et doctrina tua quam cum pari auctoritate Deus coniunxerit, ad eum tranquillitatis pacisque portum, quem tanto pere omnes quasi ex longa navigatione aspirantes tenere cupiant, perducas, Faxit Deus optimus Maximus, ut potestas et voluntas quas tibi dedit, eos exitus habeant, qui et illi maxime glorie sint, & Ecclesie utilitati, & tibi dignitati. Vade Beatissime pater. Cormariaci quod est oppidum Turonum in Gallie Decimo Cal Decem. 1550.

VITA BEATI PETRI APOSTOLI,

Ioachimò Perionio Benedi-
ctino Cormariace-
no auctore.

SIMON is qui Petrus à Christo, ut mox docebimus, appellatus est, frater Andrea apostoli, Ioanne, siue Iona patre natus est in oppido Galilee prouincia, quod Bethsaida dicitur. Is à Christo primum discipulus delectus est, deinde apostolus, postremo ceteris totique Ecclesie prefectus est. Quod quæ admodum factum sit, sigillatim exponendum censui. Andreas quidem eius frater, cum Ioanne, qui Christum baptizauit dicentem audiret, Iesum esse qui peccata tolleret, eum secutus, apud illum eo ipso die commoratus est. Postridie Simonem

Ioan. I.

B. PETRI

fratrem primum inuenit, eique se Christi-
stum, id est eum quem lex & propheta
uenturum prädixissent, & inuenisse
& uidisse dixit. Simon qui hoc expe-
riri uellet, ad Iesum se adducendum
curauit, quem ut ille uidit, eum esse Si-
monem Iona filium dixit, eique nomen
Petri imposuit quo appellandus esset,
Petrus Iesum his gestis sequi non cepit
sed tum denique, cum ad mare Galilaeae
eum se vocantem audiuit. Cum enim
duae naues ad lacum Genesarenum sta-
rent, earumque unamque Simonis e-
rat, Christus descendisset, eum, ut a ter-
ra paulum subduceret, rogauit. Chri-
stus sedens ex nauicula multitudinem
docebat: qui ut dicendi finem fecit,
Simonem admonuit, ut rete laxaret, ac
in mare dmitteret. Simon se ac socios
tota nocte in piscatione operam perdi-
disse dixit, se tamen dicto eius audien-
tem, rete laxaturum. Quod cum fecisset,
piscium multitudinem ceperunt tam

Luce 5.
Matth. 4.
Marci. 1.

tam

VITA.

2

tam, ut rete rumpebatur, cogere-
turque ipse & socij eiusdem nauis alios
qui in altera naui erant, rogare,
ut uenirent, & se adiunarent.
Illi cum uenissent, vniuersi utranque
nauem impleuerunt, quo quidem pon-
dere pene naues submersae sunt. Si-
mon autem Petrus qui hoc Christi fa-
ctum secum animo penitus ut inuisita-
tum, reputaret, & miraretur, se ad
illius pedes infirmitatis conscius misit
eumque rogauit ut a se qui peccator es-
set discederet. Christus Petrum ut bono
animo esset admonuit, eique fore dixit,
ut homines caperet, id est retibus ora-
tionis eos ad ipsius fidem deduceret.
Hinc petrus ac socij eius relictis omni-
bus, Christum ita secuti sunt, ut nun-
quam postea ab eo discesserint. Itaque
cum non ita multo post, mulci eius di-
scipuli, propter eum sermonem quem ab
illo de edendo corpore, & potando san-
guine suo habitum praepostere accepe-

a ii

B. PETRI

ant, discederant, rogarētque Christus
duodecim apostolos, num ipsi etiam abi-
re vellent, Simon Petrus unus pro om-
nibus respondit, Domine ad quem nos
conferemus? Verba enim eum vita eter-
na habere. Se etiam ac condiscipulos
credere, ac cognouisse iam eum esse
Christum Dei viui filium. Erant iam
tum ex communi discipulorum nume-
ro duodecim delecti, quos apostolorum
appellauit nomine. Quod cum Mat-
thæus, Marcus & Lucas exponunt,
Petrum primo loco nominant: Matthæ-
us verò præterea primum eum vocat.
Duodecim autem, inquit, apostolo-
rum nomina sunt hæc, primus, Simon
qui dicitur Petrus, & Andreas fra-
ter eius, Philippus & Bartholomæus,
Iacobus Zebedæi, & Ioannes frater e-
ius, Thomas & Matthæus publicanus,
& Iacobus Alphæi, & Thaddæus,
Simon Chananæus, & Iudas Iscariote
qui & tradidit eū. Sed ad alia veni-

Matt. 10

VITA.

3

mus. Christus cum quinque milia homi-
num quinque panibus ac piscibus duo-
bus ita satiasset, ut reliquie etiam per-
multa surperessent, apostolos conscende-
re nauem, & transmittere, dum multi-
tudinem dimitteret, iussit ipse dimissa
turba, solus in montem oratum ascen-
dit, ibique vesper etiam orat. Nauicu-
la autem in qua erant apostoli, in me-
dio mari ita fluctibus iactabatur, ut pe-
nè se euadere posse iam diffiderent: cum
Christus re cognita, quarta noctis vi-
gilia ad eos venit ita pedibus, ut si
terra audum fuisset. Quem cum ita
ambulantem discipuli animaduertis-
sent, metu percussi, clamare, ac visi-
onem esse dicere. Ipse statim ut bono a-
nimo essent hortatus est, se esse, ne ti-
merent. Petrus rogare eum, ut si ip-
se esset, se ad ipsum venire iuberet.
Cumque Petrus illius iussu de navi-
cula descendens, pedibus ingredi cœ-
pisset, exorta vi magna ventorum,

Ioan. 6.
Matt. 14
Marc. 6.

B. PETRI

timuit, iamque submergi incipiebat, cum Christum ut se seruaret, rogauit. Christus autem porrecta manu comprehensum & ereptum, obiurgauit, quod de ipsius auxilio & ope diffusus esset.

Matth. 16.

Marci. 8.

Lucæ. 9.

Christus in agrum Casariensem nec ita multo post cum discipulis venit. In ipso itinere cum ab eis quasiuisset, quenam esset hominum de ipso opinio: illique ita respondissent, ut dicerent eum alius Ioānem Baptistam, alius Eliam, nonnullis Hieremiam, aliquibus vnum aliquem ex prophetis videri, eos rursus rogauit quemnam illi ipsum esse dicerent. Tum Petrus vnus pro omnibus respondit, eum esse Christum Dei viui filium. Quo ille responso satis declarauit, quantum ei tribueret, quamque verè de illo ipse sentiret. Itaque Christus ipse beatum eum esse dixit, quod ei non caro & sanguis sed pater ipsius qui in celo esset, talem de eo opinionem patefecisset atque enunciasset. Eumque Petrum esse professus,

supra

VITA.

4

supra, & in ea petra ecclesiam suam edificaturum se esse promisit, quam portæ inferorum nulla vi labefactare possent aut euertere. Clauēs preterea ei se traditurum calorū, id est, eiusmodi duplicem potestatem, ut quicquid al ligauisset in terra, id ipse ratum in celo habiturus esset. Eodem ferè tempore amoris summi illius quidem, sed parum considerati signa magistro discipulus ostendit. Nam cum idem discipulus, sibi propediem Hierosolymam eundem esse exponeret, ibique fore, ut à pontificibus primisq; ciuitatis irrideretur, conspiceretur, verberaretur, interficeretur, ac tertio die ab inferis excitaretur Petrus qui hæc: eius maiestate ac virtute indigna existimaret, non diuinam prouidentiam charitatēque illius in genus hominum consideraret, eum obiurgauit his verbis, Deus ista prohibeat, hæc tibi minime accident. Hoc Christus ita acerbè tulit, ut eum aduersarium vocauerit, eique ut se

Ibidem.

B. PETRI

sequeretur imperauerit, quod nō ea quæ
Dei essent, verum ea quæ hominum spe-
ctaret. Sexto post die illum Christus una
cum Iacobo & Ioanne eius fratre in
Matt. 17. montem quendam remotis arbitris du-
Marc. 9. xit, ubi cum ita illius & vultus immu-
Luc. 9. tatus esset, & vestis, ut ille solis lumen
imitaretur, hæc nimis candorem: eodē-
q. puncto temporis Moses & Elias visi
essent cum eo loquentes de morte quam
Hierosolymis perpassurus esset, tum Pe-
trus loci amenitate, Christi quæ incūdis-
simo illo gratissimōque aspectu captus
& delinquit, Domine, inquit, gratus
est hic & commodus nobis ad habitan-
dum locus. Itaque si tibi videtur, tria
hic tabernacula, tibi, Moysi, Eliæq. fa-
ciamus. Nihil ad hæc ille respondit,
tantūmq. visi sunt illi vocem exau-
dire monetis. ut Christum filium suum
charissimum audirent. Quod cum au-
dierunt, præ metu proni in terram ce-
ciderunt: ad quos Iesus accedens, eis
ut

VITA,

5

ut surgerent nec timerent, impera-
uit. Illi surgetes cum oculis sustulissent.
præter Iesum viderunt neminem. Caphar-
naum Galilææ oppidum Christus docen-
di cause tum forte venerat, cum nōnul-
li quorum hoc munus erat, ibi tributum
exigebant. It ad Simonem Petrum ad-
euntes, eum rogauerunt num Christus e-
ius magister tributum pendisset. Cū-
que ille annuisset, domum in qua Chri-
stus erat ingressus est. Christus eum oc-
cupans quæsiuit, a filiisne sitis reges
tributum exigere, an ab alienis. Cum
ille ab alienis respondisset, tum Chri-
stus conclusit, liberos esse filios, sed ne
ipsi illis causam sermonis de se afferrent
eum ad mare iussit ire, & hancum ia-
cere, cūmq. piscem quem primum ce-
pisset auferre, eiusque ore aperto nu-
mum quem inuenturus esset, pende-
re. Idem cum Christum audisset si-
ue docentem, siue admonentem, siue
etiam præcipientem, ut si quis nostra

Ibidem.

Mat. 18.

Luc. 17

B. PETRI

religionis ac disciplina alteri peccasset,
is primum cum remotisque arbitriis,
ab illo obiurgaretur: si ipsum non audi-
ret, duos testes adhiberet: si ne tum qui-
dem in viam rediret, idem apud eccle-
siam ab ipso accusaretur: cui si minime
ille obtemperaret, iam pro alieno a no-
stra disciplina haberetur: quoniam quo-
ties peccanti nobis veniam dare nos o-
porteret, ex Christi oratione non plane
intellexerat: cum rogauit, quoties peccā-
ti fratri ignoscere deberet, & an si se-
pties peccasset, in eo modum statuendū
esse censeret. Christus autem non in se-
ptimo quoque peccato modum se statue-
re respondet, sed in septimo & septuage-
simo. Quo ille responso facile declarauit
quotiescunque Christianus aliquis con-
tra nos quippiā aut dixerit, aut scripse-
rit, aut fecerit toties nos si ex animo ut
Mat. 19. sibi ignoscamus, roget, veniā dare oportere.
Mar. 10. Adolefcentes quidā admodū locuples
Luc. 18. ad Iesū adiens eū, ut viā salutis sibi offe-
deret,

VITA.

6

deret, rogauerat, Christus legis Mosāicæ
præcepta quæ roganti ille commemoras-
set, eiusmodi esse respondit, ut iis si pare-
ret, vitam & gloriam consequeretur
sempiternam, Quibus cum se ille iam
inde a puero obtemperasse dixisset: Chri-
stus quiddam illi deesse addidit, quod si
faceret, fore dixit ut perfectio absolutio-
que virtutis munere fungeretur. Hoc
autem in eo positum esse, ut omnia quæ
haberet, venderet daretque egentibus,
veniēsq; ipsum sequeretur, Ille qui
multa, ut dixi, habebat, cum de bonorū
contemptione ac despicientia verba chri-
stū facere audisset, tristis abiit. Chri-
stus autem cum hoc comperisset, disci-
pulorum animos à diuitiarum & opū
studio hoc modo abduxit, difficile esse
eos qui essent locupletes, in cælum perue-
nire: quinetiam facilius esse camelum
per foramen acus transire, quam eum
in cælum conuolare, cuius spes omnis in
opibus acquiesceret, Quod cum illi intel-

B. PETRI

lexissent, mirari & querere cœperunt, quisnam gloriam sempiternam consequi posset. Ille & hoc in hominibus situm esse negavit, & nihil esse dixit quod Dei potestatem potentiamque effugeret. Petrus verò qui Christum de contemnendis deserendisque omnibus ita differuisse meminisset, ut ei etiam qui hoc fecisset, si gloriam consequi sempiternam vellet, necesse esset ipsum sequi, rogare eum cœpit, quodnam pramium ipse ac discipuli, qui eum contemptis relictisque omnibus secuti essent, ab eo expectare deberent. Tum Christus iurando confirmavit, ipsos illos qui eum secuti essent, in mundi renouatione cum cœpisset iudicare, in sellis duodecim sedentes, duodecim tribus Israelitici populi iudicaturos: omnes verò qui vel domum, vel fratres, vel sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut agros ipsius nomine causaque reliquissent, vitam sempiternam

VITA.

7

piternam esse consecuturos. Idem in conuiuio illo ad quod extremum duodecim apostolos pridie quàm in crucem ageretur, adhibuit, quantum & Iesu tribueret, & de se detraheret declarauit, quantoque studio ad gloriam aspiraret sempiternam. Cum enim Iesus Ioann. 13 ablueret eis omnibus pedes ac detergere constituisset, primum à Petro initium cœpit. Quod ille primum cum & magistri dignitatem, & suam infirmitatem, & ut ita dicam, indignitatem consideraret, pati noluit: deinde cum illum dicentem audisset, si eum non ablueret, nihil ipsi cum eo cômerti, nihil commune futurum, tanta animi alacritate concessit, ut non solum pedes, verum etiam manus & caput quo minus ab eo abluerentur, minimè recusaret. Eadem in cœna paulo post, idem Christum triste perturbatumque animo animaduuerterat, eodemque affectum animo ipsi ac discipulis prædicentem audi-

B. PETRI

nerat fore, ut unus eorum ipsum proderet. Quia illius oratione cum vehementer omnes, ut equum erat, commoti essent, ipse Ioannem silentio admonuit, ut ex Christo quisnam hoc tantum taque immane scelus admissurus esset, cognosceret. Ille in Iesu sinum capite depositus, intellexit ad eam hoc crimen pertinere, cui frustum intinctum Iesus porre-cturus esset. Quanta in magistrum fide esset. ibidem ostendit. Nam cum ille omnibus prädixisset fore, ut ipsi ea ipsa nocte se deserto discederent, ipse multis verbis, iterum ac tertium pollicitus ei est, ut ceteri illum defererent, se tamen cum illo pariter ante moriturum, quam tanto scelere se contaminaret. Quod quidē aliqua ex parte tum præstitit, cum paulo post, in eo orto qui quod oliuius constitus erat oliueti dictus est, multitudo omnis generis armatorum qui eum comprehensuri erant, a defendendo magistro non deterruit, districtoque gladio Malcho

Mat. 26

M. r. 14

qui

VITA,

8

qui vim primus inferebat, autem præ-
cidit. Itaque solus cum Ioanne postea ex
apostolis Iesum cum eum vinctum ar-
mata cohors ad pontifices & pharisa-
os hostes ducebat, usque ad Anna a-
des secutus est, sed iam tempus illud ve-
nerat, in quo Christus ei amicitiae offi-
cia nulla, morte etiam proposita se præ-
termisurum pollicenti prädixerat fore,
ut antequam gallus ea ipsa nocte ca-
neret, ter se ipsius esse discipulum ne-
garet. Itaque amor ille quem tam eximi-
um & singularem præ se ferebat, pun-
cto temporis ac repente ita refrixit, &
immutatus est ei animus, ut qui tot, ut
dixi, armatorum metu deterritus non
fuisset paulo ante a defendendo magi-
stro, tum muliercula voce & interro-
gatione impulsus se illius esse discipulum
negauerit. Quod quia metu coactus fe-
cit, non est a magistro quem ipse nega-
uerat, desertus discipulus fecit enim ut
statim in viam rediret, ut colligeret, cul-

Luc. 22.

Ioan. 18.

Mat. 26.

Mat. 26.

B. PETRI

pauque & confessione tacita agnosce-
ret, & lachrymis dilueret: quem admo-
dum paulo ante ei predixerat, cum se ro-
gasse patrem exposuit, ne illius fidem de-
ficere tollique pateretur. Itaque hæc il-
lius pœnitentia tam grata Iesu fuit, ut
tertio inde die cum ab inferis excitatus

Marc. 16 esset, & nominatim vni Petro se reui-
xisse nunciari voluerit, & se ipse illi cu-
solus esset eodem die ostenderit. His ita
expositis, ad maiora nunc latioraque ve-
niamus. Ex eis enim id quod adhuc di-
xi, intelligi licebit. Eo ipso quo Iesus re-
uixerat die cum mulieres quedam, in
his Maria Magdalena, se ad sepulcrum
Christi prima luce officij causa contu-
lerant, neminemque viderant, sed modo
sepulcrum vacuum, Magdalena statim
ad apostolos veniens, eis nuntiavit: sepu-
crum inane esse, dominumque sublatum
Petrus hoc nuncio valde conturbatus
vna cum Ioanne cursu eò cõendit. Cum-
que illi ita esse animaduertissent, domum

Ioan. 20

VITA,

9

se receperunt. In quo quidẽ officio quo-
niam illi duo soli fuerunt, facile intelli-
gi potest, in eis magistri amorem maio-
res vires habuisse, aliusque radices e-
gisse quam in ceteris. Quod autẽ sequi-
tur, eiusmodi est, ut ex eo vno illum ma-
gistro discipulum omnium charissimũ
fuisse appareat. Fortẽ Iacobo ac Ioanni
eius fratri, & Thomæ, aliisque nonnul-
lis condiscipulis se ad mare Tiberiadis
piscatum ire dixerat, quibus etiam vi-
sum est eò vna proficisci. Cõscensa na-
ue cum totam noctem frustra in pesca-
tione cõsumpsissent, mane Iesus in lito-
re constitit eò quidem habitũ, ut eum
minime agnosceret. Quarit ille nũ quid
ceperant, quod cum negarent, eis dixit,
si rete ad dextrum nauis latus iace-
rent, fore, ut inuenirent. Paruerunt illi
piscumque multitudinẽ ceperunt tan-
tum, ut rete iam trahere non possent.
Ioannes animaduerso miraculo, Petro
Iesum esse dixit. Petrus in mare se de-

Ioan. 21.

B. PETRI

icet, alij nauigio terram tenuerunt, trahentes rete plenum piscium. Cum descendissent, piscem qui subditis ignibus coquebatur, & panem videt. Iubet eos Christus pisces afferre quos cepissent, cōsensaque naue Petrus rete traxit, in quo cum centum quinquaginta tres essent, integrum tamen remansit. Ad prandium cum discipulos Christus vocasset omnes ab eo panem piscemque acceperunt. A prandio Petrum ille rogat, an se chariorem, quā alij qui aderant, haberet, idque fecit iterum ac tertio, cum & Petrus singillatim ad rogata etiam responderet, & Christus toties ei se omnes suas id est ecclesiam suam committere diceret. Hoc prater à Christus addidit, eum cum adolescens esset, proficisci quò vellet solitum fore cum prouecti aetatis fuisset, ut porrectis manibus eum alius cingeret & duceret, quò minimè vellet. Qua ille sua oratione significauit, quo mortis genere gloriam Deo traheretur.

VITA.

IO

buturus esset. Idem cum in cælum Christus ascendisset, ante missum spiritum, iam tum non solum scripturæ sanctæ mysteria intelligebat, verumetiam eorum veritatem re & euentu docebat. Cum enim duodecim apostolos à Christo delectos recordaretur, eum numerū Iudæ proditorie ac morte & imminutū, & restituendum esse ex Davidis psalmis intellexit. Itaq; cum surrexisset, hoc cōdiscipulos docuit, his verbis. Scripturā impleri oportere, quā spiritus sanctus ore Davidis de Iudæ proditore magistri, prædixisset. scriptum enim esse in libro psalmorum, Fiar domiciliū eorum desertum, nec sit qui in eo habitet: & episcopatum eius alter accipiat. Itaque diligendum esse ac sufficiendum in eius locum vnum ex iis, qui semper Christum vna cum ipsis secuti essent ex eo iam tempore, cum à Ioanne ablatus & baptizatus est, ad eum diem quo in cælū

Act. I.

b. ij

B. PETRI

ascendisset. Hac Petri oratione ceteri apostoli adducti, duos una cum eo proposuerunt, Iosephum qui Barsabas dictus est, & Mathiam, oraueruntque Deum, ut ostenderet utrum eorum vellet in Iudæ de mortui locum succedere. *Act. 2.* Cumque eis sortes dedissent, Matthias sorte magistratus & apostolatus obtingit. Paucis post diebus, quinquagesimus dies, quem pentecosten Græco nomine appellamus, venit. Eo die cum spiritum sanctum Christus discipulis misisset, quo compleri variis linguis Deum laudarent, eius rei fama innumerabiles qui ex omnibus nationibus Hierosolymæ tum erant, ad rem cognoscendam excitauit. Cumque in eum locum ubi erant discipuli, conuenissent, nemoque esset qui non illos eo sermone uti, eaque lingua loqui perciperet, quæ regionis cuius erat, propria esset, partim stupor eos inuasit, partim admiratio. Sed tamen nonnulli irridentes eos vino

VITA.

II

onustos esse dixerunt. Itaque Petrus unus hanc illorum audaciæ & calumniadi libidinem hac oratione reprehendit, falso eos excusare nostros esse ebrios, cum tertia etiam tui diei hora esset, esse autem hoc ipsum, quod Deus Ioelis propheta voce prædixerat, fore, ut ipse extremis diebus in omnes homines spiritum suum diffunderet, prophetarentque, ac prædicarent res futuras liberi Hierosolymitanorum: conuersaque oratione ad Hierosolymitanos, eis Iesum dixit virum inter eos signis virtutibusque a Deo probatum, quem ipsi interemisset, ab eodem ab inferis excitatum esse, quod eo in loco retineri cohiberique minime potuisset. Id enim Dauidem his verbis prædixisset, In super & caro mea in spe acquiescet, Quoniam non relinques animam meam in inferis, nec sanctum tuum corruptioni obnoxium facies. Dauidem enim non ipsum de se hac dixisse, cum & mortuus esset, & sepulcrum illius usque ad

b ij

B. PETRI

eum diem ibi viseretur, sed cum propheta esset, Deum ei iurasse quendam, qui ex illius semine nasceretur, in folio illius sessurum esse, hinc eum hac de Christi, ut hoc verbo utar, resurrectione multo ante prädixisse. Eum Iesum à Deo exortatum esse, cuius rei ipsi omnes eius discipuli testes essent. Itaque, cum qui sublati esset in caelum, promissione patris donum illud effudisse, quod ipsi cerneret & audiret. Eum autem in caelum ascendisse Dauid docere, his verbis: Dixit dominus domino meo, sede à dextris, donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum. cum Dauid ipse in caelum minime ascenderit. Quapropter hoc sibi persuaderent, Iesum eum, quem cruci suffraxisent, & dominum à Deo & Christum esse factum. Hac cum Petrum perorantem audissent, subiit eos penitentia, eumque ac ceteros apostolos rogarunt, quidnam facere eos oporteret: tum Petrus eos hortatus est, ut & eos veteris vitae penite-

VITA.

12

ret, & unusquisque eorum Iesum Christi nomine aqua saluari expiaretur. sic enim fore, ut donum spiritus sancti acciperent. ad eos enim eorumque liberos, & ad omnes qui procul abessent, quos quidem dominus vocauisset, hanc promissione pertinere. Aliis etiam verbis plurimis eos hortatus est, ut se ab eo hominum genere qui Christum in crucem egissent, abducerent, atque secernerent. Valuit apud tria milia hominum hac Petri oratio, omnesque aqua saluari abluti expiati que sunt. Multo etiam plures, nec ita multo post, ad nostram fidem religionemque deduxit. Is enim una cum Ioanne in templum orandi causa ad horam non iam veniebat, cum claudus & paralyticus quidam, quem morbus is ex utero matris inuaserat, portaretur: ut quemadmodum quotidie solitus erat, ante ianuam templi quae speciosa dicebatur, positus, aliquid ab eis qui introirent in templum acciperet. Is ergo, cum Pe-

Ibidem.

B. PETRI

trū & Ioannē introeuntes animaduertisset, eos ut sibi aliquid largirentur rogare cepit. Quem cū illi intueretur, Petrusq; eū in ipsos oculos conycere iussisset, ille paruit, quod se ab eis pecuniam accepturū esse speraret. Sed cum Petrus sibi argentum esse negasset, hoc se illi dare quod haberet, dixit, imperauitque ut Iesu Christi Nazareni nomine se in pedes erigeret, atque ambularet. Se erigit ille statim, & in templum recte ingrediens, Deo gratias agit, quod tantæ admirationi fuit omnibus, ut maximus concursus factus sit populi in porticum salomonis ad Petrum & Ioannē, cum ille eos teneret. Quam multitudinem ut vidit Petrus, nihil esse dixit quod mirarentur, aut in se & Ioannem oculos conycerent, quasi vi sua atque auctoritate fecissent, ut ille incederet. Iesum enim esse quem & illi deditum Pilati libidini, dimisso liberatoque scelerato homine, interfecissent, & Deus ab

VITA.

13

inferis excitauisset, cuius fide & nomine is quem cernerent ac nossent, sanus esset & incideret. Scire se hoc ab illis imprudentia esse factum, quemadmodum etiam ab eorum magistratibus: quod autem omnium prophetarum sermone prædictum esset Christū esse perpassurum, ita absolutū esse à Deo. Quare eos facti pœniteret, ipsique in viam redirent, ut eorum peccata eluerentur. Multaque alia in eandem sententiam ipse & Ioannes dicebat, cum sacerdotes & magistratus templi atque Saducæi internenerunt, qui iniectis manibus cōprehensos eos in custodiam in crastinum tradiderūt, quod moleste ferrent, doceri ab eis populū, & Iesu exemplo & nomine induci mortuorum resurrectionem. Quinque autem milia hominum qui hac audierant, eis crediderunt. Postero die dūm Annas & Caiphas alij sacerdotes & scribæ conuenissent, eos produci iubent, ab eisque requirunt, ca-

B. PETRI

ius hoc nomine fecissent. Petrus spiritus
sancti plenus, hoc scire omnes, qui adef-
sent oportere dicit, si ab ipsis queratur
in iudicio, cuius nomine curatus esset is
de quo ageretur, curatum cum esse Iesu
Christi Nazareni nomine, quem cum
cruci suffixissent, Deus à mortuis exci-
tasset. Hunc esse lapidem, qui cum ab
eis adificantibus improbatum esset, ad
anguli caput sit accommodatus, neque
in alio spem salutis esse collocandam.
Neque enim nomen aliud esse in terra
Ibidem. datū hominibus, quo omnibus salutem
dari oporteat. Illi cum Petri & Ioan-
nis, quos idiotas & ignaros esse scirent,
constantiam tantam cernerent, & vir-
tus eorum magnam eis admirationem
attulit & oratio. Cūque hominē qui
curatus fuerat, stantem cum eis viderent,
nihil habebant quod contra dicerent.
Secedere tamē eos extra conciliū
paulisper iusserunt, ut inter se quid faci-
ciendum esset cōstiruerent. Rem esse ita

VITA

14

elaram & illustrem dicūt, ut eam ipsi
iam negare non possent. Itaque hoc tan-
tum placere, ut deinceps loqueretur aut
docerent Iesu nomine. Quod cum eis im-
perarent, illi responderunt: Si equum
esset diuino iudicio, eos potius quam
Deū audire, ipsi viderent, se autē non
posse de iis quæ vidisset & audiissent
non loqui. Eos tum cum minis dimise-
runt, cum nullam satis iustam causam
animaduersionis inuenirent. Discipu- *Act. 4.*
lorum omnium eiusmodi erat vitæ in-
stitutum, ut nec quisquam eorum quic-
quam haberet ut suum: & si qui eis se
adiungerent, omnia quæ possideret ven-
deret, preciumque ante apostolos poneret.
Vir autē quidam Ananias nomine cū *Ibidem. 5.*
Sapphira uxore sita, cum agrum vendi-
disset, multumque de precio detraxisset
uxore conscia, partem quendam afferēs
ad pedes apostolorum posuit. Quod cū
Petrus spiritus sancti permotione cogno-
uisset, ab Ananie quæsiuit, cur a Sapphi-
ra

B. PETRI

na impulsus, spiritui sancto meritis es-
set fraudassetque de agri precio, cum pre-
sertim maneret ei, venditæque possessio in
illius esset potestate. Neque enim eum me-
ritum esse hominibus, sed Deo. Hæc cum
Ananias audiret, cecidit, et spiritum
edidit. Quæ res omnium animos vehe-
menti metu perculit. Rix autem trium
horarum spatium intercesserat, cum Sap-
phira eius uxor huius rei ignara, introi-
uit. Eam Petrus rogauit, an tanti agri
vendidissent quæ cum annuisset, repre-
hensæ esset ab illo, ysaie verbis quibus
vir eius statim id quod ei Petrus prædi-
xerat, cecidit mortua. Quanta autem vis
in eo curandorum morborum fuerit, quan-
tæque omnium de eo in hoc genere opi-
nio, hinc intelligi licet, quod cum omnes
egros et debiles in viis quibus iter fa-
cturum eum sperarent, posuissent, non
expectabant, dum eos ipse tangeret, sed
vim in eius umbra talem inesse puta-
bant, ut se ac suos liberatum iri confi-

Ibidem.

VITA.

15

deret, si ea ad ipsos perueniret. Quæ eos
spes minime sefellit. Omnes enim qui tri-
e finitimis oppidis Hierosolymam vene-
runt aut delati sunt, Petrus sanitati pri-
stina restituit. Aeneam etiam quen-
dam, qui annis octo iacuerat in grab-
bato paralyticus, Lydda curauit, quod
cum Lyddenses et Saronenses compe-
rissent, ad Christianam religionem de-
ducti sunt. Quinetiam mortuos excita-
uit in ysaie Tabitham quæ Dorcas dicitur
Hæc Ioppe habitabat, mulier cum vir-
tutibus omnibus, tum liberalitate in e-
gentes perdita. Cum autem ex morbo
interisset, discipuli qui Ioppe erant,
missis duobus Lyddam, quoniam haud
procul inde aberat, Petrum rogant, ut
ad se venire ne graueretur. Venit ille.
circumstant eum omnes viduæ flentes,
eique vestes ostenderunt, quas ipsis Dor-
cas faceret. Electis foras omnibus, ipse
orat, conuersusque ad cadauer, Tabitha,
inquit, surge illa continuo oculos ape-

Ibidem 8

Ibidem.

B. PETRI

rit quam sua manu erecta, sanctis ac vi-
dus vinum reddidit. Cuius miraculi
Act. 8. fama cum tota urbem pervassset, mul-
ti crediderunt. Sed eo vnde digressus
sum, reuertor. Simon quidam erat in
quodam oppido Samaritanorum, magi-
cis artibus & rationibus eruditus. Is
cum longo tempore ante aduentum Phi-
lippi, qui fuit ex septem diaconis unus,
samaritanos suis illis artibus prestigiis
que ita captasset semper, ut illum vinum
magnam esse Dei dicerent: tamen Phi-
lippo multa de regno Dei ibi differenti
cum multi assentirentur, ipse etiam assen-
sus est, aqua que saluari expiatus, cum
sequebatur. Apostoli autem qui erant
Hierosolyma, cum samariam discipli-
nam nostram approbasse audissent, eo
Petrum Ioannemque miserunt, ut Sa-
maritani oratione eorum, manusque
impositione spiritum sanctum accipe-
rent. Simon quem Magum paulo an-
te fuisse diximus, cum ita spiritum san-

VITA.

16

etum dari ab apostolis cerneret, conten-
dit ab eis ut precio ad hanc vim & po-
testatem perveniret. Petrus qui scelus ho-
minis perfectum haberet, Pecunia, in-
quit, tua tibi sit exitio, quod Dei munus
pecunia constare, quæque existima-
sti. Itaque eum admonuit, ut ipsum istius
sceleris pœniteret, Deumque ipse roga-
ret, si forte hoc animum perversum
præposterumque iudicium remitteret. Ille
apostolos oravit, ut dominus causa sua
rogarent, ne quid eorum quæ dixissent,
ei contingeret. Petrus Ioppa apud Si- Ibid. 9.
monem quendam sutorem, eo tempore, 10.
quo Thabitam mortuam excitavit, ha-
bitabat. Paucis interiectis diebus, quæ-
dam ei visio hora diei sexta cum esu-
taret, & cibum capere vellet, hoc modo
oblata est. Cælum apertum visus est vi-
dere, ex eoque lintem magnum quatuor
initius & oris in terram demitti, in quo
essent omnia genera quadrupedum, ser-
pentium, & volucrum. Secuta est tunc

B. PETRI

vox siue admonēis siue imperantis, ut
ea occideret & comederet: cūque ne-
gasset ille se vlla re vesci posse, quā im-
munda sacrāque esset, tum vocem au-
dire visus est dicentis, quod Deus con-
secrasset & expiasset, id ne profanum
diceret. Quod cum iterum ac tertio fa-
ctum esset, vas illud speciem lintei prae-
ferens, in cælum receptum est. Petrus
cum se collegisset, cogitare ac repu-
tare secum cœpit, quidnam visio illa
portenderet. Interea & viri tres missi
à Cornelio centurione cohortis Itali-
cæ, ad ianuam Simonis sutoris perue-
niunt, qui euocatis nonnullis quærunt,
num, Simon Petrus ibi habitaret:
& spiritus eum admonuit, esse tres
qui eum vellent, cum quibus proficisci
ne dubitaret, quid eos ipse misisset.
Itaque descendens, vltro eis se obtu-
lit, dixitque eum esse se quem quære-
rent, rogauitque quid venissent. Illi
se à Cornelio Centurione viro pro-

bo,

VITA.

17

bo cuius de virtute & liberalitate in-
egentes Iudæi omnes testarentur, mis-
sos esse dixerunt, quod angelus san-
ctus eum admonuisset, ut illum accer-
sendum curaret. postero die vnā cum
illis profectus, sequenti Casaream per-
uenit. Cornelius conuocatis necessa-
riis & amicis eos expectabat. Itaque
ut eum appropinqua recognouit, ei ob-
uiam prodit, misitque se ad pedes eius
ut illum adoraret. Quod ille face-
re, cum se etiam hominum esse diceret,
prohibuit. Domum vnā cum eo loquēs
cum intrasset, ut multos qui conuenis-
sent vidit, eos certo scire dixit, neses esse
viro Iudæo societate coniungi cū alienis
aut ad eos accedere. Sed quoniam Deus
ipsi ostendisset, neminem hominem pro-
fanum aut immundum esse habendum,
propterea accersitum se non grauate
venisse. Hinc quærere cœpit, quamobrē
ab eis accersitus esset. Tum Cornelius
quatrīduo antē exposuit, cum solus do-

c

B. PETRI

misit. a hora diei nona oraret, virū quē-
da veste cādida ornatū ita visum esse
qui orationem ipsius & elemosinas
Deo acceptas gratasq; diceret, ac mone-
ret, vt ipse Ioppa Simōne Petri accerse-
ret: itaq; se gratius illi agere dixit, q̄ ve-
nisset, & simul se paratos ad audiendū
id omne quod ei a domino praeceptum
esset. Petrus cū hac audisset, sibi com-
pertum esse dixit, nullius rationē a Deo
potius quam alterius, haberi, sed acce-
ptos gratosq; illi esse omnes apud omnes
gentes, qui eum timeant, iusteque vixe-
rint. Verbum misisse Dum filius Israē-
liticis quod pacem Iesu nomine nuncia-
ret, eum esse dominum omnium. Eos scē-
re verba habita esse ab illo per vniuer-
sam Iudaeā, quibus a Ioannis baptismo
intellectum sit, Iesum a spiritu sancto
vinctum esse, eundemque omnes qui a
diabolo oppressissent, pro sua benigni-
tate curasse, cū Deus in eo inesset.
& cum eo versaretur, se ac condiscipulo
los

VITA.

18

los testes esse eorum omnium, quae ipse
in Iudaea Hierosolymaeque fecisset. Eum
cū Iudaei cruci suffixissent, tertio die
a Deo ab inferis excitatum esse osten-
sumque non omni populo, sed ipsis qui
a Deo prouisi essent, conuiniōque ab eo
adhibiti vna cum eo edissent atque bi-
bissent, cū a mortuis excitatus esset.
Eundem eis imperasse, vt populum do-
cerent, ac diceret pro testimonio, ipsū
a Deo viuorum & mortuorum datum
esse iudicem, Eum prophetas omnes oste-
dere, cuius nomine omnibus qui ei crede-
rent, errantibus & peccantibus venia
daretur. Nondum finem dicendi fe-
cerat, cū spiritus sanctus in eos descen-
dit, qui eum audiebant. Quos cū lin-
guis loquentes, & Deum laudantes
cernerent, Iudaei Christiani qui cum
Petro venerant, obstupuerunt, quod mi-
nus spiritus sancti ad Gentes etiam per-
tineret. Tum Petrus eos Iesu Christi
nomine baptizandos expiandisque cu-
c. 12

B. PETRI

rauit. Hierosolymam cum Petrus paulo post adisset, Iudei qui nostram disciplinam comprobassent, eum graui-
ter obiurgarunt, quod ad homines qui praputium haberent, diuertisset. Quibus cum rem omnem ordine narra-
rasset, ita in eius sermone acquie-
runt, ut Deo gloriam tribuerent, quod etiam Gentibus penitentiae locum ad vitam dedisset. Iisdem fere temporibus He. odes rex Iacobum Ioannis fratrem securi ferendum curauit. Quod cum Iudeis probari ac placuisse cer-
neret, Petrum etiam comprehendendi in-
sit, & in vincula conici, iis ipsis die-
bus, quibus Iudei panibus fermento confectis vesci non solent, ut eum post Pascha populo produceret, Ecclesia toto illo tempore Petrum precibus suis Deo commendare non desistebat. Nocte autem quam is dies sequebatur, qui eum Herodes producturus erat, Petrus inter duos milites vinctus catenis

duabus

OITA.

19

duabus dormiebat, & custodes ad ianuam carcerem custodiebant, cum Dei angelus praesto fuit, qui excitato Petro, ut surgeret, vestemq; sibi sumeret, seq; sequeretur, imperauit. Ille catenis repente e manibus elapsis, sic eum sequi cepit, ut sibi visum oblatum existimaret. Nec vero ab ea erratione ante liberatus est, quam prateritis primis & secundis vigilibus, portaq; Ferrea quae eis vltro aperta est, quae eadem ad urbem ferebat, viaque vna cōfesta, ab eo angelus discessit. Tum demum cum se collegisset, certo scire se dixit, angelum a Deo missum esse, qui ipsum e manibus & potestate Herodis eripuisset, & In daorum expectatione. Domum cum venisset Mariae matris Ioannis, qui Marcus dictus est, in qua multi orabant, pulsauit fores. Cuius puella quaedam Rhode nomine accurrens, quisnam pulsaret, rogaret, cognita Petri voce non aperuit, sed gestiens latitina omnibus num-

cij

B. PETRI

ciatum rediit, Petrum ad fores stare.
illi qui eum in carcerem coniectum cu-
stodiiri etiam existimarent, primum
in sanire eam dixerunt, deinde cum illa
ita esse affirmaret, eius angelum esse fa-
tebantur, in eaque sententia perman-
serunt, quoad Petrus qui semper pul-
sabat, intromissus, rei veritatem com-
probauit. Ipse manu indicto silentio, eis
rem omnem ordine exposuit, eosque ro-
gauit, ut ea ipsi Iacobo & condiscip-
ulis nunciarent. Iudei postea extite-
runt, qui primum Antiochia, deinde
etiam Hierosolyma docerent, qui non
circumcideretur, vitam sempiterna con-
sequi posse neminem. Tum forte An-
tiochia erant Paulus & Barnabas, qui
cum contra docerent id non esse neces-
sarium, res ad magnam contentionem
seditionemque peruenit: itaque Christi-
anis omnibus qui eam urbem incolebat,
Paulum & Barnabam vnus, quos-
damque alios alterius factionis, mitti

placuit

OITA.

20

placuit de hac controuerfia Hierosoly-
mam ad apostolos atque maiores natu.
Quo ut venerunt, apostoli maioresque
natu conuenerunt vnum in locum, ut
quid de hac re teneri oporteret, videret.
Cumque res diligenter tractaretur, Pe-
trus surgens, scire omnes qui aderant,
dixit, prouidetia diuina iam pridem fa-
ctum esse, ut ex ipsius ore Gentes euan-
gely verba audirent, & crederent, idq;
Dei ita approbasse, ut eis aqua ac ipsis
qui Iudei essent, spiritum sanctum da-
ret, nihilque inter utrosque interesse o-
stenderet. Itaque nihil esse quod dem-
operam, ut Deus onus discipulis impo-
nat, quod neque ipsi, neq; maiores fer-
re potuissent, presertim cum munere
ac beneficio Iesu Christi, gloriam sempi-
ternam, quemadmodum illi se consecu-
turos esse confiderent, Iacobus frater Iu-
da apostoli qui Hierosolymitanus epi-
scopus erat, cum perorasset Petrus, ita
locutus est, Simonem narraffe, quemad-

c. iij

B. PETRI

modum Deus primum constituerit ex
Gentibus populum sibi adipisci ac su-
mere, id quod propheta tradidissent,
Itaque hoc cense re se, eorum animos qui
ex Gentibus ad Deum reuertentur, non
esse conturbandos nouis legibus sed scri-
bendum ad eos esse, ut se deinceps ab iis
que idolis immolarentur, à stupro &
fornicatione, ab eorum animalium que
suffocata essent, sanguine abstine-
rent. Hoc omnium sententias compro-
batum est. Itaque missa epistola ad
eos qui Antiochie erant, cuius hæc fuit
sententia, Visum esse spiritui sancto
& ipsis, nihil oneris eis imponere, nisi
ea que modò commemorauimus. At-
que hæc quidem sunt, que de Petro in
iis libris, qui Noui testamenti nomine
inscribuntur, & appellantur, scripta
reperiuntur, que autem dinceps narra-
bimus, ab aliis, ut ab Egesippo, Ire-
neo, & Eusebio, Hieronymoq; accep-
imus. Romam quidem Petrus venit. Clau-
dio

VITA.

21

dio imperatore, ibiq; pontificatu quinq; Hieron.
& vngenti annis gessit, ut omnes pro- de scrip-
bati auctores ac veteres commemorant. ptor. ec-
Quod si quinque & viginti pontifica clestia.
tum administrauit, id est usque ad quar-
tumdecimum Neronis annum, qui idē
ultimus fuit, cerē tertio vel secundo,
ut Hieronymo placet, Claudij anno,
primum Romam venerit necesse est, Nō Clemens
nulli autem exponunt, in iis Clemens, papa.
qui et quarto loco successit, eum Romam
eo maxime consilio venisse, ut Simonis
Samaritani de quo paulo ante dixi, er- Egesipp^o
rorem refelleret. Egesippus quidem prinlib. 3.
cipio terty libri aliquid narrat, quod
quia & ad petri laudem, & Simonis
summum dedecus pertinet, non erit a-
lienum exponere. Simonis istius fraudes
& præfigi(tantum apud Neronē va-
luerant, ut non solum primum apud eū
locum amicitia teneret, verum etiā illi
ab eo diuini honores tribuerentur, ut Iu Iustinus
stinus, Irenausq; commemorant: præ- Irenaus

B. PETRI

ter autē alia inusitata opera quae effe-
cturū se esse pollicebatur, etiam mortuos
ab inferis excitare se posse iactabat. Ex-
cesserat tū fortē è vita Romae adolescens
nobilis, Neronis propinquus, ad quem
excitandū alij Petrum, alij Simonē ac-
cersendum censuerunt. Illi cum venis-
sent, Petrus Simoni qui suam vim &
potestatem iactaret, priores partes de-
dit, ita tamen ut si id quod se facturum
esse profiteretur, non praeferret, ipsi non
desset. Simon qui plurimum apud bar-
baros & ignaros nostrae religionis ho-
mines artes suas valituras speraret, con-
ditionem hanc preposuit, ut si ipse ado-
lescentem ab inferis excitasset, Petro
mortuendum esset, sin Petrus hoc certa-
minis genere vicisset, idem supplici-
um maneret, Placet Petro conditio.
Accessit ad mortuum, qui ut car-
mina quadam pronuntiare cepit, is qui
mortuus erat, caput mouere, & agitare
visus est. Hinc clamor barbarorum, eum
vivere

VITA.

22

vivere, eum cum Simone loqui cum gau-
dio vociferantū: hinc in Petri irarū sti-
muli, hinc etiā iridentū cachimi, quod
se ausus esset cū Simone comparare. Pe-
trus qui ea falsa, quae à Simone fierant,
intelligeret, eundem vultū, eundem oris
animiq; habitū ferebat. Silentiumque
ut imperavit, ita locutus, est non id ve-
rū esse quod videretur, sed speciem quan-
dam veri imitari. Quod si verum esset
cum vivere, ipse loqueretur: si verē ab
inferis excitatus esset, surgeret, incede-
ret, colloqueretur. Atque quod facilius
non solum id falsum esse quod videre-
tur, intelligi posset, sed ne iam quidem
ostendi speciem posset, Simonem a mor-
tuo iubet sededere: cum recessisset, ne
moveri quidem unquam visus est post-
ea. Tum Petrus cum secum ipse silentio
Paulisper orasset, adolescenti ut Christi
nomine sanus et incolumis surgeret im-
peravit. Statim surgit adolescens, lo-
quitur, incedit, cibum Caput. Eum post

B. PETRI

ea matri tradidit, quæ cum eum roga-
ret, ut ab se illum discedere ne pateret-
ur, eam ne timeret, hortatus est, eum
enim custodem suum habet. Hoc cum
omnibus ingentem admirationem exci-
tasset, in contrarium versa sunt omnia.
Petrum laudibus in cælum ferre omnes
Simonem ut prastigatorem irridere, ex-
plodere, & lapidibus obruere, idq; fa-
ctum esset, nisi Petrus compresso ac sedato
paulisper tumultu, satis acre de illo
supplicium sumptum esse dixisset, qd ar-
tes suas nihil valere intelligeret atque
sentiret. Viveret ille sanè, & Christi re-
gnum crescere vel inuitus cerneret, An-
gebatur ille apostoli gloria, seq; victum
dolebat. Itaque convocato populo offen-
sum se a Galileis (sic enim nostros con-
tumelia causa appellabat) offendit, de-
serturumque se dicit eam urbem quam
tueri soleret. Constituit diem quo in cæ-
lum volando ascenderet, sibi que in cæ-
lum quando vellet, aditum patere dixit.

Dicit

VITA.

23

Dies ut constitutus venit, collem Ca-
pitolinum conscendit, unde se deiciens
volare cepit, cum summa populi ad-
miratione, qui eum venerabatur: pleri-
que vim talem Dei, non hominis esse di-
cebant, nihil tale fecisse Christum. Pe-
trus interea orare cepit Iesum vrei suas
artes futiles esse ostenderet, nec tali spe-
cie populus deceptus, non facile ad fidem
compelli adducique posset. Sed tamen
precari, ut sic in terram caderet, ut ni-
hil se potuisse viuis recognosceret. Ille
ut Petrus finem dicendi fecit, implica-
tis remigiis pennarum quas sumpserat,
corrui, nō quidē examinis, sed fracto de-
bilitatōque crure, Aretiam concessit,
ibiq; mortuus est. Quod ut Nero compe-
rit, dolens amici casu, ereptūq; sibi virū
Rep. vrilem ac necessarium molestē fe-
rens, Petrū quemadmodū interficeret,
cogitare cepit. Cum verò cōprehēdi eū
nūssisset, ea re cognita, Christiani omnes
eum rogant, ut aliō se recipiat. Petrus

B. PAVLI

contra, se nō commissurū dicit, ut metū
mortis cessisse videatur, equū esse mo-
ri pro Christo, qui mortem subiisset pro
omnibus, nō mortē illā, sed immortalit-
atē futurā indignā se esse fugā mortis,
qui multos doctrina sua ut se hostias
Christo offerret, impulsisset. Christi pra-
dictione mortē sibi subeundā esse, quā deo
gloriā tribueret. Atque hāc quidē
his similia, Petrus afferebat plebs autē il-
lachrymās ab eo petebat, ne se inter ma-
ximas saevitiū barbarū feroces flui-
tūate desereret. Vicerūt fletus et lachri-
ma obstinatū animū. Discessurum se ex
urbe pollicetur. Itaque in sequenti nocte
salutis Christianis, proficisci solus cœ-
pit, qui ut ad portam qua egredi consti-
tuerat, venit. Christū sibi obuiā prodire
videt, adorāsq̃ eū quonā iret rogauit
ille cū Romā se ut iterū cruci suffigere-
tur, venire dixisset, statim Petrus hoc de
genere mortis suae dictū intellexit. Itaq̃
in urbē rediit, nec ita multo post cōpre-
hensus,

VITA

24

hensus, supplicio crucis inuerso capite,
quod indignū se esse diceret, qui ita ut
Christ⁹ moreretur, affect⁹ est. In cuce mul-
tis verbis Christo, oues commendauit,
quas ipsi tradidisset.

VITA BEATI PAVLI
APOSTOLI, IOACHIMO PE-
rionio Benedictino Cor-
mariaceno auctore.

Paulus qui antea Saulus appellabatur Philip-
3, tur, iudeus, ut ipse ait, Phariseusq̃
genere, ex tribu Benjamin, Tharsi quod
est Cilicia oppidū, natus est. Et autē a-
ct, 22, ptus literis eius anim⁹ fuit, eū hierosoly-
mā legis Moisaicae perdiscedae causa parē-
tes miserunt, ibique Gamaliel⁹ legis opti-
mū interpretē doctoreq̃, audiuit. Hic au-
tē eū fructū ex studiis pcepit, ut statī ei
ibid. cotigerit aequales suos loge muliūq̃, sepa-
rare nō solū legū institutorūq̃, q̃ a Gal. 1
maiorib⁹ acceperat, doctrina, veruetū in
iis defecedis studio et voluntate, itaque
diū etiam admodum adolefscens esset,

B. PAULI

cernereque Stephanum aliam discipli-
nam, ut ipsi videbatur, Moisaica subla-
ta & conuulsa, constituere velle, eorū
omnium qui illum ea de causa lapidi-
bus obruerūt, vestes custodivit, necisq; ei-
us ut ipse ait cōscius fuit. Nec vero ita
multo post, biennio fere exacto, cū ipse per
se iā religioni disciplinæq; nostræ nocere
posset, hostili infestoque animo ecclesiam
primum domi, id est Hierosolymæ, dein
de foris oppugnare cepit. Nam in ades
ipse irrumpebat, virosque ac mulieres,
qui Christum ut Deum colerent, vi ab-
ductos tradebat custodiæ, Impetratis
vero hac de re a principe sacerdotum
ad synagogas Damascenorum epistolis,
quasi furis agitatus, adiunctis comiti-
bus, eo cōtendit, ut si quos ibi inuenisset
huius disciplinæ viros ac mulieres, vi
et os Hierosolymæ perduceret. Iam ille
magnā itineris partem in eo cōsilio pro-
positoque permanēs confecerat, cū subito
media luce, offuso, obiectoq; cælesti lu-
mine, exc. acatus, metūque percussus, ex
equo decidit. Tum vero huiusmodi vo-
ce exaudivit, Saule, Saule, quid me op-
pugnas? Cumque obstupescens, quæsi-
uisset, Quis es Domine? illeque dixisset,
Se esse Iesum quē oppugnaret ac perse-
queretur, durumq; ac graue ei esse sti-
mulo calces opponere, tum quærere cœ-
pit, quid se ille facere iuberet, At ille,
ut Damascū proficisceretur admonuit
ibi enim eū auditurum, quid ipsum fa-
cere veller. Comites autē Pauli perter-
refacti constiterant, cū & vocē exaudi-
rent, & viderent neminem. His ita ge-
ssis, Paulus ut præceptis Christi pare-
ret, oculos aperit, sed cū nihil prorsus
cerneret, a comitibus deductus est. Iam
triduo oculorum munere caruerat, ci-
bumque nō ceperat, cū quidam Chri-
sti discipulus, cui nomen Ananias, ab
illo in visu admonitus confirmatusq; q
Paulum sibi discipulū doctoremq; Gen-
tium delegisset, ad Paulum adiit, eiq; ne-
d

OITA.

25

mine, exc. acatus, metūque percussus, ex
equo decidit. Tum vero huiusmodi vo-
ce exaudivit, Saule, Saule, quid me op-
pugnas? Cumque obstupescens, quæsi-
uisset, Quis es Domine? illeque dixisset,
Se esse Iesum quē oppugnaret ac perse-
queretur, durumq; ac graue ei esse sti-
mulo calces opponere, tum quærere cœ-
pit, quid se ille facere iuberet, At ille,
ut Damascū proficisceretur admonuit
ibi enim eū auditurum, quid ipsum fa-
cere veller. Comites autē Pauli perter-
refacti constiterant, cū & vocē exaudi-
rent, & viderent neminem. His ita ge-
ssis, Paulus ut præceptis Christi pare-
ret, oculos aperit, sed cū nihil prorsus
cerneret, a comitibus deductus est. Iam
triduo oculorum munere caruerat, ci-
bumque nō ceperat, cū quidam Chri-
sti discipulus, cui nomen Ananias, ab
illo in visu admonitus confirmatusq; q
Paulum sibi discipulū doctoremq; Gen-
tium delegisset, ad Paulum adiit, eiq; ne-

Gal. I.

gotiū quod ipsi Christus dedisset, expo-
sunt. Expiatur saluari aqua Paulus, et
pibq; cibo vires suas seq; collegit. Atque
hoc quidē pacto Paulus à vita Deo in-
grata ad Christianā regionē traductus
est. Nunc quē in hac se prebuerit, dicen-
dum est. Nunquam ille tam infestus
et acer nostrae religionis disciplinæ,
ante quā ei se Christi impulsu ad-
dixit, oppuginator hostisque fuit, quā
magnum se eiusdem postea propugna-
torem defensorēque prestitit. Ad eam
enim defendendam tum celeritate at-
tulit, tum studium, tum incredibilem
inuiti animi in omni suppliciorum ge-
nere patientiam et constantiam. Nam
ut primum aqua saluari expiatus
est, qui antea in Iesum contumelio-
sus fuisset, eūque Deum esse ac
Christum quem iudei seruatorem ex-
pectarent, ita pernegasset, ut qui id con-
firmarent, eos victos ad supplicium
neq;que, ut dixi, raperet, contra non
priuatim

priuatim et obscure, sed publice ac pu-
licam Damasci in senatu consilioque pu-
blico ciuitatis hunc et filium Dei et
Christum esse profiteri ac predicare cœ-
pit. Quæ eius tam repente facta muta-
tio, contrariæque oratio, et omnibus
qui eum audiebant, tantæ admira-
tionis fuit, ut dicerent: An non hic He-
rosolymæ eos qui Iesum appellabant,
oppugnabat, eoque huc venit, ut vin-
ctos illos ad principes sacerdotum per-
trahat? et Iudeis tam inuidiosa at-
que inuisa, ut tandem communi con-
sensu et quasi conspiratione eum ne-
care decreuerint, Quod quid et com-
modius et maturius facerent, præse-
ntum Arethæ regis rogant ut vigilēs
pro portis excubare iubeat. At eius
discipuli illorum insidiis cognitis, ip-
sum noctu è specula in porta demi-
serunt, et ita fuga salutem quaesuit. *Ibid.*
Lucas quidem eū commemorat statim
ex hac fuga se Hierosolymam recepisse
d. y.

B. PETRI

se, conantemque se discipulis adiungere, metu prohibitum fuisse, quod illi discipulum eum minimè crederent: Barnabæq. opera ad apostolos adductum esse, qui eis ordine quæ & in itinere sibi euenissent, & à se Damasci Iesu nomine magno animo acta essent, narrauerit. Ipse autem Paulus in epistola quam ad Galatas multò post scripsit, se ad apostolos profectum negat nisi triennio post, primumque in Arabiam concessisse, deinde Damascum rediisse confirmat. Itaque vel Lucas prætermissa eius in Arabiam profectio, & in Damascum reditu, quod triennio post egerit Paulus, commemorat, vel certe Paulus ex illa fuga Hierosolymam ad apostolos se recepit, cū eisque tã paucos dies commoratus est, ut hoc sibi commemorandum non putauerit, Ut cunque res habeat, hoc profectò constat, eum & Hierosolymam & in Arabiam venisse. Quantum quidem temporis in Arabiam

VITA.

27

Arabia consumpserit, incertum est. Neque enim ipse, neque Lucas, neque quisquam alius tradit. Hoc autem dubium non est, quin in ea regione quã diu commoratus est, multa verba de religione nostra fecerit, multosque ad Christi fidem deduxerit. Ab Arabia Damascum se rediisse dicit, deinde triennio post, Hierosolymam venisse Petri videndi causa, & apud eum dies quindecim commoratum, aliũque apostolum præter Iacobum fratrem, id est propinquum Domini vidisse neminem. Quindecimo post die in Syriã & Ciliciã concessit, quod ut ipse ait, Ecclesiis Iudææ quæ Christum colebant, facie ignotus esset. Atque hoc ipsum est fortasse quod Lucas deinceps commemorat, eum cū a Barnabæ ad apostolos deductus esset, ipseque cum Gentibus locutus esset, disputassetque cum Græcis qui illum ob eam causam interficere cupiebant, à Discipulis cognito eorum

B. PETRI

consilio deductum esse primum Casa-
ream, deinde Tharsum Cilicie oppi-
dum. Cum autem illic esset, Barnabas
qui Antiochiam à Discipulis gratula-
di causa iis quos Christo credidisse co-
gnouerant, missus erat, hortandi que eos,
ut in suscepta professaque semel fide
permanerent, non ita multò post Thar-
sum ut illum quareret, profectus est.
quē cum inuenisset, eū Antiochiam du-
xit, ibique annu continuum ita populus
docuerunt, ut Discipuli tum primum
Christiani nominarentur. Visum est e-
tiam tum Discipulis qui in ea urbe ha-
bitabant cōferre quātum quisq; poterat,
ac pro facultatibus, idque per Barna-
bam & Paulum discipulis egētib; qui
Iudeam incolebant mittere, Quo ex-
pleto munere, Antiochiam adiuncto
Ioanne qui Marcus appellatus est, re-
uersi sunt. Erant autē prater illos. An-
tiochi tum propheta & doctores per-
multi qui cum Dominum colerent, ac
ieiunarenti

ibid. 12.

ibid. 13,

VITA.

28

ieiunarent, spiritus sancti iussu Paulum
& Barnabam ad id munus & opus
ad quod perficiendum eos delegerat po-
sitis super eos manibus cum orasset at-
que ieiunassent, dimiserunt. Illi autem
a spiritu sancto delecti atque missi pri-
mum in Seleuciam venerunt, deinde in
Cyprum nauigauerunt, vno comite iti-
neris Ioanne, de quo paulo antè dixi.
Cumq; totam insulam usque ad Paphū
obuisser, Sergius Paulus proconsul vir
prudens eos accersit, q; verbi dei au-
dire cuperet, Erat tum in eius comitatu
quidā magnus, cui nomen Elymæ erat,
qui apostolis, cum proconsulem à senten-
tia abducere studeret, resistebat. Hoc
cum Paulus instinctu spiritus sancti
cognouisset, grauisimis eum verbis ob-
iurgare cepit, quod Diuina cōsilia in-
sistutaque dissolueret ac tolleret, eū-
que cecitate ad tempus huiusmodi fec-
leris sui pœnas daturum esse prædixit.
Vix ille finem dicendi fecerat, cum E-
d. iij

lymas cecus repente effectus, qui se du-
ceret obambulans. visus est requirere,
Quo tam admirabili facto adductus
Sergius Paulus proconsul, credidit. Ex
quo plerique, in his Hieronymus, il-
lum qui antea Saulus diceretur, Pau-
lum nominatum esse confirmant. Pau-
lus autem & Barnabas à Papho sol-
uentes Pergen Pamphylia urbem tra-
ierunt, Hinc Ioanne hierosolymam re-
uertente, ipsi Antiochiam Pisidia oppi-
dum recto cursu contenderunt. Quo in
oppido cum aliquandiu comorati esset,
in synagogum conuenerunt, lectisque
pro more nonnullis legis & prophetarum
capitibus, principes eos rogauerunt num
quid vellent dicere. Tū Paulus clarissi-
ma oratione usus est, qua Dei in Iudeos
beneficia usque à patriarcharum sele-
ctione, populi que ex Aegyptiorum ser-
uitute liberatione repetens, commemorauit,
perduxitque ad Dauidem, ex cuius
semine, ac genere Iesum seruatore Deum

ex pacto extulisset, quem Ioannes ven-
turum praedixisset, venienti testimonium
diuinitatis dixisset, quem principes sa-
cerdotum nullo comperto crimine inno-
centem indicta causa in crucem egis-
sent, ablatumque sepultura tradidis-
sent, quem Deus tertio post die ab infe-
ris excitauisset, conuenienter iis omni-
bus, qua à prophetis predicta essent.
Eum esse agnoscerent, cuius beneficio
delictorum eis gratia fieret, quā facere
lex Moysi minime posuisset. Ad eos qui
ab Abrahamo genus duxisset, qui deum
timerent, hoc verbum salutare missum
esse, ad eosque pertinere. Cum finem
dicendi fecisset, dimissaque concione,
ipse & Barnabas exirent, eos rogarunt
ut proximo die, qui sollemnis erat habendis
concionibus (sabbatum vocant) iisdem
de rebus verba faceret, Multi autem
Iudaei & peregrini eos secuti sunt
quos illi ut in sancto proposito permanerent,
hortari non destituerunt. Cum

E. PETRI

autem dies venisset, tota prope ciuitas
conuenit ad verbum Dei audiendum.
Quod cum Iudei animaduerneret, ir-
perciti, is qua à Paulo dicebantur, con-
tradecere cœperunt. Tum Paulus &
Barnabas magno constantique animo
Iudais dicunt, eis primum consilium
verbumque Dei exponendum fuisse,
se autem iam quod indigni essent illi in-
dicio suo sempiterna gloria quam præ-
dicarent, ad Gentes proficisci, sic enim
Dominum ipsis præcepisse. Quod cum
qui erant ex Gentibus, audirent, ma-
ximam ex eo voluptatem perceperunt.
Domini que verbum maximis laudi-
bus honorificisque verbis extulerunt.
quinetiam omnes quibus vitam eter-
nam Deus dare decreuerat, crediderunt.
Hanc continuo apostolorum gloriam
Iudeorum inuidia consecuta est. Ad-
duxerunt enim eos in inuidiam odium-
que primorum ciuitatis, ac mulierum
tantum, et orto tumultu excusso pri-
mum

VITA.

37

imum ex pedibus Dei præcepto puluere
Iconium venirent, In hoc quoque op-
pido cum Synagogam Iudeorum ingressi
ita verba facerent, ut multos Iudeos
& Græcos ad religionem disciplinam-
que nostram deducerent, Iudeorum opera
et inuidia in eos Genti animi cōcitati sunt.
Ac multis quidem diebus quibus ibi cōmo-
rati sunt, magno animo egerunt, cum iterum
Dominus signis miraculisque verbū suū
ornauit ac probauit. Cum autē distra-
cta diuisaque esset in partes duas ciui-
tas, alteraque pars apostolos sequeretur,
altera que cum Iudeis faciebat impe-
tu facto, eos contumelios affectos lapi-
dibus obruere decreuisset, huius rei cer-
tiores facti se Lystram & Derbam Ly-
canoie oppida contulerunt ibique at-
que in finitima regione docendi ver-
bi diuini munere functi sunt. Tum for-
te. Lystris erat claudus quidam qui
semper ingrediendi munere caruerat.
Eum cum Paulus ita audientem ani-

Ibid. 14.

maduenteret, ut se curari posse non videretur diffidere, clara voce ei ut re-
ctus se in pedes erigeret imperauit. Eri-
git se ille, valentisque ritu ingredi cœ-
pit. Quod cum turba animaduertisset,
magna voce Lycanonicæ omnes, Deos
specie habitûque hominum ad se venis-
se clamant nuncupantque Barnabam
Iouem, & Paulum Mercurium, quod
dux verbi esset. sacerdos quoque Iouis
hoc cōperto, tauros cū coronis ante por-
tas urbis unā cū populo volebat immo-
lare, fecissetque nisi Apostoli in mediū
seisus tunicus produisset, cū hac oratione,
se etiā mortales esse illis, similes homi-
nes, qui docerēt rebus huiusmodi fictis &
falsis repudiatis Deū vniū colendū esse
cuius opere cælum, terra, mare, omniaq;
quæ illa cōplexu suo cōtineret, cōstitis-
sent, qui superioribus temporibus Gentes
suo arbitratu viuere sicutisset, quibus ta-
men specimē sui edidisset, pluuiis tēpori-
bûsq; fertilitatē præstatis. Quæ cū illi
dixissent,

dixisset, vix tandē obtinere potuerūt ut
ne imolaret, Nonnulli autē Iudei nec ita
multo post Antiochia & Iconio veni-
tes multitudini p̄suaserūt, ut Paulū la-
pidibus obrueret, quem ciectū ex urbe
pro mortuo reliquerūt. At discipulorū
opera qui eū circumdederunt, seruatus,
in oppidū introiuit, p̄sterāque die cum
Barnaba Derbam profectus est. Cūq;
in illo oppido verbū Dei docuissent, ad-
duxisseque multos in Christo fide, Ly-
stram, Iconium, & Antiochiā reuersi
sunt, ibique discipulorum animis con-
firmatis cū exhortati eos esset, ut in fide
permanerent, multisq; calamitatibus et
aduersis rebus superatis, in Dei regnum
introeundum esse docuissent, præfeti-
que singulis urbibus presbyteris, orasset
cū ieiuniis, eos Domino in quē credide-
rāt cōmendauerunt. Tū verò obeuntes
Pisidiā, in Pamphiliā cōtēderūt, cūq;
perge verbum Dei nunciaissent descēde-
runt in Atraliā, inde Antiochiā in

qua urbe delecti fuerant ad id minus
quo functi erant, nauigauerunt. Quo tū
peruenissent, cōuocata cōcione, exposue-
rūt omnia quae dei benignitate egissent.
Commorati sunt autem ibi multos dies
cum discipulis, quo quidem tempore qui-
dam ex Iudaea uenerūt qui hoc profite-
bantur, Nisi qui ex lege Moysi circum-
cisus esset, salutem adipisci posse nemi-
nem. Cumque Barnabas & paulus ab
illis discrepant, ex eaq; dissensione, or-
ta esset ut sit seditio, placuit omnibus,
Paulum & Barnabam cum aliis non-
nullis alterius factionis Hierosolymam
ad apostolos & presbiteros de hac que-
stione mitti. Illi per Phenicem & Sa-
maria Hierosolymā profecti, ibi exponē-
bant quanta Deus ipsorū hortationib;
apud Gentes fecisset, usq; cōmemorandū
omniū animos ingenti læticia affecerunt.
Quod etiā Hierosolymā cum uenisset,
facere minime desisterunt. Ibi autē cō-
uocata concione cū rē cuius causa missi
essent

essent narrasset, quae illis etiam tempo-
ribus in ea urbe Pharisaeorum maxime
qui crediderant opera questio posita est,
dictis uicissim sententiis, tandem placuit
ad eos discipulos quorū animi eius que-
stionis difficultate, Antiochia distra-
herentur, hoc scribi per iudam qui etiā
Barsabas dicebatur, & Silam viros pri-
mos in Ecclesia, Paulo et Barnaba ad-
iunctis, visum esse spiritui sancto atq;
ipsis, nihil eis oneris Moisaice legis impo-
nere, nisi ut à stupro, & ab animalium
in cibis q; idolis imolati esset, et à sanguine
que suffocata essent, abstinerent. Illi au-
tem Antiochiam cū uenisset, cōuocata
multitudine epistolā reddiderūt qua p-
lecta, incredibile aīo ex cōsolatione cepe-
rūt voluptatē. Aliquorū uero interiectis
dieb; Paulus cū Barnaba egiit ut ad eas
regiones ac ciuitates i quib; uerbū Dei
exposuisset, reuenterē ur, uisereq; quid
fratres ac discipuli agerēt. Cūq; Barna-
bas probato Collaudatoq; cōsilio Ioāne

B. PETRI

quem Paulò antè reuertisse Hierosolymam dixi secum esse vellet, Paulus autem nollet, propterea q̄ Hierosolymatum cum ipsi operam eius desiderarent, abiisset secuta est ex eo dissensio tanta, vt Barnabas comite itineris Ioanne ascito, in Cyprum adiret, Paulus adiuncta delectoque Sila Syriam & Ciliciã obiret, quibus in regionib⁹ confirmatis discipulorum animis eos vt apostolorum prebyterorūque præceptis parerent, admonerat. De qua illius professione antè quàm plura dico libet de superiore quam Hierosolymam, vt dictum est, susceperunt, ille & Barnabas, aliquid dicere. Mihi quidem hæc illa videtur esse quam in epistola ad Galatas exponit his verbis: Se iterum Hierosolymam quarto decimo anno post, Ascito Tito una cum Barnaba venisse contulisseque cum discipulis, sermonemque habuisse de eis quæ ad Euangelium quod Gentibus & apud Gentibus

Gal. 2.

VITA.

33

tes predicaret, pertinerent, idque in commune ac publicè: quod in eo consilio de quo paulò antè dixi, factum esse arbitror, priuatim autem ac remotis arbitriis cum iis de quibus aliqua esset opinio. Iacobum autem, Petrum, & Ioannem, qui columnina religionis nostræ esse viderentur, cum munus quod Christus ipsis concessisset, cognouissent, datis dextris, id est data acceptaq; fide, societatem cum ipso et Barnaba constat vt illi ad Gætes, ipsi ad Iudæos proficerentur. Hoc vt credam, me hæc verba cum iis quæ ex Luca supra commemoravi collata & coniuncta admonent. Nam cum ita seiunctum à Paulo Barnabam Lucas propter Ioannem dicat, vt nunquã postea eum à Paulo visum esse commemoret, his autem verbis confirmat Paulus se unã cum Barnaba tantò post Hierosolymã profecturũ esse vt sermonem de euangelij ratione cum apostolis haberet, quod semel factum esse

B. PETRI

idem Lucas narrat, certè hæc illa ipsa,
non alia videtur profectio. Idemque de-
clarat quod deinceps in eadem epistola
Paulus confirmat, Petrum cum Antio-
chiam venisset, & modo cum Gentibus
modo cum Iudæis eam cibum caperet,
cum Iudæos, cum verò Barnabam in ista
suam simulatam et fictam traxisse sen-
tentiam. A qui Barnabas post eam de
qua dixi, dissensionem, nunquam visus
est Antiochiæ. In Cypro enim interse-
ctum eum fuisse Ioannes is quem secum
duxit, in vita eius exponit. Atque hæc
a me eo dicta sunt, ut ne temporum in-
scitia laberemur. Nunc ad reliquam ex-
positionem reuertamur. Paulus igitur
comitem itineris laborisq; socium dele-
git Silam. Ii cum Syriam & Ciliciam
AT. 16. obeuntes, Derbam & Lystriam perue-
nissent, Paulus ibi Timothei patre Gen-
tili matre Iudæa eaque fidei natum,
cuius de vitæ integritate, disciplinæ
observatione discipuli bene existimarent

VITA.

34

ac loquerentur, cum inuenisset, secum
asciscisci voluit, eumque propter Iudæos
circumcidit. Quocumque venissent, ea
quæ ab apostolis & presbyteris Hiero-
solymsæ decreta fuerant, seruanda trade-
bant. In Phrygiam & Galatiam cum
venissent, spiritus sanctus vetuit, ne
verbum Dei in Asia docerent. Inde
cum traiecissent in Mysiam, vellentque
in Bithyniam venire, spiritus Iesu non
fuit. Itaque ex Mysia Troadem profe-
cti sunt. Hic visum Paulo ostensum est.
Vir quidam Macedo visus est ei. Sta-
re, ac orare, ut in Macedoniam tra-
iceret, seque adiuuaret. Quo ex viso
intellexit Paulus ique qui cum eo erat,
cum eis exposuisset, se a Deo ad evange-
lium Dei Macedonibus renunciandum
vocari. Itaque statim Troade recto cursu
Samotheam, et in sequenti die Neapolim
tenuerunt, inde Philippo quæ est prima
partis Macedoniae ciuitas. In hac urbe
aliquot dies comorati sunt. Egressi autè

B. PETRI

portam ad flumē precationis causā cum
confidissent, verbumq; Dei mulieribus
quæ eò conuenerant, prædicarent, & in
his quædam mulier Lydia nomine pur-
puraria Thyatirorum quæ Deum cole-
bat, ea quæ à Paulo dicebantur attente
audiret, afflata spiritu sancto credidit.
Cumque aqua vitali expiata, totaque
eius familia rogaret, ut si se fidelem esse
Domino cognouissent, ad aedes suas ha-
bitatum venirent, impetravit. Cum au-
tem Paulus cum suis precationis causā
irent, facta est eis obuiam puella quæ-
dam, quæ numine Pythonico afflata di-
uinando, magno questui dominis sub-
erat. Hæc Paulum, comitesque eius se-
cuta, magna voce hæc locuta est, Hi ho-
mines serui Dei sunt, qui vobis viam sa-
lutis ostendunt. Idque multis diebus fe-
cisse dicitur. Paulus autem ad eam con-
uersus, Damonem ieravit, ut Iesu Chri-
sti nomine ex illa exiret, eodemque
puncto temporis egressus est. Domini au-

VITA.

35

tem puellæ cum de spe questus hoc pacto
se decidisse animaduertent, Paulū &
Silam comprehenderunt, perduxeruntq;
in forum ad principes, producentesque
magistratibus, eos dixerunt perturbare
ciuitatem, docereq; morem & discipli-
nam, quam sequi & approbare ciuibus
qui Romani essent, minime liceret. Ma-
gistratus cum etiam multitudo in eos
infecta venisset, scissis tunicis suis, eos
virgis cædi iussit, casos in vincula con-
iecit. Media autem nocte cum ita preca-
rentur Deum & laudarent, ut ab aliis
qui erant in carcere facile exaudiretur,
terræ motus repente factus est tātus, ut
etiam carceris fundamenta cōmoueren-
tur, & ostia aperta sint, & vniuerso-
rum dissoluta vincula. Experges factus
autem custos carceris ex illo terræ motu,
cum apertas ianuas carceris cerneret, di-
stricto gladio se ipse iam interficere vo-
lebat, quod vinctos fugisse existimaret,
cum statim Paulus voce magna clama-

B. PETRI

re caput, ne se interficeret. cunctos enim esse etiam in carcere. Ille cum lumine introgressus, cum eos solutos videret, timore correptus se ad pedes eorum misit, ducensque extra carcerem, rogare eos cepit, quid sibi faciendum esse censerent, ut vitam consequeretur sempiternam. At illi hoc ei responsum dederunt, si in Iesum Christum crederet, fore ut ipse familiaris eius tota, gloriam sempiternam adipscecerentur. Domum autem eius cum venissent, primum quae ad salutem pertinebant, ei totius familiae tradiderunt. Deinde ablutus plagis, cum familiaribus eius totam aqua salutaris expiaverunt, tum mensa instructa iis epulis quas ille pro tempore parare potuit, omnia cibum laeti ceperunt. Prima autem luce per litteratores custodi magistratus imperarunt, ut illos emitteret. Quod cum ille Paulum nuntiasset, questus est quod caesos se ac Silam publice, et homines Romanos indemnatos in vincula coniecissent clam

VITA.

36

emitterent. Non ita fieri oportere, sed ipsi venirent & emitterent. Quod cum litteratores principibus civitatis renuntiassent, timore perculsi illi, quod Romanos esse Paulum & Silam audirent, eos rogare ceperunt, cum eos educissent, ut ex urbe discederent. Illi autem ducti in carcerem, in Lydiam concesserunt: inde visis fratribus, cum eos consolati essent, profecti sunt. Cum autem peragratis Amphipoli & Apollonia, Thessalonicam, ubi Iudeorum synagoga erat, venissent, Paulus ter in hebdomada de scripturis cum eis disputabat, totaque eius oratio in eo consumebatur, ut doceret Christum & perpeti mortem oportuisse, & a mortuis excitari, & Iesum esse Christum eum, quem ipsis praeedicaret. Nec verò eius oratio inanis fuit. Nam & ex Iudeis quidam crediderunt, Pauloque ac Sile coniuncti sunt, & ex Gentibus permulti, & in his non paucae mulieres nobiles. Erat

lib. 17.

B. PETRI

in ea urbe Iason quidam, qui Paulum
& Silam domū suam acceperat. Quod
cum Iudæi intellexissent, ij qui in falsa
sua sententia permanserunt, adhibitis
de vulgo viris quibusdam facinorosis,
orto tumultu ciuitatem concitauerunt,
eoque consilio domū Iasonis conueni-
runt, vt cum eos inuenissent, populo pro-
ducerent. Sed cum eos nō inuenissent, Ia-
sonem ipsum & quosdam Christi di-
scipulos ad principes ciuitatis rapere &
trahere cœperunt, cum hoc clamore, Ia-
sonem esse qui eos quos teneret & alios
homines qui orbem concitarent, eoque
iam venissent, hospitio exceperit atque
eos omnes contra Cæsaris decreta face-
re, cum regem alium Iesum esse diceret.
Qua quidem sua oratione plebem prin-
cipesque ciuitatis concitauerunt. Cum
vero Iason ceterique quos vnā cum eo
productos paulo ante dixi, causam di-
xissent, dimissi sunt ac liberati, Christiani
autem confestim noctu Paulum &

VITA.

37

Silam Berrhæam miserunt: quò cum ve-
nissent, in Iudæorum conuentū introie-
runt, habitoque de religione nostra cum
eis multo sermone, permultos & Iu-
dæos et Gētiles tam viros quam mulie-
res ad Christi fidem cultumque tradu-
xerunt. Quod cum Iudæi qui erāt The-
salomea, rescivissent, Berrhæam venien-
tes, ita tumultibus urbem impleuerunt
vt Christiani statim Paulum, Timo-
theo Silaq; ibi remanentibus, coacti sint
ad mare mittere. Sed ij qui eum deduc-
cebant, ipsum Athenas vsque prosecu-
ti sunt, quibus cum Paulus mandatum
dedisset ad Silam & Timotheum vt
quamprimum ad se venirent, abierunt.
Paulus autem cum eos Athenis expe-
ctaret, cerneretque idololatriæ deditam
ciuitatem, animi agitatione inflammari
impellique cœpit, vt de rebus ad religio-
nem nostram pertinentibus ibi differe-
ret. Quod factum est, vt et in synagoga
cum Iudæis & Christianis, & in foro

B. PETRI

quotidie cum eis qui confluebant, disputaret. Quidam autem Epicurei & Stoici cum eo differebant, multisque doctrina noua ex utraque parte inter se collatis sermonibus, eum ad Ariopagum pertraxerunt, quod liberius quid ille de hac re tota sentiret, diceret. Ille vero in medio. Ariopagi stans, hac liberè dixit, se illos omni ex parte superstitiosiores animaduertere, propterea quod ipse cum illorum simulacra præteriret, atque inspiceret, aram etiam inuenisset, in qua hoc inscriptum esset, Ignoto Deo, quasi quod ignorarent, colerent, atque venerarentur. Quod igitur ignari colerent, id se eis enunciare. Deum enim qui hanc vniuersitatem, eaque omnia, quæ complexu suo continet, effecit, cuius cæli terræque sit dominus, non in templis quæ manu operæque hominum facta sunt habitare, nec manibus hominum coli, quasi aliquo egeat, cum ipse det omnibus vitam, spiritum, ceteraque omnia

VITA,

38

Eundemque fecisse ut ex vno omne hominum genus vniuersam terram incolant, definito vita cursu quem omnibus dederit, ut querant Deum, si forte ad eius notitiam perveniant, quanquam non multum ab unoquoque nostrum abest. Eius enim benignitate & vivere nos, & moveri loco, & esse, quemadmodum quidam poeta illorum dixerit: Nam sumus & genus eius. Nos igitur cum genus Dei sumus, eiusque cognatione tenemur, non debere existimare auro & argento aut lapidi quem homo arte & cogitatione sua sculpsit, similem esse divinitatem. Et tempora quidem huius ignorationis cum Deus detestatus sit antea semper, tum denique hominibus patefacere, ut omnes acta vite pertineat, propterea quod diem constituerit, in quo orbem iuste sit indicaturus, eo iudice, quæ esse decreuerit, tradita omnibus fide, cum enim à mortuis excitasset, cum autem mentione resurrectionis fieri audissent,

II. PETRI

eorum partim irridere ceperunt, partim
se de ysdem rebus Paulum iterum disse-
rentem audituros esse dixerunt. Sic Pau-
lus e Senatu dimissus est. Quidam ta-
men ei assensu sunt, in his Dionysius A-
riopagita, & mulier nomine Damaris.
Ibid. 18. Illis quidem temporibus Claudius Ce-
sar Iudaeos omnes ex urbe Roma abire
iusserat. In his Aquila quidam Iudaeus
Ponticus genere, & Priscilla eius uxor
relictæ Italia Corinthum venerat. Pau-
lus autem cum Athenis Corinthi con-
tēdisset, ad eos adiit, habitavitque apud
eos, quod eiusdem artis essent, quæ in ta-
bernaculis faciendis versatur, eiusque
artis una cum eis opus agere solitus e-
rat. Nec vero arte illa impediēbatur,
quo minus in synagoga præsertim Sab-
bato disputaret, daretque operam, ut Iu-
daeos et Græcos ad religionem cultum-
que nostrum deduceret. Quod tamen et
liberius & studiosius fecit, posteaquam
Silas & Timotheus de Macedonia ve-

VITA,

39

nissent. Orationem autem omnem eo co-
ferebat, ut Iudæis Iesum Christum esse
testimoniis scripturæ persuaderet. Quod
illi cum improbarēt, atque adeo insecta-
rentur, excussit Paulus vestimenta sua
cum his verbis, Peccata vestra in capi-
ta vestra redundabūt, nulla culpa mea.
Iam ad Gentes me conferam. Hac cum
perorasset, migrans inde domum cuius-
dam, cui nomen Lito Iusto erat, qui Deo
colebat, venit. In ea cum synagoga con-
iuncta esset, non desinit ea quæ religio-
nis nostræ sunt, exponere, tantumque
præfecit dicēdo, ut & Crispus qui prin-
ceps erat synagoga, cum omni familia
sua crediderit, & multi Corinthii etiā
aquæ salutarī expiarentur. Noctū au-
tem dominus visus est Paulum mone-
re ne timeret, liberetque loqueretur, pro-
pterea quod cum ipso esset, neminemque
ei malum daturum, quod magnum ho-
minum numerum in ea urbe haberet.
Commoratus est autem ibi Paulus an-

B. PETRI

num & sex menses, quod tempus in do-
cendo Dei verbo consumpsit. Erat tum
Æthiæ proconsul Gallio, ad cuius tri-
bunal Iudæi Paulum adduxerunt, ac-
cusantque, quod contra legem homi-
nibus Deum colere suaderet. Quibus cū
Paulus purgandi sui causā respondere
vellet, Gallio veruit, dixitq; Iudæis, eos
se a quo animo audituros, si quod faci-
nus proferret. nunc cum de legis eorum
verbis ac nominibus cōtrouersa sit, ipsi
viderent se enim earum rerum iudicem
esse nolle. At Iudæi quidem tum Paulo
omisso, toto impetu in Sosthenem forti-
emque in cōpectu Gallionis cadere cō-
perunt, nec illi ea res curæ fuit. Paulus
vero cum etiam multos dies illic fuisse-
set, salutatis fratribus in Syriam viā
cum Aquila & Priscilla nauigauit,
peruenitque Ephesum, ibique illis reli-
ctis, ipse in Iudæorum concilium veniens,
cum eis disputauit. Cūque Epheso se
discedere velle diceret, eūque Iudæi

VITA.

40

rogarent vt diutius commoraretur, non
concessit, sed cum rediturum se pollice-
retur, discessit, venitque Casaream, ubi
salutatis Christianis Antiochiam pro-
fectus est, quo in oppido cum aliquan-
diu cōmemoratus esset, Galatiam Phry-
giāque obuiuit, eo consilio, vt Christia-
nos in fide confirmaret. Peragratu au-
tem superioribus regionibus, Ephesum
redijt, ibique inuentis quibusdam disci-
pulis, ab eis quesitum, num spiritum san-
ctum credentes accepissent. Cūque
respondissent, se ne id quidem audito-
ne accepisset, se nec spiritus sanctus om-
nino, rogare eos iterum cepit. Cu-
ius igitur nomine baptizati essent. Tum
responderunt illi, Ioannis baptismo se
esse expiatis. Paulus ad hac addidit
Ioannem baptismo pœnitentia popu-
lum expiasse, eos monentem, vt in eum
qui ipsum sequeretur, id est in Iesum,
crederent. Tū omnes qui erāt duodecim
numero Iesū nomine baptizati sunt,

Ibid. 19.

B. PETRI

venitque ad eos spiritus sanctus, cū eis manus imposuisset, inde linguis loqui, & prophetare cæperunt. His gestis, in synagoga venit, liberēque per trimestre de regno Dei disserunt. Cum vero nonnullos & obstinate in sententia permanere, & Christi disciplinam cultūque in conspectu multorum insectari animaduverteret, ab eis discessit, secretisq; discipulis in Tyranni cuiusdam schola quotidie disputabat, idque biennio perpetuum fuit, ita ut omnes qui Asiā incolebant Iudæi atque Græci verbum domini audirent. Hinc Paulus mirā quadam opera & inuisitata Christi nomine edidit. Nam cum & sudaria & semicinctia quæ corpus illius attigissent, ægris adhibebātur, iis etiam qui a demonibus torquebātur. Statim morbi demonēque depellebantur. Quod cum septem filij Iudæi qui exorcista habebantur, animaduertissent, experiri placuit, num idem facerent quod Pau-

lioni

VITA,

41

lū facere cerneret. Itaq; Iesu nomen in eis qui spiritus malos habebāt, inuocabāt, his verbis, Adiuro vos per Iesum quē Paulus prædicat. Demones autem respondissent, se & Iesum nosse, & Paulum, & illi qui essent, ignorare: homo in quo malus genius erat, statim in eos inuolauit, vniq; eis intulit tantam, ut nudi acceptis vulneribus domo fugerent. Eiusque rei fama cū omnibus Iudæis & Gentilibus qui erant Ephesi, percrebruiſset, metu perculti omnes, Iesum laudibus in cælum extollere. Multī etiam eorum qui religioni nostræ nomen dederant, ea quæ egerant in vita, confitebātur. Pleriq; etiā qui rebus eorū studiisque quibusdam curiosius dediti erant, libros in conspectu omnium cum-busserunt tanta copia, ut cū rationem haberent pretij, denariū quinquaginta milia inuenirent. His ita gestis numine diuino Paulus afflatus, Hierosolymam, Macedonia & Achaia peragratis, ire

f

B. PAULI

decreuerat, quod intelligeret cum eo
venisset, sibi Romam esse proficiscendū.
Tum vero Ephesi ingens motus ob
Christi disciplinam ortus est. Deme-
trius enim quidam, qui argentariam
faciebat, fingendis ædibus ex argento
Dianæ, opificibus atque operis magno
quæstui erat, quem cum Pauli doctri-
na tolli intelligeret, eos conuocauit, at-
que in Paulum nostrosque homines co-
citauit his verbis, Eos scire dixit, quā-
to ipsi atque sibi hæc ars quæstui sem-
per fuisset, spectare etiam atque audi-
re, a Paulo non solum Ephesi, sed pe-
nè tota Asia ingentem hominum mul-
titudinē ab ea religione reuocari, quip-
pe qui doceret Deos non esse, qui ma-
nu operēque hominum fierent. Quod si
eos quæstus tantus qui eis eriperetur,
criminique dandus esset non moueret,
vel Dianæ templum, quod isto pacto
contemneretur, eiusque religio ac maie-
stas, quā tota Asia & orbis coleret, tu-

VITA.

42

ius tollendæ fundamenta iacerentur,
moueret. Quæ Demetrii oratione tanta
iracundia illorū animi exarserunt, ut
clarissima voce clamaret, Magna Dia-
næ Ephesiorum. Hic totam urbem tu-
multus occupauit, imperiūque factō cō-
muni consensu omnes Caium & Ari-
starchum Macedones Pauli comites in
theatrum vi perduxerunt. Paulus au-
tem cum ad populum prodire vellet, nō
passi sunt discipuli. Nonnulli etiam de
Asia principibus qui cum eo amicitia
coniuncti erant, miserunt, qui eum roga-
rent, ne in theatru prodiret. Alij autē
aliud sentiebant. Erat enim in magna
perturbatione ecclesia, & pleriq; quan-
to ob causam conuenissent, nesciebant, cum
Alexander de turba prorubatur. Ille
silento postulato rationē reddere mite-
batur. Cum vero Iudæi eū esse cōpersis-
sent, clamare tū ceperunt omnes: Magna
Dianæ Ephesiorū. Scriba autē urbis se-
dato tumultu, nostros ita defecit, quasi

Ibidem. 20

B. PETRI

in Dianam illi nihil diceret, alijsq; iactatis sermonibus, qui ad sedandos populi animos pertineret, concione dimisit. Mo-
tu sedato, discipulos Paulus cohortandi causa conuocauit, quos cum ad extremum salutaſſet, in Macedoniã profectus est. quam ille prouinciã peragrans, discipulos multo sermone cohortari nullo loco destitit. Venit inde in Græciam, in qua cum menses tres commoratus eſſet, constitueretque in Syriam nauigare, insidiæ illi à Iudeis factæ sunt, itaque multato consilio per Macedoniã rediit. Comites ei se itineris præbuerunt Sopater Pyrrhi Berrhoensis filius, Thessalonicensium, Aristarchus, Secundus, Caius Verbeus, & Timotheus, Asiatici Tychicus & Trophimus. His præmissis Troadem, Lucam vnum secum habuit: qui cum Philippis quinto die Troadem nauigio peruenit, quatuor urbe dies septem omnes comorati sunt. Eorum autem extremo quem dominus

VITA.

43

cum dicimus (vnam enim sabbati diem hunc Lucas intelligit) cum cibi capiendi causa omnes conuenissent, Paulus postero die profecturus cum eis disputabat, cumque sermonem in multam noctem produceret, adolescens quidam cui nomen Eutycho erat, oppressus somno de tertia contignatione decidit, sublatiſque est mortuus. Ad quem Paulus descendens, medium complexus, circumstantes ne conturbarentur, admonuit. Animum enim eius in ipso esse. Certus ille de salute adolescentis, rediit in cubiculum, ubi cum gustato cibo usque ad lucem sermonem protraxisset, pueri viuum lati adduxerunt, cum iam ille discessisset. Lucas autem ac ceteri comites itineris, conscendentes nauem, in Asson nauigauerunt, ut ibi cum qui terra iter faciebat, reciperet. Sic enim illis se velle facere dixerat. Paulus ibi conscensa navi, recto cursu Mytilenē cum eis cõtendit, postera die e regione insulæ quæ Chius di-

B. PAULI

citur, applicuerunt, sequenti sanium,
postridie Miletum: quod ipse Ephesum
praterire decreuisset, ne qua mora ei
in Asia afferretur, quo minus Hierosolymam ante Pentecostes diem per-
uenire posset. Itaque Myleto mittens
Ephesum maiores natu ecclesia accer-
siuit, qui cum ad eum conuenissent,
hac ad eos oratione usus est, Scire eos
ac tenere optime, se ex quo primum die
in Asia fuisset, Domino ministrasse ac
paruisse, semper cum omni animi do-
mitione ac lachrymis: scire etiā quibus
a Iudeis insidiis malisque circumuentis
sit, nullumq; ab ipso pratermissum tem-
pus esse, quo non libere diligentēque pu-
blice priuatimq; eos docuerit que ad re-
ligionem Christianam pertineret, testi-
monisque scripturæ Iudaicæ ac Gentili-
bus, penitentiam scelorum quæ in Deū
admississent, & in Dominum nostrum
Iesum Christū fide suaferit, cū interea
nihil de ipsorum facultatibus abstulisset.

VITA.

44

Tum vero spiritu victū se Hierosoly-
mā petere, ubi quid sibi euenturum sit
ignoraret, nisi quod spiritus sanctus ubi-
que indicet, eū illic vincula & cru-
ciatus manere. Sed tamē se nihil horum
omniū extimescere, nec vitam suā plu-
rū quam se ipsum facere, dū modo eum
vita cursum, qui ipsi a Deo datus esset,
cōficeret, idq; munus docendi euangelij
quod a Domino accepisset, exequi pro di-
gnitate posset. Exploratū sibi esse, se nū-
quā postea a quoquam eorū visum iri,
quos adisset. Itaq; testari eo se tum, cul-
pe nulli se affinem esse. quippe cum om-
ne Dei consilium eis exposuerit, a quo
nulla pena proposita, nullis suppliciis
potuerit retardari: sibi vniuersoque gre-
gi consulerent, cui eos spiritus sanctus
episcopos præfecisset, Dei ecclesie, quam
ille sanguine suo quassisset, gubernan-
da gratia. Scire se, lupos rapaces impe-
tum facturos esse in gregem post disces-
sum suum, & ex ipsis viros prodituros
f. iij

B. PETRI

qui improba oratione discipulos ad se
conparentur abducere. Proinde vigilaret,
memoriaque tenerent, ipsum, nullum fi-
nem, eos per triennium cum lachrymis
monendi fecisse. Se eos Deo & verbo
gratia eius commendare, qui edificare
sanctos omnes, eisque hereditatem dare
posset. Argentum & aurum, aut ve-
stem nullius se concupisse, eiusque rei eos
se testes habere, cum ad ea paranda qua
ipsi ad cultum victumque necessaria fue-
rint, corporis labor suffecerit: eos se do-
cuisset, labore & opere quasitis opibus
egentibus atque aegris subuenire opor-
tere, memores verbi illius Domini Iesu
Beatius esse dare, quam accipere. Qua
cum dixisset, positis genibus orauit cum
omnibus. Tum vero magnus omnium fle-
tus secutus est, incidentesque in illum
collum, osculum ei ferre ceperunt, nec
aliud maiorem dolore eis attulit, quam
quod se nunquam postea à quoquam ip-
sorum visum iri dixerat. Deduxerunt

VITA.

45

cum ad nauem, qua consensa ipse &
comites recto cursu Coim, postridie Rho-
dum, inde Pataram venerunt. Inuenta
autem naui que in Phœnicem contem-
deret, nauigarunt in Syriam, Tyrum-
que applicuerunt, quod ibi naui onus
expositura esset. Hic cum discipulos of-
fendisset, qui ei afflatu diuino commo-
ti, prohibebat, ne Hierosolymam adi-
rer, septem dies commoratus est: quibus
expletis Tyro Ptolemaidam venit, qua
in vrbe salutatis fratribus diem unum
cum eis fuit: in sequenti Cesaream cum
venisset, ad Philippum Euangelistam qui
in septem diaconis erat, adiit, & apud
eum cum comitibus habitauit. Ibi iam
aliquot dies commorati erant, cum vir
quidam ex Iudæa, propheta aduenit,
Agabus nomine. Is cum ad eos venis-
set, detracta Pauli Zona, pedes & ma-
nus alligauit, dixitque spiritum sanctum
hoc predicere & ante denunciare, Vi-
ram cuius illa Zona esset, ita Hieroso-

Ibid. 21.

B. PAULI

lyma à Iudæis vinctum, dedendum esse
Gentibus. Quod cum Pauli comites &
loci incolæ audiissent, eum rogare om-
nes cœperunt, ne Hierosolymam profi-
cisceretur. Ille autem eis ita obiurgatis,
ut fletu illorum animum suum excru-
ciari fateretur, se non solum vinciri, sed
etiam mori Hierosolymæ Christi causâ,
& nomine paratum esse dixit. Itaque illi
cum eum se de sententiâ deducere posse
diffiderent, ita suadere destiterunt, ut
eius rei cœtûm diuinæ voluntati per-
mitterent. Hierosolymam cum venisset
nostræ religionis homines libenter eum
cui comitibus exceperunt. Postridie vni-
cum eis ad Iacobum apostolum, qui Hie-
rosolymæ episcopus præerat, venit, quo
cum seniores omnes conuenissent, pri-
mò ipse singillatim eis omnia exposuit,
quæ Deus apud Gentes ipso ministro
adhibito effecisset: deinde illi cum Dei
summis laudibus ornassent, dixerunt,
Eum quanta Iudæorum multitudo ad

VITA.

46

Christi fidem deducta esset, videre. Eos
autem omnes qui legi Mosâicæ paren-
dum censerent, auditione accepisse ip-
sum quocumque veniret, ubi Iudæi in-
ter alias nationes viuerent, hoc docere,
discedendum esse à lege Mosâicâ, nec
Iudæis circumcidendos esse filios, nec il-
lam iam in tēplum eo more quem lex
illa præscriberet, ingrediendi esse neces-
sitatem. Itaque se illi auctores esse, ut
quoniam multitudinē necesse esset con-
uenire, se ipse cum alijs quatuor qui vo-
uissent, expiaret, caputque raderet. Sic
enim fore, ut quæ de illo audissent, sal-
sa esse cœperirent. Se autem scripsisse de
is qui ex Gentibus religioni nostræ no-
men dedissent, ut se deinceps ab escis,
quæ idolis immolata essent, sanguine
frangulorum animalium, & forni-
catione stuproq; abstinerent. Paulus po-
stero die adiunctis illis quatuor, expia-
tus in templum cum eis venit, ostēditq;
expiationis tempus esse quoad pro vno

B. PETRI

quoque eorū hostia immolaretur. Dum
autē hęc agitur, explenturque dies se-
ptem, Iudæi Asiā cum Paulum in te-
plo adinaduerterent, omnem in eum
populum concitauerunt, iniectioneque mi-
nistris ut eum comprehenderent, admo-
nere & rogare cæperunt circumstantes,
ut se in comprehendendo eo homine adiu-
uarent, qui cum ubique omnes ea doce-
ret, quæ et ad populi, Senatūsque Iudæ-
orum, & legis, & templi perniciem, e-
xitiūque pertinerent, tum vero pro-
phanos homines in templū adduxisset,
sanctiūque locum violasset, Trophi-
num enim Ephesinum quem cum illo
in urbe viderant, ab illo in templum in-
troducunt existimabant. Motus hinc
tota urbe ortus est tantus, ut omnes eo
concurrerent. Quod si tribuno qui tum
in urbe erat, nunciatus tumultus non
fuiſſet, periculū fuiſſet, ne à populo ru-
miliante discerneretur. Sed ita ruit
diuinum consilium, ut dum comprehen-

VITA.

47

sum & extractum extra templum in-
terficere cogitant, tribunus cum centu-
rionibus & militib⁹ interueniret, cuius
primus aduersus non furorem aut inui-
dia populi sedauit, sed finē cædendi eius
attulit. Is sedato ut dixi, tumultu, com-
prehensum Paulum catenis duabus vin-
ciri iussit. Cumq; rogaret, quisnam esset,
quidq; fecisset, aliq; aliud in turba cla-
marent, sic ut nihil certi præ tumultu
posset cognoscere, ut in castra duceretur,
imperauit. Secuta est eum multitudo po-
puli vociferātis, ut de medio tolleretur,
tātāque vis orta est, ut à militibus cum
ad gradus ventū esset, portari cogeretur.
Paulus verò cum in castra duci cæpis-
set, tribunum rogauit, num cum eo pau-
cis agere liceret. Ille, cū quæsiuisset, Græ-
cène sciret, & num is esset Aegyptius
qui paucis ante diebus tumultū cōcita-
uisset, eduxissetque in solitudines qua-
tuor millia siccariorū, Paulus se Iudæū
Tarsi quod Ciliciæ non ignotū oppidum

Ibid. 22.

Esset, natum esse respondit, rogare autem illum se, ut ad populum sibi verba facere liceret. Quod cum ille permisisset, Paulus è gradibus, Hebraicè (quod maioris silentij causa fuit) cum eos admonuisset, ut quam ipse rationem apud illos redderet, audirent, ita locutus est, se Iudeum esse, Tharsi Cilicie natum, educatū Hierosolymæ ad Gamalielis pedes, eruditum patriis legibus, quarum non secus atque illi omnes tum essent, ita propugnator extitisset, ut Christianam disciplinam hostili animo ad mortem insectaretur, vinciens tradendisque in custodias viris & mulieribus qui eam scētam sequerentur. Quorum omnium se habere testes dicebat pontificē omnesque maiores natu, à quibus acceptis ad fratres epistolis, cum Damascū iret, ut inde viñctos & nexos Hierosolymam supplicij causa abduceret, accidisse in ipso itinere cū iam Damascūs in propinquo esset, ut

meridie subito lumine caeleſti circūfun-
deretur, caeſq; ex equo, audiret vocem
quaſi oburgantis, cur ipſum perſeque-
retur: cūque rogaret, qui ſnam eſſet, et
quid ipſi imperaret, illum reſponſe Ie-
ſum Nazarenum ſe eſſe quē perſeque-
retur, Damascum autem irret, ubi plane
quid ei faciendū eſſet, cognoſceret. Cū
verò prae ſplendore lucis deſpicere non
poſſet, manu à comitibus Damascum
ſe eſſe deductum. Ananiam verò quē-
dam, qui Iudeorū omnium Damasce-
norum teſtimonio legi erat obſeruan-
tiſſimus, ad eū veniſſe ac dixiſſe ut cer-
neret, eodēque puncto temporis ſe illū
vidiſſe. Eundem tum eo uſum ſermone
eſſe, ut diceret ipſum Dei providentia
delectū eſſe, ut eius volūtate cognoſce-
ret, eſetq; teſtis apud omnes homines
eorū omnium quē vidiſſet & audiſſet.
Itaque aqua ſalutari expiaretur, ip-
ſuſque peccata appellato inuocatōque
illius nomine cluerentur. Redempti an-

B. PETRI

tem sibi Hierosolymam, atque oranti-
visum illum esse dicentem, Abiret ipse
cito Hierosolyma, quod eius de ipso te-
stimonium non probarent. se vero re-
spondisse, eos ipsum scire solitum in vin-
cula conicere, & pulsare eos qui ei cre-
derent, seque tum cum Stephani illius
testis sanguis effunderetur, interfuisse,
atque factum eorum, qui illum inter-
ficerent approbasse, cum vestes eorum
asseruaret: Christum tum praecepisset,
ut iret procul ad exterarum nationes. At-
tentem eum ad hanc orationem omnes
audierant, cum statim voce sublata
dicere coeperunt: Tolle istum de medio,
neque enim fas est eum viuere. secu-
tus est hinc clamor maximus, vesti-
menta sua proicientium, puluereaque
iactantium in aëra. Quod cum tribu-
nus animaduertisset, duci eum in ca-
stra iussit, & virgis caesum torqueri,
ut sciret quamobrem tanto clamore ei
obstreperent. Iam praeceptis tribuni mi-
lites

VITA.

49

lites obtemperare parati erant, cum Cen-
turionem qui aderat Paulus rogauit,
num hominem Romanum indicta cau-
sa & indemnatum illis virgis cedi li-
ceret. Centurio statim tribunum admo-
nuit, etiam atque etiam videret, quid
faceret. Eum enim hominem quem ver-
berari iussisset ciuem esse Romanum.

Accedens autem tribunus, eum roga-
uit, num Romanus esset: quod cum ille
annuisset, Ego, inquit, magna vi pecu-
niae hoc ius ciuitatis adeptus sum. Ego
vero, Paulus inquit, & natus ciuis
sum. Ita & ea poena Paulus libera-
tus est, & tribunus magno in metu
fuit, cum eum ciuem Romanum esse re-
sciuisset. Postero die soluit eum, conuo-
catisque sacerdotibus omnique populo
eum produxit, quo diligentius compe-
raret, quam ob causam a Iudaeis accusa-
retur. Ipse in eos qui conuenerant con-
iectis oculis, ita verba fecit, se ad eum
diem semper bona fide in oculis iudicio-

Ibid. 23.

que Dei vixisse. Hoc verbum pontifex Ananias molestè acerbèque ferens, cui qui circumstabant praecepit, ut ei colaphos infringerent. Paulus vero hac ad eum oratione usus est, Percutiet te Deus paries dealbate, qui cum sedens ex lege me iudices, tamen contra legem os meum tundi iubeas. Qui aderant, Paulum obiurgare, quod summum Dei sacerdotem maledictus lacefferet. Ille verò nescire se dixit eum principem sacerdotum esse. Scriptum enim esse, Principi populi tui ne maledicito. Tum Paulus qui ibi partem unam eorum qui aderat, Saduceorum, alteram Pharisaorum esse intelligeret, clamare in concilio cepit, Pharisaus esse, Pharisaique filium, in iudicium adductum se, quod spem & vitam mortuorum poneret ac defenderet. Statim orta est inter Phariseos & Saduceos dissensio tanta, ut dimissa multitudo, quidam Pharisei, nihil se facinoris aut sceleris in eo coperisse pugnaciter dicerent.

Quid, inquit, si Spiritus aut angelus cum eo collocutus est? Tribunus qui timeret ne Paulus in turba discerperetur, militibus imperavit, ut eum de medio raptum in castra ducerent. Proxima nocte eum Deus visus est admonere, ut bono fortique animo esset. Sicut enim Hierosolyma ipsius propugnator & defensor fuisset, sic fore ut Roma etiam existeret. Ut autem illuxit, nonnulli Iudaei plures quadraginta inito consilio voverunt se nihil cibi & potionis captuuros, quoad Paulum interfecissent. Quam quidem coniurationem suam pontifici ac senioribus exposuerunt, admonueruntque eos, ut peterent à tribuno, ut Paulum ad illos producerent, eamque fraudem ita tegerent, quasi aliquid de eo certius comperturi essent, se verò prius quam ille appropinquaret, eum paratos esse interficere. Pauli sororis filius cum insidias quae autunculo pararentur, intellexisset, ve-

B. PETRI

nit ad eum in castra, ei que indicauit.
Ille accersito Centurione, eum rogauit
multis verbis, vt adolescentem ad tri-
bunum ducendum curaret, habere enim
eum aliquid quod ei nunciet. Adolescentem
tribunus cum remotis arbitris roga-
ret, quidnam indicare sibi vellet, con-
stituisse dixit Iudeos, ipsum rogare, vt
Postero die Paulum in consilium produ-
ceret, quasi certius aliquid in eum inqui-
sitari essent. Quod videret, ne faceret,
propterea quod essent plures quadragin-
ta ex eis qui coniuressent se ex insidiis
Paulum esse interfekturos, & vouissent
se nihil capturos cibi anteq̃ hoc scelere
cōtaminasset. Tribunus dimisso ita ado-
lescēte vt vetaret ne cui cum se illo de ei-
re locutum fuisse diceret, duos centurio-
nes accersiri iussit, quibus imperauit, vt
milites ducentos, equites septuaginta, li-
ceariosque ducentos compararent, et in-
menta in que impositum Paulum ter-
tia noctis hora saluum & incolumen
ad

VITA.

SI

ad Festum presidem Casaream perduce-
rent, eisque ad illum epistolam dedit cu-
ius hac sententia est: Claudius Lysias
Felici optimo presidi, salutem. Virum
que ad te mitto, a Iudais comprehensum
cum iam interficeretur, aduentu meo
militum opera vix saluum ē manibus
eorum eripui, cum Romanum eum esse
comperissem. Cum verò scire cupiens
quid ei obicerent, illum in concilium
eorum produxissem, ei tātum obiici com-
peri, qua ad legem eorum pertinerent,
quorum nihil morte aut vinculis di-
gnum esset. Quoniam autem intellexi, ex-
tis esse qui illum ex insidiis necare con-
stituissem, eum ad te misi, vt accusato-
res apud te agant, si quid in eum velint
dicere. Vale, Milites noctu Paulum An-
tipatridem duxerunt, postridie verò e-
quites eum Casaream ad Felicem per-
duxerunt, cum ceteri in castra reuertif-
sent. Reddunt etiam illi epistolam, quam
cum perlegisset, Paulum cuius esset pro-

B. PAULI

vincia rogauit. Cumque Cilicem eum
esse cognouisset, eum se auditurum es-
se dixit, cum accusatores in eum ve-
nissent. Interim in Herodis pratorio
custodiri eum iussit. Quinto autem
die Ananias pontifex cum quibus-
dam maioribus natu & Tertullo quor-
dam oratore Casaream venit, omnes-
que Felicem adierunt: citatoque Paul-
lo, eum Tertullus accusare cepit his
verbis, Maximas tibi gratias agimus,
optime Felix, quod & benignitate
ac virtute tua in pace omni compres-
so tumultu belloque viuimus, & pro
incredibili tua sapientia multa que
superiores pratores quibus successisti
neglexerant, correctione adhibita fe-
liciter geruntur. Sed ne te longa ora-
tione traham, a te peto maiorem in
modum, ut nos breuiter dicentes be-
nigne attentique audias. Non igno-
ram tibi esse arbitror sectam Nazae-
reorum, qui nonis quibusdam reli-

VITA

52

gionibus institutisque omnium homi-
num mentes contra leges imbuunt &
inficiunt. Eius principem cum pestife-
rum istum inuenissemus, qui & omni-
bus Iudæis in vniuerso orbe seditionis
auctor esset, & templum violare ac
polluere voluisset, comprehensum ex le-
ge nostra iudicare decreuimus. Sed tri-
bunus Lysias, ut magna eum eripuit,
iussitque eius accusatores ad te venire:
ex quo tu facile poteris ea crimina co-
gnosce, quorum causa eum in iudicio
adducimus. Iudæi tum vera esse que
Tertullus diceret, assenerunt. Paulus
verò cum Felix potestatem dicendi fe-
cisset, ita respondit, Scio ego te optime
Felix iampridem iudicem datum esse
Iudæis, quæ me causa impellit, ut bono
animo magnæque spe fretus, nunc pro
me ipse respondeam. Intelligere enim
potuisti, dies esse non plus quindecim,
cum Hierosolymam in templum religio-
nis causa adij. Isti autem nec ibi me

B. PETRI

cū aliquo disputātem, aut seditionē mo-
nentē, nec in urbe ipsa, nec in synagoga
inuenerunt. nec verō ea quæ mihi ob-
staculum, probare possunt. Hæc autem fateor
me in disciplina quam sectam vocant,
sic patrum Deum meum colere, vt &
ea omnia quæ in lege ac prophetis scri-
pta sunt, vera esse credam, & eam quæ
etiam illi expectant, bonorum ac malo-
rum resurrectionem fore confidam. in
quo ipse etiam studeo ita me gerere, vt
nemini quod sciam materiam occasio-
nemque peccandi præbeam, ab eaque sus-
pitione Deo teste sum liberrimus. Mul-
tis autem annis post Hierosolymam ve-
ni, vt egentibus pro facultatibus subue-
nirem, Deoque offerrem quæ vouissem
quæ in templo facientem me cum offen-
dissent Iudæi, non, tumultum turbant-
que concitantem, vt isti volunt, compre-
henderunt clamantes voce maxima, Tol-
le inimicum nostrum. In iis quidam e-
rant ex Asia Iudæi, quos adesse hic o-

VITA.

53

portuit, & accusare, si quid haberent,
quod criminofum in me putarent. Di-
cant verō nunc hi ipsi quo in flagitio
me deprehenderint, nisi quod hac ora-
tione usus sum, cum in iudicium ob re-
surrectionem mortuorum adductum me
esse clamarem. Hæc cum ex utraq; par-
te dicta essent, Iudæorum querimoniam
in illud tempus reiecit, cum Lysias tri-
bunus venisset. Paulum autem interim
Centurioni ita custodiendum tradidit,
vt & in pace eum esse vellet, & nemi-
nem de suis ei ministrare quæ opus ef-
sent prohiberet. Interiectis aliquot die-
bus Felix cum Drusilla uxore sua quæ
Iudæa erat veniens, Paulum accersuit,
audiuitque eum de Christi fide & reli-
gione differentem. Cūque protracto, vt
fit, sermone, de iustitia, de castimonia
iudicioque futuro diceret, tremore cor-
reptus Felix, Paulum dimisit, ei que di-
xit se eum euocaturum, cum opus esset,
cūque sæpe etiam postea accersuit,

Ibid. 25

B. PAULI

quod se ab illo pecuniam accepturum esse speraret. Biennio autem post, Felici Porcius Festus successit, ei que virtutum Paulum reliquit, ut a Iudeis gratiam iniret. Festus tertio quam in provinciam venisset die Hierosolymam, Casarea profectus est: quod cum primum pontifices ac primi Iudeorum rescivissent, illum adierunt, rogantibusque ut Paulum in quem infesto animo venissent, Hierosolymam perducere iuberet: idque fecerunt, ut in via ex insidiis eum opprimerent ac necarent. Festus autem Paulum Casarea custodiri dixit, quam ad urbem eum propediem rediturus esset, si qui ex eis venirent, et accusarent, si quod in homine crimen esse existimarent. Ipse Hierosolymam non amplius dies octo aut decem commoratus, Casaream ut venit, postmodum pro tribunali sedens Paulum ad se adduci iussit. Iudei qui Hierosolymam vene-

VITA.

54

rant, eum cum productus esset, circumsteterunt, multaque & gravia ei crimina obiicere ceperunt, quae probare non poterant, cum Paulus verbo tantum, se legem Iudeorum, aut templum violasse, aut quicquam contra Caesaris maiestatem fecisse pernegaret. Tum Festus qui Iudeis gratificari vellet, cum a Paulo quaesivisset, num Hierosolymam ire, & illic de iis ipsis criminibus apud ipsum iudicari vellet, Paulus se ad Caesaris tribunal, ubi iudicandus esset, stare dixit, Iudeis se nullo loco iniuriam intulisse, quod ipse melius sciret. Si quid eos lasisset, aut crimen capitis admisisset, se quo minus morte mulctetur, minime recusare. Sin nihil esset eorum, quae in ipsum conferrent, neminem esse qui eum illorum libidini posset dedere. Itaque ad Casarem, inquit, provoco. Tum Festus de consensu sententia, Ad Casarem, inquit, provocasti, ad Casarem ibis. Aliquot die-

D. PETRI

bus post, Agrippa rex & Bernice Ca-
saream Festi salutandi causa venerunt,
qua in urbe cum multos dies commora-
rentur, cum eis de Paulo sermonem Fe-
stus instituit, eaque omnia eis exposuit,
quae paulo ante gesta & dicta esse dixit.
Quae cum Festus omnia commemoras-
set, Agrippa hominem se velle audire
dixit, quod futurum postridie ille pro-
misit. Postero die Agrippa & Bernice
cum tribunis & primis viris civitatis
conuenerunt, quos ut vidit Festus, pro-
duci Paulum iussit. Eo producto Festus
dixit, Eum hominem quem Agrippa
& ceteri cernerent, a Iudeis eiusmodi
criminibus circumuentum esse, quae si ve-
ra essent, ipse continuo summo supplicio
afficiendus esset, quemadmodum etiam
Iudaei ipsi cum ipse Hierosolyma esset,
contenderant se verò nullum crimen ca-
pitis in eo comperisse. Quoniam autem
Romani eum ad Casarem ad quem pro-
uocauisset, mittendum censeret, nihilque

VITA.

55

certum haberet, quod de illo domino scri-
beret, se iussisse eum ad illos & maxi-
me ad Agrippam produci, ut eum cum
pro se dicentem audiuiisset, ipse haberet
quod scriberet. Cum Agrippa Paulo po-
testatem dicendi factam esse dixisset: tū
Paulus beatum se primum dixit, quod
apud eum esset verba facturum, qui om-
nem Iudeorum disciplinam, omnia-
que instituta, omnesque consuetudines
teneret: deinde ea omnia exposuit quae
ab illo commemorata esse ante dixi de
Iudeorum inuidia, initio longè petito
ab eo tempore, cum primum a Christo
de caelo vocatus est, eoque superiore, cum
legi Moisaica parendum esse censeret.
Hac cum Paulus diceret, Festus magnā
voce insanire Paulum dixit, eumque ad
insaniam adigere multas literas qui-
bus esset praeditus. Paulus insanire se
negavit, sed verba veritatis prudente-
que plena dixit fundere, scire enim haec
omnia regem apud quem verba face-

ibid. 26

ret. Tum Agrippam rogauit, num
prophetis fidem haberet. Scire etiam se
dixit, eum fidem habere: cum ille, Paucis
inquit, hortaris me, ut sim Christianus.
& Paulus, Oro, inquit, Deum, & pau-
cis & pluribus, ut nō tu modo verum-
etiam hi omnes qui audiunt, tales ena-
dant, qualis sum ego, exceptis his vincu-
lis. Surrexerunt tum rex, prator, Berni-
ce, & qui cum eis confederant, cūmque
secessissent, hæc inter se de Paulo iacta-
bant, eum nihil morte aut vinculis dig-
num fecisse, ac præterea Agrippa Fes-
tum dimitti potuisse dixit, nisi ad Cæs-
arem prouocasset. Cum autē nauigationis
dies constitutus esset, ut Romam ad Cæ-
sarem iret Paulus, cuiusdam Centurioni Lu-
lio nomine, cohortis Augustæ, una cū
aliquot aliis vinctis, traditus est. Cōscen-
su naue Adrumetina, cū essent omnes
in Asiā nauigaturi, soluerunt. Postero
die Sidonem applicuerunt. Iulius qui
Paulū humane haberet, eum ad amicos

Ibid. 27.

adire permisit, ab eisque curari. Hinc
soluentes, Cyprum, propterea quod ad-
uersis, vetis vsi essent, tenere non potue-
runt. Itaque ab ea repulsi, mare Cilicie
& Pamphiliæ præteruecti, Lystram Ly-
cie oppidum deuenerunt: ubi cū cen-
turio naue Alexandrinam offendis-
set, quæ in Italiā nauigaret, in eam om-
nes imposuit. Cūque satis multis die-
bus tarda nauigatione vix ad Guidum,
quod ventus nō sineret, peruenissent, Cre-
tam per Salmonem præternauigarunt,
quam cū vix tenuissent, venerunt in
quendam locum, qui Boniportus dici-
tur, cui finitima erat Thalassa vrbs. Cū
vero multum iam tempus peractum es-
set, nec tuta esset iam nauigatio, ppter
ea quod ieiunij iam tempus præterisset,
omnes qui aderant Paulus admonebat,
videre se nauigationem futuram cum
magno periculo non solum oneris & na-
uis, sed etiā vitæ omnium. Centurio porro
maiores fidem gubernatori & nau-

clero, quam Pauli verbis habebat. Et
portus ille minime ad hyemandum ap-
tius erat. Quod cum multi animadu-
erent, auctores fuerunt ut illinc naues
subducerentur, ut Phœnicem Cretæ por-
tum, qui Africum & Corum spectat,
hyemandi causâ possent appellere. Sed
Austro flante, cum ex animi sententia
nauigationem successisse sibi existima-
rent, cum Aſſo solucentes, Cretam appli-
carent, ventus Typhonicus qui Eurota-
quilo vocatur, non ita multo post nunc
agitauit & impulit, quæ cum correpta,
non posset impetum vimq. venti susti-
nere, ei omnes cum cecissent, huc atq. il-
luc agitabantur, in paruanâ insulam
quæ Claudia vocatur, tempestate delati,
vix scapham tenere potuerunt, qua con-
fensa, subsidio vsi sunt, deligata naue,
veriti ne in Syrtim inciderent, soluta na-
ue ita agitabantur. Cùmq. vi magna
tempestatis agerentur, postero die ita-
etur amfecerunt, sequenti suis manibus

nauis suppellectilem proiecerunt. Cùm-
que nec sol, nec astra multis diebus se-
eis ostenderent, tempestatisq. vis magna
impenderet, sublata eis erat in posterum
spes omnis salutis. Tū Paulus in mediū
omnium procedens, si me, inquit, audi-
uissetis, à Creta minime soluissetis, om-
niâque hæc quæ amisistis haberetis. Sed
vos nunc hortor & moneo, ut bono a-
nimo sitis. Neque enim cuiusquam ve-
strū vita amittetur, sed naus tantum-
modo. Visus est enim mihi superiore no-
cte angelus Dei, cuius sum, quemque co-
lo, dicere, ne timerem. Cæsari me sisti o-
portere, Deūque mihi omnes qui vnâ
mecum nauigarent dedisse. Itaq. bono ani-
mo este. Diuina enim benignitate fretus
ita fore credo, ut mihi prædictū est, nos
in quandam insulam perueniri sumus.
Et autem quartadecima nox fuit, cum
omnes intempesta nocte in mari Adria-
tico huc atque illuc iactarentur, suffica-
bantur naue aliquem sibi locum osten-

di, depressoq; bolide passus viginti ab-
se compererunt. paruoque intervallo pro-
gressi, iacto rursus bolide, quindecim
passus inuenerunt. Cumque vererentur,
ne in loca salebrosa inciderent, iactus ex
puppi ancoras quatuor, optabant ut lu-
cesceret. Iidem cum ex naui effugere co-
stitueret demersa in mare scapha, quas
ancoras a prora expansuri essent, tum
Paulus Centurionem ac milites commo-
nescit, nisi illi in naui manerent, eos sal-
uos esse non posse. Itaque milites statim
scapha funibus diruptis, eam in mare
demergi sinerunt. Dum vero dies expe-
ctatur, hortabatur omnes Paulus, ut cri-
bum caperent, quod ad eorum salutem
hoc pertineret. Neminemq; dicebat, cri-
nem capitis amissurum. Quae cum dixi-
set, & ipse, & ceteri iam meliore spe
freti, cibum una ceperunt. Erant autem in
ea naui ducenti septuaginta sex. Capto
cibo, triticum in mare abiecerunt, ut
que nauem exonerarent. Cum vero illi

xisset, nec terram cognoscerent, animad-
uertunt sinum quendam, qui litus habe-
bat, in quem constituebant, si possent na-
uem expellere. Itaque sublati ancoras,
mari se committebant, laxatisque gu-
bernaculorum funibus, passisque ven-
to velis ad litus contendebant. Sed
cum in locum qui utraque ex parte
mari cingitur incidissent, naus ita im-
pegit, ut prora fixa immobilis staret:
puppis vero undarum fluctuumque vi
agitaretur. Quod cum milites ani-
maduerterent, hoc consilii ceperunt, ut
vinctos trucidarent, ne quis nando ena-
deret. Sed Centurio, qui Paulum ser-
uare vellet, eorum tale consilium impe-
diuit, iussitque eos qui nandi periti e-
rant, primos ad terram egredi, ceteros
partim in tabulatis, partim in aliquo
eorum, quae e naui portari poterant. Ita
factum est, ut omnes ad terram sal-
ui exierint. Seruati tum denique co-
gnouerunt Melitem eam insulam nun-

B. PAULI

cupari. Barbari verò magnam omnibus
humanitatem ostenderunt. Omnis e-
nim excitato igne propter imbrem qui
impendebat, & frigus, adhibuerunt.
Cum vero Paulus sarmentorum ma-
gnam vim quam collegisset, in ignem
coniecisset, viperæ calore egrediens ma-
num eius arripuit, quam ut Barbari
manu illius pendente viderunt, inter
se dicebant, planè illum eade se conta-
minasse, qui cum è mari seruatus esset,
eum tamen diuina iustitia non sineret
vivere. At ille quidem excussa in ig-
nem bestia, nihil mali sensit. omnino.
Barbari autem expectabāt dum tumor
eum corripere, aut repertū mortuus cade-
ret. Quod cum illi diu frustra expectas-
sent, mutata sententia, eum Deum esse di-
xerūt. Erat tunc Publius quidam primus
eius insula. Is Paulum una cū sociis in
agro suo triduo perhumanè habuit. quo
quidem tempore Publy pater è febre ac
dysenteria laborans decumbebat, & ad

VITA. 11

59

quem cum Paulus accessisset, eum preci-
bus manuumque impositione curauit.
Hinc ceteri qui agrotabant in insula,
cum ad eum adissent, curati sunt. Itaq;
magnos ei ac sociis honores officiaq; de-
tulerūt, quādiu in insula comorati sunt,
& cum soluerent, ea quæ ad victu per-
tinebant, præbuerunt. Post trimestre, in
navem conscenderunt Alexandrinam
quæ in insula hyemauerat, soluentesque
Syacus tenuerunt, quæ in urbe cum
triduum commorati essent, Rhegium, in-
de Puteolos biduo venerunt, ubi cum no-
stre religionis homines inuenissent, eo-
rum rogatu apud illos septem dies com-
morati sunt, ita Romam peruenierunt.
Quod cum Christiani qui Romæ erant
audiret, obviam eis vsque ad forum Ap-
py & Tres tabernas prodierūt, quos cu-
vidisset Paulus, gratias Deo egit, melio-
ræque animo fuit. Romam cum venis-
sent, vinctos Centurio prefecto reliquos
tradidit, Paulo vero permisit ut solus

cum milite qui eum custodiebat, habitaret. Tercio quam venissent die, primos Iudeorum Paulus accersuit, quibus exposuit ea omnia quae ipsi Hierosolyma accidissent, se cum patrius legibus institutisque pareret & obtemperaret, Romanis deditum esse, qui cum in ipsum inquisissent, nec poena capiti dignum quicquam fecisse comperirent, vellentq; dimittere, Iudeos intercessisse, ita coactum se, ad Casarem provocare, non quod gentem suam ipse vlla in re accusare posset. Eo se ob eam causam accessisse, ut ipsos videret & conveniret. Se enim catena ea quam cernerent vinctum esse, propter spem populi Israhelici. Illi responderunt, nec literas se de eo ex Iudaea accepisse, nec quengquam Iudeorum, qui eo venisset, nunciavisse, aut dixisse quicquam de ipso, quod religionem repugnaret: se autem petere, ut ab illis audirent, quae ipse sentiret, cum satis copertum haberent, eam sectam quam sequeretur.

retur, ubique terrarum explodi & eici. Constituto autem ei die, cum plures ad eum in diversorium venissent, ipse eis regnum Dei exponebat, ad eaque quae Christo acciderant, probanda & persuadenda testimonia & a lege Moisaica & a prophetis a prima luce ad vespertum, depromebat. Atque eius orationi alij assentiebantur, alij nullam fidem habebant. Cuiusque inter se, dissentirent, discesserunt, cum Paulus Esaiæ verba eis convenire dixisset, quae sequuntur, Loquere tui populo isto, Audiatis, nec intelligetis, videbitis, & non videbitis. Cor enim istius populi tenebris offusum est, & auribus tarde audierunt, suosque oculos obstruxerunt, nequando oculis videant, & auribus audiat, & corde intelligat, & convertantur, eisque medicinam afferam. Scitote ergo Gentibus Dei servatorem missum esse, quae audient. Quae cum Paulus perorasset, Iudaei eum magna controuersia & disputatione disces-

serunt. Paulus autem biennium totum
in suo diuersorio commoratus est, quo
quidem tempore omnes qui eo ad ipsum
veniebant, recipiebat, libereq; ea omnia
trudebat, & docebat, quæ ad Christum
eiusque fidem ac disciplinam pertinebant.
Quod etsi Lucas de biennio illo tantum
dixit, quod duos annos complectitur, qui
tertius & quartus imperij Neronis nu-
merantur, tamen decennio etiã quod po-
stea vixit, idem fecisse existimandus est.
Vbi autem decennium illud consumpse-
rit, aut vixerit, si quis regravat, mihi qui
de Roma videtur magna ex parte fuisse,
se quantum quidem ex eius epistolis in-
telligi licet. Nam & eam quæ ad Ephe-
sios scripsit, & eam quam ad Philippen-
ses, & eam quam ad Colossenses, & po-
steriorem quam ad Timotheum, & eam
quam ad Philemonem, ex urbe misit.
Nam epistola ad Galatas, nonnullorum
sententia Roma, aliorum Epheso missa
esse dicitur. Eas autem nec illo biennio,

nec eodem illorum decem anno, missas
esse, aut scriptas, & res ipsa declarat,
& epistolarum ipsarum sententia. In
ea enim quam ad Timotheum postero-
re misit, mentionem honorificam Ones-
phori cuiusdam facit, quem cum venis-
set Romam, ipsum magno studio cum qua
fuisset, cum inuenisse dicit, cum etiam
vinculus esset. Et in extrema eadem Ti-
motheum rogat, ut eidem eiusque fa-
milia salutem dicat. Præterea eadem
extrema & tempus mortis sue immi-
nere scribit, & in priore defensione sua
se desertum ab omnibus. Atqui Lucas
nihil de priore illa causa dictione scri-
bit, sed eum in libera custodia ita fuisse
dicit, ut eos omnes qui ad ipsum adiret,
docere minime prohiberetur. Ex quo in-
telligitur, eum ex illa custodia toto illo
biennio minime eductum fuisse. tam vero
eum ex priore illa causæ dictione cuius
mentionem, ut dixi, facit, posteriorem
intelligamus, ac tum eum eadem episto-

2.Tim.I.

Ibid.4.

- lam scripsit, & in vinculis ipse esset, & mortis eius tempus impenderet, ut ipse ait, profecto multos annos post illud biennium Romæ fuit. Huc accedit, quod iubet in eadem epistola Timotheum ad se mature venire, & in epistolis ad Philippenses, ad Colossenses, & ad Philemonem, eum facit una secum scribere. Eodē pertinet, quod Damian in epistola ad Philemonē adiutorem suū appellat.
- 2.Tim.4 & in posteriore ad Timotheum se ab eo desertum esse scribit. Aristarchum etiā in epistola ad Colossenses una secum captivum esse dicit, in ea autem quæ est ad Philemonem, adiutorem suum appellat, cum Epaphram captivitatis socium seculum nominasset. Eum autem non contempsisse Romæ totū illud decennij tempus, hinc intelligitur, quod in posteriore
- 2.Tim.4 re ad Timotheum epistola extrema eum iubet asferre secū penulam, quam Troas de apud Carpum reliquisset, & Trophimum se Mileti agrū reliquisse scribit.

quod non factum esse, cum vel in Græcia & Asia esset, antequam vinctus Romam duceretur, vel cum duceretur, hinc sciri potest, quia & Timotheus ipse Roma iam venerat, et tu iam bis causam ipse dixerat, & sine vita sua appropinquare scribit. Et certe amentia est existimare Paulum scribere Trophimum a se relictum agrum Mileti illis temporibus. Epistola etiam ad Hebræos eum non semper Romæ fuisse declarat. In ea enim extrema scribit eis Christianos Italos salutem dicere, ex quo ex Italia missa esse intelligitur. Quinetiam in prouinciam Narbonensem eum venisse reperio, & in Hispaniam, cum Paulo viro sanctissimo, quem Narbonæ pontificem præfecerit. Atque haud scio an illa ipsa sit profectio, quam ad Romanos se in Hispaniam suscepturum esse scribit. Sunt enim multi, qui eum in Hispaniam profectum assuunt. Quæ autem de laboribus periculis,

Heb.13.

Rom. 15.

2. Cor., II.

Ibid.

B. PAULI

ac supplicius quæ pro Christo pertulit, scripsi, ea omnia ex libro Luca, qui Acta Apostolorum inscribitur, exprompsi. Quæ præterea ipse de se scribit, ea quoniam de-
ra sunt, iam explicabo. In posteriore quid-
de ad Corinthios extrema ferè, ter virgibus
casum se esse scribit, cum semel tantum
cum Lucas narret verberatum esse vna est
sila. Nam a Cæturione verberatus non
est, cum se cinem Romanum esse dixisset.
Ter etiam naufragium se fecisse in eadē
epistola scribit, & nocte ac die in pro-
fundo maris fuisse: quorum posterius si a
Luca commemoratum est, certè non so-
lum noctem & diem unum, verum mul-
tos in maris fundo fuit. Nam nec solem,
nec sidera ipsa multis diebus nauiganti
ei cum cæteris visa esse commemorat. Ne-
que enim hoc quod Paulus scribit, se ho-
ste & die in profundo maris fuisse, ita in-
telligendū est, quasi ipse ē naui cades in
mare præcepit demersus sit, hoc enim nō
prætermisisset Lucas. Quod autē ad nau-

VITA.

63

fragium attinet, amissionem nauis Pau-
lus sociis nauigantibus prædixit, naufra-
gij autem alterius nulla Lucas mentio-
nem facit. Atque hic quidem locus me
admonet, ut de tempore ac loco quo hæc
missa epistola est, aliquid dicam. Alij
ex Macedonia Philippis, alij Troade
missam esse scribunt. Quod si verum est,
id constare non potest, si ad illud tem-
pus referatur, cum Paulus Romam non-
dum victus venerat. Illud enim quod
modo ex ea epistola de naufragio pro-
tulit, tum accidit, cum Paulus vna cum
sociis mari in Melitem insulam, deinde
Syracusus, Rhegium, ac tum Puteolos,
postremo Romam peruenit. Ita si Troa-
de missa est, autē Macedonia, eo se retule-
rit, postea quam Romam victus venis-
set, necesse est. Quod satis argumenti est,
cum post biennium illud, de quo Lucas
scribit, non semper vsque ad extremum
vix diem Romæ fuisse. Quod si quis co-
tra proferat, id quod ipse paulo infra

B. PAULI

scribit, raptum se ante quatuordecim an-
nos in tertium caelum: huic ego respon-
deo, primum non esse tam perspicuum,
quando illud euenerit, quam hoc quod
de naufragio comemorat. Deinde ab eo
qui hoc opponat, petam, ut illud ipsum
quod de naufragio Paulus scribit, expli-
cet. Tum enim tam difficile hanc qua-
estionem cognosceret, quam facile nobis op-
posuit. Præterea si illi, ut ita dicam, rap-
tu euenisse dicamus illo triduo, quo Pau-
lus Damasci in via recta in adibus Iu-
de orasse dicitur, certe subducta & ha-
bita ratione totius temporis, ad eum die
quo alteram ad Corinthios epistolam mi-
sit, annos amplius quatuordecim inter-
cessisse intelligemus. Sed ad alia ve-
niamus. In eadem epistola pericula multa
enumerat, quibus se obiecerit, quorum
merito a Luca nulla facta sit. In iis sunt
summum & latronum pericula. In epi-
stola etiam ad Galatas se in Arabiam
venisse scribit. Deinde cum redisset Da-

Gal. I.

VITA.

64

mascum, Hierosolymam Petri videndi
causis, apud quem dies quindecim com-
moratus sit. Deinde post annos qua-
tuordecim iterum Hierosolymam una cum
Barnaba & Tito, ut de euangelij docen-
di ratione cum apostolis communicaret.
Scribit etiam se Petro, quem Cepha vo-
cat, cum Antiochiam venisset, restitisse,
quod se non recte in euangelij veri-
tate gereret. In ea etiam quam ad Co-
rinthios priorem misit, se cum bestiis pu-
gasse, id est feris obiectum esse scribit:
nisi forte bestiarum nomine homines se
crudelitate præditos, intelligamus si-
cuti nomine leonis Neronem in postero
re ad Timotheum intellexisse dicitur.
Nunc de illius morte aliquid dicendum
est. Eodem non solum die, sed etiam an-
no quo est Petrus apostolus in cruce a-
ctus, Romæ Neronis iussu securi percus-
sus est. quo autem ordine, quaque de cau-
sa exponendum videtur. Romæ cum in
disciplina & religione nostra præganda

I. Cor. 15.

omnem operam & studium dicendo
consumeret, pluresque in dies in fide
ditionemque Christi subigeret, fore
Patroclus adolescens qui Neroni pocu
la ministraret, quemque ille charum ha
beret, cum Pauli audiendi summa cur
piditate duceretur, nec ad eum propius
accedere propter frequentiam posset, ad
locum superiore quo eum facilius & au
dire & videre posset, ascenderat. Is cum
somno oppressus dormiret, cecidisse, eoque
casu interisse dicitur. Quod Deo patefac
iente Paulus statim cognouit. Itaque
eum introferri ad se iussit, excitauitque
ab inferis, cum omnes hortatus esset, ut
in commune id a Deo precarentur. Ex
citatum ad Neronem ire iussit una cum
aliis Casarianis, ut cum exercitu cer
neret, quem mortuum non solum sciret,
sed acerbè tulisset, ipse ad Dei cultum de
duceretur. Alij priores ad Casarem ad
eunt, eique Patroclum reuixisse nun
tiant. Caesar continuo eum accersiri ius
sit,

lit quem ut vinum saluum & incolu
mem vidit, miratus est primum, deinde
ab eo quæsiuit, num viueret. Cumq; etiã
respondisset, quærere etiã, inquit, cuius
benignitate & opera viueret, qui mor
tuis fuisset: ille se Iesu Christi domini
sui regis seculorum omnium beneficio
ac munere viuere respondit. Caesar cum
Christum omnium seculorum regem
dici audisset, conturbatus est, cumque
illius animi terrore auxit id quod de
inceps Patroclus addidit, fore, ut Chri
stus omnia orbis imperia deleret, eius
que voluntati quicquid hæc vniuersi
tas complecteretur, obtemperaret, quod
regum omnium esset & maximus &
potentissimus. Tum colaphi ei infregit
se dicitur, cū hac oratione, Ei ergo re
gi nomen dedisti? Quod cum annuisset,
nonnulli qui aderant ex suis eum gra
uiter obiurgasse dicuntur, quod adole
scentem qui tam prudenter respondisset,
male mulctasset. Itaque se etiã regi

B. PAULI

illi parere dixerunt. Nero furore incen-
sus eos omnes in vincula conici quam
primum iussit, omnesque conquiri at-
que interfici diuersis supplicis, qui se
illius regis imperio obedire diceret. Pro-
ducuntur multi cum vinculis, & ad
Neronem adducuntur, in his Paulus,
in que ita ceteri victi coniciebat oculo-
los, ut in duce, ut hoc etia Nero facile
intelligere posset. Itaque ad eum unum o-
rationem auertit, quo ore in imperium
Romanum clam venire ausus esset, ut in-
de abstractum & abductum populum Chri-
sto quem regem suum predicaret, adiun-
geret. Paulus non solum ex illo, quasi
orbis angulo, sed ex omnibus imperijs
se Christo homines colligere & copiare
re dixit. Sibi enim ab illo negotium da-
tum esse ut neminem contemneret aut
abiceret, qui in ipsius fide & imperio
esse veller. Quod si ipse & in illum crea-
dere, & eius dicto audiens esse consti-
tueret, id sibi licitum esse intelligeret: quod

I. VITA. B.

66

si faceret, vitam cum sempiterna esse con-
secuturum. Eundemque venturum esse
dixit, ut suum cuique pro dignitate red-
dat, rumque hec omnia igne deflagra-
tura. Nero cum mundi deflagratione au-
disset, iracundia incitatus, furiaque qua-
dam agitatus, omnes qui huic tali regi
parerent, quam primum viuos exuri ius-
sisse dicitur. sed Paulus quoniam cum
se Romanum esse predicauerat, Longi-
no, Megisto & Aresto traditus est, qui
eum quam primum extra urbem pa-
lam & publice securi ferirent. Cum-
que nuncius eius mortis & supplicij
fecit quam optaret, veniret, duos ex
militibus suis, Feregam & Partemium
misit, qui videret, an securi percussus
esset. Illi venientes, eum in media fere vr-
be ad populum de magnis Christi vir-
tutibus & operibus disserentem offen-
dunt: quos ut vidit, Venite, inquit,
& vos filij, credite in Deum unum et
filium eius unigenitum dominum nostrum.

B. PAULI.

Iesum Christum seruatore[m] omnium,
ut uiuāt animi vestri. Milites se à Ne-
rone missos dixerunt, qui viderent, an
eo mortis genere quod præscripserat, af-
fectus esset. Quod si ab inferis cum mor-
te multatus fuisset, excitaretur, ita de-
nique se credituros. Ad hæc ille respon-
dens, eos admonuit, si ad sepulcrum i-
psius venirent, fore, ut duos viros, Timotheum
& Lucam orantes inueniret, à quibus
hoc ipsum comperire possent. Vix dicen-
di finem fecerat, cum alij duo à Nero-
ne missi interuenientes, arreptum com-
prehensumq[ue] eum extra urbem in viam
Ostientem pertrahunt, & iuxta gla-
dium crucem parare iubent. Quod ut
vidit Paulus ad ortum se conuertisse,
passusque in cælum manibus, cum la-
chrymis diu orasse dicitur. Finem oran-
di cum fecisset, Christianis omnibus qui
eum secuti fuerant, salutatis, eisq[ue] pu-
ce data, genua humi defixit, totumq[ue] se
signo crucis muniens, liitori cervice[m]

VITA.

67

& iugulum præbuit. Ex cervice cum
securi percussus esset, pro sanguine lac,
quasi integritatis & innocentie signum
fluxisse dicitur. Sepultus est autem ea-
dem via, ubi postea templum ei adifi-
catum & dicatum est. Quatuordecim,
quæ extant, scripsit epistolas: ad Roma-
nos vnā, ad Corinthios duas, ad Ga-
latas vnā, ad Ephesios vnā, ad Phi-
lippenses vnā, ad Colossenses vnā,
ad Thessalonicenses duas, ad Timotheum
duas, ad Titum vnā, ad Philemonem
vnā, ad Hebræos vnā. Eum ego or-
dinem is enumerandis secutus sum, nõ
quem ille mittendis tenuit, sed quæ ma-
iores nostri ecclesie instituto eis descri-
bendis & attexendis iis libris qui No-
ui Testamenti nomine appellantur, ad-
hibuerunt. Plena sunt omnes institutio-
nes disciplinæq[ue] Christianæ, refertæque
omnibus quæ ad bene beatæque viuën-
dum pertinent præceptis & sententiis.
Vehementi & maxime incitato dicen-

di genere usus est, quod crebne illius in-
terrogationes vel docendi causa, vel re-
fellendi, vel etiam obiurgandi adhibi-
te, indicant. Ordinem cum quem natu-
ra & ars proponunt, secutus est. Primum
enim si quid est quod obsit, tollit ac re-
prehendit, deinde quæ tenenda sunt do-
cet, & ad extremum epistolam, cohor-
tatione concludit. Obscuræ sunt in co-
pleraque circumscriptiones, quod de no-
minis B. Petrus in extrema altera mi-
nimè tacuit. Hinc plerique vsque a pri-
mi discipline nostræ temporibus, cum
arbitrari suo difficultia loca interpreta-
rentur, errare cœperunt, & ab ecclesia
discedere. Quod etiam hac memo-
ria nostrâ in plerisque adnimad-
uertimus. Duas præterea quæ
non extant se scripsisse con-
firmat, ad Corinthios
unam, alteram ad
Laodicenses.

VITA BEATI AN-
DREAE APOSTOLI

Ioachimo Perionio Benedi-

ctino Cormaria-

ceno auctore.

ANDREAS Simonis

Petri frater, Iona, siue

A Ioanne patre in vico

Bethsaida puincia Ga-

lilee natus est. Is pri-

mum, ut ceteri apostoli, in Christi

disciplinam se tradidit, deinde eius be-

nignitate ex communi discipulorum

numero ad Apostolatus ascendit digni-

tate. faciamus enim hoc verbum tritum,

ut alia quæ in eisdem syllabas exeunt,

in quas, consulatus. Quod quemadmo-

dum contigerit, non alienum erit ex li-

teris sacris exponere. Bis quidem An-

dream & Petri eius fratrem, vocatos

esse inuenio: semel cum Ioannes eis qui

Baptista (teramus enim vsu, hoc etiam

vocabulum) vocatus est ex eo quod Chri

Ioan. I.

sum potissimum baptizauerit absente
Petro, ambulantiem Christum videns,
discipulis duobus audientibus, in his
Andreas, eum esse agni dixit iterum,
cum ad mare Galilee ambulans, Pe-
trum et Andream fratrem eius vocauit.
sed melius est hac duo eo ordine quo
gesta sunt exponere. Ioannes quidem in
de quo paulo ante dixi, cum Iesum am-
bulantem cerneret, hoc de eo duobus di-
scipulis audientibus & spectantibus as-
seuerauit, eum esse Dei agnum. Quod
cum duo illi, in his, ut dixi, Andreas,
audiuissent, Christum secuti sunt. Chri-
stus qui eos se sequi cognosceret, conuer-
sus eos rogauit, quidnam quærerent. A
quo cum illi quassuissent, ubi habitaret
illeque ita respondisset, ut diceret, ve-
nirent, ac viderent, ipsi venerunt ac vi-
derunt: eoque die, cum iam tum hora se-
re decima esset, apud eum commorati
sunt. Andreas autem qui vnus eorum
duorum, ut dixerat, cum huius tanta

charitatis & muneris Simonem fra-
trem socium esse vellet, eum primum di-
mini consilij instinctu, inuenit, eique se
Christum inuenisse dixit, eumque ad
Iesum adduxit: quem cum Iesus vidis-
set, eum & Simonem vocari, & Iona
filium esse dixit, post vero Cepham, id
est Petrum eundem vocatum iri. At-
que ea quidem quae de priore, ut ita di-
cam, vocatione vtriusque a Ioanne ex-
posita sunt, haecenus. Altera autem à Matth. 9.
Matthaeo et Marco exposita est his ver-
bis, Iesus cum ad mare Galilee ambu-
laret, duos fratres vidit, Simonem qui
vocatur Petrus, & Andream, qui re-
tia in mare iacebant, eisque insit, ut se
sequerentur. Quod si facerent, fore ut
ab ipso piscatores hominum fierent.
Quod illi ita sibi faciundum censuerunt,
ut statim eu relictis retibus sequerentur.
Lucas vero aliquid aliud addit. ait
enim Christum cum ad stagnum Gene-
saret staret, duas naues ad stagnum stan-

B. ANDREAE.

res conspexisse, tum cum piscatores retia
lauarent: cumque in alteram quæ esset
simonis conscendisse, ab eoque contem-
disse, ut eam pauli a terra reduceret. In
ea verò Iesum sedentem docuisse turbas.
Cum autem finē dicendi fecisset, simoni
imperasse, ut in altum duceret, & ad
capiendos pisces retia laxaret, Petrum
verò dixisse, cum præceptore eum ap-
pellasset, se etsi una cum sociis totā no-
ctem consumpsisset, nihilque cepissent,
tamen eius iussu ac nomine rete laxatu-
rum: quod cum fecisset, tantam vim ca-
ptam esse piscium, ut rete rumperetur.
Quæ quidem res (ut alia præterea quæ
alio loco commodius exponetur) simo-
ni sociisque eius omnibus tanta fuerit
admirationi, ut relictis omnibus eum
secuti fuerint. In iis autem cum fuerit
Andreas, Matthei Marcique sententia,
non est id quidē dubium, quin Lucas eun-
dem sociorum Petri nomine & in iis qui
cum eo erant intelligat. Atque hæc qui-

VITA.

70

dem sunt, quæ de Andrea ab Euange-
listis tradita accepimus. Nihil enim de
eo in libro qui Acta apostolorum inscri-
ptus est, traditur, nisi quod una cum cete-
ris apostolis cum Christus iis spectatibus
in cælum conscendisset, Hierosolymam
reuerterit. Nec verò dubium est, quin-
idem euangelium, Christi iussu mudo di-
mulgauerit atque patefecerit. Quod ubi-
na perfecit, quodq; modo, & quo mor-
tis supplicium genere in cælum ad Christum
migraverit, in animo est ea secutus quæ
ab eius discipulis tradita sunt, expone-
re. Andreas quidē in pumiciarii diui-
sione ac partitione, Achaiam obtinuit,
sed in urbe eius provincie clarissima
quæ Patra dicitur, ferè exhortationis le-
gationisq; munere functus est. Is cū in illa
provincia, ea quæ Christianæ religionis
sunt traderet ac doceret, angeli monitu
ac iussu Myrmidonem urbem venit, ut
Matthæum apostolum quem effosis o-
culis in colæ in vincula coniectum pau-

eis interiectis diebus, interficere cogita-
 bant, liberaret. Cumque ad carcerem di-
 uino nutu recta obsistente, nemine per-
 uenisset, viso beati viri squalore, ani-
 maduersusq. oculis, quorum munere pri-
 uatus erat, ingemiscens, orauit Christum
 ut ipse qui cum morbos omnes curasset,
 tum cecis, aspectum restituisset, Mat-
 theo seruo suo oculorum munus redde-
 ret, ut verbum suum annuntiaret. Rex
 ille perorauerat, cum & carcer terre
 motu commoueri, magnoque fulgore col-
 lucere illustrariq. cepit: ex Matthæo as-
 spectus restitutus est, & illius ac ceter-
 rorum qui in eodem carcere erant, vin-
 cula soluta sunt. Quae omnia tanta ad-
 mirationem omnibus qui tanto benefi-
 cio affectos se viderunt, excitauit, ut ma-
 gnum Deum esse predicaret, quem ser-
 ui sui nuntiaret. Tum vero educti om-
 nes e carcere, ad sua quisque se recepit.
 Matthæus alio commigrasse, Andreas
 in ea urbe aliquādiu commoratus esse

dicitur, predicandi verbi diuini gratia.
 Quod cum facere constituisset, incolae ex-
 is qui vincti fuerant, re, quae ab eo a-
 ctu erat, cognita, comprehensum eum ac
 vinctum per urbem trahere ceperunt.
 tamque ciuilibus criminibus cruor e capite
 defluebat, cum ipse Christum ragare ce-
 pit, ut illorum mentem animumque lu-
 mine sancto illustraret, ut & ipsum
 cognoscerent, & ab illo errore peccato-
 rum quod eis ne noxae esset peteret, resi-
 pueret. Metus omnium statim animos
 occupauit tantus, ut dimisso apostolo se
 in illum magnum scelus, imprudentes
 admisisse faterentur. Itaque rogare en-
 se, ut & hanc veniam sibi daret, &
 viam salutis ostenderet. Ille erectus (se
 enim ad eius pedes abiecerant) Christi
 vitam, mira opera, denique poenam cri-
 mis quam ille salutis omnium causa sub-
 iisset, exposuit. Quod illi ita libenter ca-
 pideque audierunt, ut quam primum
 saluari aqua expiarentur. Cum vero

B. ANDREAE.

eos satis in Christi fide ac religione confirmatos cerneret, in Achaiam Patras reuersus est. In hac urbe cum oratione sua multos iam ad Christi fidem traxisset, Aegaeus proconsul (pronconsul enim eum fuisse inuenio) hac re comperta, in eam eo consilio venit, ut eos qui Christum Deum esse credebant, idolis immolare, diuinis quoque honoribus tribuere cogeret. Andreas qui Aegaei consilio factoque quam primum obstandum esse intelligeret, eum adiit, hisque verbis est allocutus, Eum oportere, qui hominum iudex esset, iudicem suum qui in caelis versaretur, cognoscere, cognitum colere, & colenda eum qui verus esset Deus, animum a falsis diis renouare. Qua ille verba tam impotenti animo accepit, ut ab eo quaereret, essetne ipse Andreas is, qui & deorum templa euerteret, & hominibus superstitiosam sectam, quam nuper Romani principes explodi cunctique

VITA.

72

uississent, suaderet. Andreas Romanos principes plane cognoscere negauit id quod verum esset, Dei filium cum salutaris hominum causa in mundum e caelo venisset, docuisse idola, quibus diuinitatem tribuerent, non solum Deos non esse, sed demonia terribilia generi hominum inimica, quae nihil homines docerent, nisi id quo Deus offendatur, offensus, auertatur, auersus, eos non audiat, ob eamque causam ita precipites illi in omne peccati genus diaboli quasi imperio in omni vita ruat, ut in eis cum migrant nihil praefer male facta remaneat. Hac ille anilia deliramenta esse, praesertim cum Iudei Iesum quem ille predicaret, eadem docentem, in crucem egissent. Itaque aut hac docere atque eum predicare desineret, aut se cruci suffigendum quam primum intelligeret. Ille in semel suscepto consilio permanens, hoc de supplicij genere respondit, se si crucis patibulum extime-

B. ANDREAE.

seceret, crucis honorem & gloriam non
predicaturum fuisse. Tum sententia in
eum lata esse dicitur, Andream non
sectam quæ deorū religionem tolleret,
invehentem & docentem, in crucem a-
gendum esse. Cum autem ad locum in
quo crux fixa erat, supplicij causa du-
ceretur, concursus factus est voce ma-
gna clamantium, innocentem eum sine
causa atque adeo iniuria damnari. Ille
verò cum crucem eminens intueretur,
eam salutavit, hortatusq; est, ut disci-
pulum eius, qui ei suffixus fuisset, exci-
peret, eam dedicatam atque consecratam
esse Christi corpori, eiusque membris qua-
si margaritis ornata, diu eam defati-
gari ipsum expectando, quemadmodum
Christum magistrum expectasset. Letus
se ad illam venire, cuius desiderio iam
diu teneretur. Itaque orare, ut se exci-
peret ac magistro redderet: ut per illum
ipsum Christus reciperet, qui per eam
ipsum redemisset. Cumque vētū esset

ad crucem

VITA.

73

ad crucem, primum Christum oravit,
deinde populum hortatus est, ut in ea fi-
de ac religione quam tradidisset, perma-
neret. In cruce vero biduum vixit, eū
interea nullum finem docendi populi fe-
cit. Quæ illius doctrina & maxima cō-
stantia adductus populus, ad proconsu-
lem adiit, maximæque voce ab eo con-
tendit, ut sibi hominem qui iuste, pie,
sanctè vixisset, redderet, neque homine
Deo charum, ac clementem interficeret.
Quod si in proposito permaneret, se effre-
aturum ipsius fores, minitari, eūque
interfecturum. Legens proconsul popu-
li tumultuantis furori cedendum ratus,
egreditur, atque unā cum eo ad crucem
ut Andream eriperet ac solveret, pro-
seciscitur. Quem ut vidit, Andreas, cū
rogavit, quamobrem veniret, num in
cunum induxisset, eis assentiri quæ do-
ceret. Cumque populus eum eo consilio
venire diceret, ut illum liberaret, ille
Christum orare cepit, ne se ab ipso sepa-

K

rari, ac de cruce deponi sineret, se enim
vix crucis quam semper optasset, se-
tire, tempus esse ut terra corpus ipsius
committeret, ac spiritus que illi comenda-
ret, acciperet. Itaq. in cruce pridie Calen-
das Decembris spiritum edidit. Eius autē
corpus Maximilla quadam Deo chara
et aromatibus præclarissimo, tantōque
apostolo et viro dignissimo loco
sepelivit. Eius sacrosactas reliquias, Lu-
ca ac Timothei Hieronymus in libro
quem in Vigilantium sanctorum coru-
que reliquiarum hostem scripsit, a Con-
stantino imperatore Constantinopolim
translatas maxima populi frequentia
asserit. Gregorius vero Turonensis san-
ctus potifex, scribit in Achara oppido
in quo Andreas Christi nomine mori-
tem, ut dixi, perpeßus est, die illius festo
etiam memoria sua manna farina ster-
cum cum odore miræ suavitatis ex illius
gumulo manare solitum, ex eoque oppo-
danos ita anni insequentis tum

carem, tum caritatem et sterilitatem
intelligere, ut si magna copia redundet,
obertatem, sin exigua, sterilitatem signi-
ficari sciant: oleumque scribit quod in-
terdum usque ad medium templum
fluxerit, profuisse tum agris, siue in
porione adhiberetur, siue eo plaga vel
membra morbis affecta inungerentur.
Idem miraculum exponit, quod præ-
termittendū non censui. Valer enim ad
Christi, et apostoli eius laudem et gloria.
Clodomere Francorum rege interfecto,
cum exercitus collectis viribus, Burgun-
dia vastaret, templū quoddam in quo
beati Andreæ et Saturnini reliquie
condita erant, ita ita incensum erat, ut
signa exusta caderent. Locī autē incolæ
non tam rerum suarum quam harum
reliquiarum amissione permovebantur
et miseros se esse clamarent, quibus tan-
torum sanctorum presidio carendum
esset, quod si cōtingeret, nullam tam si-
bi salutis spem reliquam fore indicabat.

B. ANDREAE.

Hic ita conquerentibus & acerbè ferē-
tibus, Turo quidam præsto fuisse dici-
tur, qui cum horum lachrymis ductus,
tum sanctorum virtutem sentiens, non
minus fide, quam armis protectus se in
medias flammis immisit, arreptisque
à sancto altari reliquias saluus & in-
columis foras extulit. Sed continuo ita
constrictus hæsit, ut se ante mouere non
posset. Itaque se indignum ratus, qui re-
liquias ferret, puellam quæ sacra præda
se non cōtaminasset, delegit, cuiusque cer-
uici reliquias alligauit.

D. IACOBI APO-
STOLI, IOANNIS APOSTO-
li fratris vita, Ioachimo Periono be-
nedictino Cormariaceno auctore.

IACOBVS Zebedæi filius, Ioan-
nis autem Apostoli & Euangeli-
stæ frater, à Christo hoc ordine, ut
Matthæus scribit, discipulus electus

VITA.

75

est. Cum Petrus & Andreas eius Matth. 9.
frater in naui essent, retiæque in aquam
capiendis piscibus demitterent, Christus
illis in disciplinam vocatis, longius pro-
gressus, Iacobum de quo dicimus, &
Ioannem in naui animaduertit vnâ
cum Zebedæo patre retiæ rescientes,
quos cum moneret, ut se sequerentur,
illi sine mora relicto patre abiectisque
retibus eum secuti sunt. quod de disci-
plinæ ratione intelligendum est. Ne-
que enim Christus quenquam ex di-
scipulis apostolum separatim delegit,
sed cum magnum iam discipulorum
numerus partim nouis inauditisque
operibus, partim vita quam integerrimam
ageret, opinione sibi adiunxisset,
ex tanto numero duodecim modò sele-
git quos apostolorum appellauit nomi-
ne, quod in monte factum esse Lucas
commemorat. Iacobus autem hic cuius
vitam scribimus, quatum apud Chri-
stum gratia & amicia valeret, hinc

intelligi potest, quod cum ille quandiu
hic vixit, in his habuit semper, quos re-
matis ceteris quasi arbitris, ad res prae-
cipuae charitatis indices adhibuit. Quod
et in morte, in quo tunc eius facies summo
splendore illustrata est, tum vestes simi-
li calore nituerant una cum alijs duobus
Petro & Ioanne, tunc gloriae suae testem
futurum duxit, et pridie quam salutis ho-
minum causa interficeretur, eum duo-
bus eiusdem adiunctis secrevit à ceteris.
Eum quidem ab Hero de securi percussu
sum esse Lucas in Actis Apostolorum co-
mmemorat, sed quoniam ad alia properans
rei ordinem praetermisit, non erit alienum
pauca de eius doctrina & morte
dicere. Ei samaria & Iudaea provin-
ciae obtigerunt, quas cum docenda veritati-
tis causa peragraret, atque in publicis con-
uentibus palam ac libere Christum Dei
filium esse profiteretur, Hermogenes qui-
dam magus discipulus quendam ex suis
Phileti nomine ad illum misisse dicitur

eo consilio, ut eum refelleret. Quo cum
ille adhibitis aliquot Pharisaeis venisset,
conareturque docere Iesum Christum
cuius se apostolum commemoraret, non
esse, ut ipse praedicabat, Dei filium, Iaco-
bus ei facile restitit, eumque ita scriptis
refellit, ut ad Hermogenem redies
haec magna claraque voce victus à ve-
ritate dixerit, Iacobum, inquit Her-
mogenes, eum qui se Iesu Christi & ser-
uum & apostolum esse confirmat, scito
abs te vinci superarique non posse. Nam
& cacodemonones eius appellato nomine
ex hominum corporibus eici ac expelli,
& caecis pristinum oculorum aspectum
restitui, & eos qui elephanta infecti e-
rant, purgari vidimus. Quinetiam mor-
tuum ab inferis eum excitasse nonnul-
li qui maxima mecum necessitudine con-
iuncti sunt, assenerant. Quid multa?
scripta divina omnia memoria tenet,
quibus docet non alium esse Dei filium,
nisi Iesum quem Iulius in crucem ege-

B. IACOBI

rint. Itaque si consilium quod tibi de magistro discipulus sequare, veniensque ad eum veniam petas, melius certe tibi rationibusque tuis consules. si enim hoc neglexeris, artem istam tuam scito nihil tibi deinceps prodesse posse. Nam quod ad me attinet, hoc tibi velim persuadere, me ad illum reverti decrevisse, petereque ab illo maiorem in modum, me ut in disciplinam recipiat. Hac cum Hermogenes accepisset, ira percitus Philetum ita arte sua fixit, ut penitus se loco movere non posset, tumque per ridiculum, tam inquit, ut debimus an Iacobus tuus veniens, te possit solvere. Philetus qui his verbis apostolum male acceptum irrisumque cerneret, misit ad illum continuo puerum suum, qui ei haec omnia exponeret. Apostolus factus certior, ei sudarium suum ad Philetum perferendum dedit, ut cum illud accepisset, haec diceret, Dominus Iesus Christus erigit elisos, com-

VITA.

77

peditosque soluit. Puer illico praeceptis apostoli paret, magnisque itineribus ad herum contendit. Philetus sudario accepto, cum verba illa pronunciaisset, statim vincula quibus vinctus erat, soluta sunt. Quod cum non sine summa admiratione animaduerneret, contempta irrisaque arte Hermogenis, ad Iacobum confugit. Hermogenes hinc furys, quibusdam agitated ad insaniam adigitur, nec quid faciat, habet ab arte tamen sua praesidium petit. appellat caceramones, eisque imperat, ut se ad Iacobum Philetumque conferant, eosque ad se, ut de illis ipse supplicium sumeret, pertrahant. sic enim fore, ut Phileti supplicio ceteri discipuli à simili audacia deterreantur. Parerent illi quidem, sed ut primum ad eum locum in quo Iacobus orabat, pervenerunt, vociferari ac rogare ceperunt, ut misericordia ipse commoveretur. se enim iam ante incendij tempus ardere. Ille quan-

obrem venerint, rogat. Causam quam paulo ante exposuit, ab eis disistit, eosque Iesu nomine ut Dei angelus soluat, clara voce ut omnes intelligerent, Deum precatur, eisque imperat, ut ad se Hermogenem saluum & incolumem perducant. Abeunt illi, Hermogenemque ligatum vinctis à tergo manibus ducunt ad Iacobum, ita tamen, ut hoc illi in itinere obicerent, quod ipsos commiseret, ubi incendio conflagrasset. Perductum Iacobus stultissimum eum hominum appellat, quod cum generis hominum hoste rem haberet, nec consideraret, se ab illo contendisse, ut angelos suos ad ipsius perniciem exitumque mitteret, quos ipse ne in illum impetum facerent vetaret. Clamare etiam tum cacodæmones, rogantque Iacobum, ut Hermogenem sibi dederet, de quo ita consulerent, ut illius iniquitas, & sua incendia viderentur. Iacobus eos rogat, cur Phile-

eum qui aderat, non arriperent: clamantque illi negarent, vel fornicam quæ in ipsius cubiculo esset, se posse contingere, ipse Philetum docuit, disciplina religionisque nostræ esse, bene mereri deus qui male de nobis meriti sint. Itaque eum iubet Hermogenem solvere, qui ipsum vinxisset: & qui vinctum à demone ad ipsum pertrahere conatus esset, liberum solutumque eum dimittere. Solutus Hermogenes primum abiectus stare capit: deinde cum ei Iacobus potestatem abeundi quo vellet, fecisset, quod negaret disciplina nostræ, se quæquam ad eam inuitum trahere, se ille dæmonum furorem nosse dicit, ob eamque causam minime dubitare, quin arreptum se illi diuersis supplicis necarent. Apostolus eius vitam dolens, illi scipionem, quo ipse in itinere uti solitus esset, tradidit, eumque bono esse animo illo comite iussit. Magna vis illo in bacillo inesse visa est.

B. IACOBI

Et enim domum Hermogenes venit, illudque & suis & discipulorum suorum ceruicibus apposuit, repete totus mutatus est, conquisitos etiam tunc libros qui de magia scripti erant innumerabiles ad Iacobum pertulit, eosque æquo animo exuri passus est. Hinc se ad apostolum pedes abire cepit, petens ab eo maiorem in modum, ut penitentem reciperet, quem invidente & obrectatorem adhuc tulisset. Iacobus qui ignoraret, quo id animo consiliūque faceret, respondet, si verè & ex animo ipsam acta ad illud tempus vita peniteret, veram eum misericordiam a Deo veniamque esse consecuturum. Ad quæ ille, Tā, inquit, veram Deo penitentiam offero, ut et omnes coedices meos qui malis artibus refecti erant, ut scis, abiecerim, & omnibus inimici artibus nūciū remisirim. Quod cum apostolus ab eo accepisset, imperavit illi, ut id iam verū esse doceret ac proficeretur, quod falsū esse assenerasset, simulacrum

VITA. 1. 1

79

quod veneraretur, & a quo oracula se accipere putaret, in partes diuideret, ac comminueret, pecunias quibus malis artibus quævisisset, in res bonas profunderet: ut quemadmodum Diaboli filius eum imitando fuisset, Dei iam filius efficeretur, qui quotidie in ingratos beneficia conferret, & in obrectatores clementem se prabueret. Si enim tu, inquit, cum in Deum impiè tam multa feceris, ipse contra multis te bonis affecit, quanto in te futurus est benignior, si & magis esse desieris, et beneficiis ei gratus studueris esse? Hac atque talia cum Iacobus dixisset, ita Hermogenes eius præceptis paruit, ut perfectæ absolutæque virtus quæ deinceps in eo fuit, ad miramulatæque opera perveniret. At ludet cum non Hermogenem modò, quem invidetum putarent, verum etiam eius discipulos & amicos omnes in Christi fidem Iacobi oratione traduci recipique animaduverterent, Lysia ac Theo-

erito centurionibus qui tum illos loci
præfuisse dicuntur, pecunia largitioni-
busque persuaserunt, ut eum in custo-
diam traderent. Oritur autem seditiones,
et fit in populo, eum educere custodiam,
audiri que quemadmodum lex inebat,
placuit. Eductum Pharisei rogant, cur
Iesum Christum hominem quem inter
latrones in crucem sublatum esse con-
staret, publice laudibus ornaret. Ipse
cū eos Abraham filios appellauisset, alie
petito exordio, hoc Abraham a Deo
promissum esse dixit, fore ut natio-
nes omnes illius seminis, id est, postero-
rum hereditatem adirent, semēque
illius non in Ismaele qui vna cum
Agara matre ciectus fuisset, sed in Is-
aaco intelligi, cū hoc Deus ipse decla-
rauerit his verbis, In Isaac vocabi-
tur tibi semen. Abrahamum verò cum
eum Dei appellatū esse ante quā prae-
ceptum de circumcidendo praputio a
Deo accepisset, ante quā sabbatum eo

leret, ante quā legem ullam diuini-
tus latam cognosceret, eūque amicitia
cum Deo coniunctum fuisse, non quod prae-
putij sui carnem ipse circumcidisset, sed
quod Deo credidisset, cum prädixisset,
ad omnes gentes eius seminis ventu-
ram esse hereditatem. Quod si Abra-
ham, inquit, gratiam a Deo iniit, cum
eisdem hoc pollicenti ac pradicenti ha-
buit, certe perspicuum est, eum qui
illi non credat, inimicitias cum eo ex-
ercere. Cūque Iudaei quærerent, quis
nam esset tam amens, qui Deo non
crederet, eum respondit, qui non cre-
deret seminis Abraham hereditatem
ad omnes gentes peruenturam esse,
qui Moysi, Esaiæ, Hieremiæ, Danie-
lis, Dauidi, ceterisque prophetis, qui
de Christi aduentu, morte, resurre-
ctione, ascensu in cælum, certissima
clarissimaque testimonia dixissent, fi-
dem non haberet. Atque hæc om-
nia Iacobus ex prophetis memoriter

B. IACOBI

cum maxima eorum qui aderant admi-
ratione pronunciant: multaue prae-
terea exposuit, quia à Christo facta essent
& tolerata, ut prophetae prädixerant.
Quibus commemoratis omnibus, fieri
posse negavit, quin Iudaei qui hac mi-
nus crederent, perpetui ignis supplicio
afficiendi essent, ac debitas poenas datu-
ri, cum praesertim ij qui essent ex Gen-
tibus, in prophetarum scripturis sen-
tentisq; acquiescerent. Itaque om-
nes qui circumstabant, hortatus est, at-
que monuit, ut haec ipsa tam gravia
tamque indigna scelera lachrymis ob-
litterarent atque deleteret, ut nostram,
inquit, poenitentiam Deus pro exi-
mia sua misericordia & benignita-
te gratam acceptamque habeat, ne
ea nobis eueniant, quae contemptori-
bus euenerunt, de quibus Dauid ita
scriberet, Aperta est terra & deglu-
tuitur Dathan, & operuit super congrega-
tionem Abiron. Quae cum dixisset,
aliaque

VITA.

81

aliaque permulta in eandem sententiam,
omnes ad unum clamare coeperunt, se
peccasse, iniuste se egisse: itaque orare, ut
ipse quid agerent, praescriberet. Ille eos
bono esse animo iubet, admonetque ut
tantum credant, ut aliq; aqua expien-
tur. Erat tum Hierosolymis Abiatha-
rus pontifex, qui cum tam magnā mul-
titudinem ad Christi religionem fidem-
que traduci moleste acerbique ferret,
pecunia Apostolum in tantam inui-
diam odiūque apud Phariseos addu-
xit, ut Iosias scribarum unus eum in-
iecto in collum fune ad Herodem statim
perduxerit. perductum Herodes securi
feriri iussit, quemadmodum ex eo libro
Luce, qui Acta Apostolorum inscrip-
tus est, intelligi potest, quo in libro ille
missos esse milites scribit ab Herode, qui
Iacobum comprehenderent: quod fa-
ctum esse tum cum primum Iudaei ob
Hermogenem infesto in eum animo es-
se coeperunt, intelligere debemus. Sed ad

B. IACOBI

propositum reuertamur. Cum Iacobus Herodis iussu ad locum in quo securi eum feriri oporteret, duceretur, paralyticum in via, vt Clemens Alexandrinus teste Eusebio in historia Ecclesiastica, tradit, vidisse dicitur, orantem vt se curaret. Quod cum ipse Christi nomine fecisset, Iosias. Scriba ille, quem eius ceruicibus funem iniecisse paulo ante dixi, eo extracto, se ad illius pedes misit, magnis precibus petens, vt se sibi ignosceret, & se sacro lauacro expiaret. Iacobus qui hac illum diuino afflatu ductum dicere intelligeret, rogare eum cepit, resumne Christum, quem Iudaei in crucem egissent, verum Dei filium esse crederet: quod cum ille se credere profiteretur, Abiatharus pontifex eum statim comprehendi iussit, eodemque mortis genere quo apostolum, multatum iri dixit, nisi quam primum & a Iacobo se disiungeret ac secerneret, & nomini Chri-

VITA.

82

sti malediceret. sed cum, vt nostri loquuntur, maledictum illius nomen, Christi autem benedictum voce magna diceret, Abiatharus os eius pugnis caedit, cumque cum Iacobo securi feriri iussit. Cum autem ventum esset ad locum supplicij, lictorem Iacobus rogasse dicitur, vt ante quam feriret, aquam miberet afferri. Allata aqua quasiuit a Iosia apostolus, num in Christum Dei filium crederet: qui cum se credere diceret, expiatus est ab apostolo aqua saluari, osculoque dato cruce frons illius consignata est.

Quibus rite perfectis, vterque eadem hora eodemque loco morte multatus
Etatus
migravit ad Christum
VT I. Calendas
Aprilis.

✠ B. IOANNIS APO-
STOLI VITA, IOACHIMO

Peronio Benedictino Cormaria-
ceno auctore.

Matth. 4.
Marci. I.

Ioannes Iacobi Apostoli, quem Hero-
des gladio interficiendum curauit, fra-
ter, Zebedæo patre natus est. Is a Christo
una cum Iacobo fratre, cū in mare Gali-
laea piscatores retia resicerent, vocatus,
statim relicto patre, rebusque omnibus,
se in illius disciplinam, quemadmodum
Matthæus & Marcus exponunt, tradi-
dit. Inde ex communi discipulorum nu-
mero ad apostolici ordinis dignitatem
& honorem Christi benignitate ascen-
dit. Eundem Christus præcipuo quo-
dam amore prosecutus est semper, quod
ex illius libro qui Euāgelium inscriptus
est, intelligi potest. Semper enim cū de se
sermonem infert, proprio prætermisso
nomine, discipulum se esse dicit eū, quem

VITA.

83

Christus charum haberet, quasi ex illa
re aduentitia omnes quis esset, intelle-
cturos arbitraretur. Quod si nefas est
quæquam ab illo falso iactatum esse exi-
stimare, nos & verum id esse credere,
& qua de causa omnium charissimus
Christo fuerit, exquirere debemus. Eum
quidem ipse Christus cū remotis arbi-
tris & in monte mutata forma instar
solis fulsit eius facies, & in orto oleis cō-
sisto pridie quam mortem perferret, pa-
trem orauit, semper adhibuit: sed quo-
niam & Petrum & Iacobum eius fra-
trem illius glorie suæ atque consily par-
ticipes esse voluit, non ex eo singularem
præcipuamque illius in eum charitatem
intelligere aut colligere possumus. Alia
igitur quærenda sunt summi huius a-
moris argumenta. Duo quidem potissi-
mum mihi diligenter consideranti oc-
currunt. Vnum quod in extrema illa cœ-
na, ad quam duodecim apostolos adhi-
buit, cū perturbato more hominum a-

Ioan. I. 4

B. IOANNIS

nimo eis ep̄sc̄e pr̄dixisset fore ut vnus ex
eis ipsum proderet, omnesque maximo
ut par erat, dolore affecti, quem hoc ver-
bo intelligeret, haesitarent, Petrus qui o-
mnia solitus esset audacius gerere, non à
Christo, sed à Ioanne quisnam esset quē
suo sermone Christus significaret, quesi-
uit, q̄ scilicet tantum sibi de Christi in
Ioannem amore persuaderet, ut facile ei
rem totā enunciatū putaret. Quae cum
nō sefellit opinio. Nā cum Ioānes caput
in Christi sinu, quod maxima familia-
ritatis amorisque singularis argumentū
est & certissimum & clarissimum, re-
posuisset, rogatus quisnam esset quem di-
ceret, eum esse respondit, cui intinctum
panem iam porrecturus esset. Hinc om-
nes disciplinae nostrae auctores homi-
nesq; clarissimi ex Christi pectore eum
hausisse tradunt mysteria maxima, quae
initio euangelij sui de Verbo (terendum
est enim vsu hoc vocabulum,) id est de
Dei filio exposuit & enunciauit. Sed nō

VITA.

84

video cur non etiam in exilio hac mul-
toque plura alia ei patefieri ostendique
potuerint. Atque hoc quidem vnū ar-
gumentum est. Alterum est eiusmodi
Cum Christus salutis omnium nostrum
causa cruci suffixus, Mariam matrem
Ioannemq; discipulum quem diligeret,
ad crucem stantes animaduertisset, ma-
tri primum, ut ipse Ioannes auctor est,
Ioannem eius esse filium, deinde Ioanni,
Mariam eius matrē esse dixit. Quae Chri-
sti commendatio apud Ioannem discipu-
lum tantum valuit, ut quandiu illa ta-
lis mater vixit, eam quibuscunque po-
tuit officijs sit prosecutus. Quod si Chri-
stus in hoc mundo moriens nihil matre,
quam Ioanni de quo dicimus, matrē at-
tribuit, charius habuit, profecto vel ex
hoc vno quā eum charum habuerit,
intelligere possumus. Nec mirum videri
debet, si matrem Ioanni moriens com-
mendauit, cum virgo vterque perman-
serit. Hinc etiā plerique praecipui amoris
l iij

Ioan. 19.

causam ducit, quod & virgo tum esset, cum à Christo vocatus accersitusque est, & in suscepto castimonia seruanda consilio propositoque permansit. Quemadmodum autem singulari quodam ac precipuo amore Christus in eum fuit, sic ipse Christum præ cæteris amauit. Quod hinc intelligi potest, qui cum Christus tertio in crucem actus esset die excitatus ab inferis, sepulchrum in quo humatus fuerat, prima luce vacuū reddidisset, quædamq; mulieres, in iis Maria Magdalene, sepulcrū sine Christi corpore reperissent, Maria Magdalene ad Simonem Petrum venit & ad hunc Ioannem, eisque dixit sublatum esse è monumento dominum, nec scire se vbi collocatus esset. Quod cum illi audiuiſſet, sine mora ad sepulchrum sibi eundum esse censuerunt. Currentes autem præ desiderio magistri, non simul eodemque momento temporis peruenierunt, sed Ioannes antenexit, priorque ad sepulchrum ingressus est.

Nō est autem id quidem dubium, quin hi duo Christum charissimū habuerint. Quod si Ioannes hoc suo officio Petro in Christi amore non concessit, sed eum superauit, certè omnes facile vicit. Hunc Christus vnā cū Petro misit, qui significaret ei quem vellet, apud illum se vnā cum discipulis agnum paschalem esse comesturum. Mira erat in eodem agnoscendi Christi solertia & ratio. Nā cum Christus ab inferis excitatus, Petro, Ioanni, Thoma, aliisque discipulis piscantibus se in litore maris ostendisset, quæsiſſetq; ab eis ipsum ignoratibus num quid cepissent, illique se quicquam cepisse pernegassent, atque ille auctor eis fuisset, ut rete ad nauigij dextram mitteret, misſoque rete tantam vim piscium cepissent, ut trahi præ multitudine non posset, etiā tū tāto edito miraculo ignotus fuisset, nisi Ioannes Petro dominum esse dixisset. Itaque Petrus cum ille dominum esse dixisset, eius orationi fidem habuit,

Luc. 22.

Ioan. 21.

B. IOANNIS

ceterique qui aderant, qui omnes à Christo in convivium adhibiti sunt. Eodēque die nec ita multo post, cum Christus Petro ut se sequeretur imperaret, Petrusque qui Ioannem sequentem cerneret, a Christo quid Ioannem facere vellet, quāvisisset, Christus ei respondit: Si eum manere in vita vellet, quoad ipse veniret, quid ad eum. Ex quo factum est, ut discipuli hoc ita acceperint, ut
Ioan. 21. existimarent Ioannem non esse mortuum, quāquam hoc Christi verba, quāvis admodū ipse Ioannes ait, non significaret. Idem accepto spiritu sancto, una cum Petro hora nona orandi causam Hierosolymitanum templum ingredi ceperat, cum Aeneas quidam qui paralyticus & claudus ex utero matris natus erat, ferebatur, ut ad portam speciosam quemadmodum quotidie solitus erat, collocatus, ab introeuntibus in templum aliquid acciperet. Is cum Petrum & Ioannem tum vidisset, ro-

Act. 3.

VITA.

86

gare eos cepit, ut sibi aliquid erogarent. Illi ut se intuerentur, cum dixissent, continuo paruit, quod se aliquid ab eis accepturum esse speraret. Petrus autem se argento & auro carere quidem dixit, sed quod haberet, id se illi dare, id est sanitatem. Itaque cum primū ei imperavit ut iesu Christi Nazareni nomine surgeret & incederet, saluus & incolumis surgere et ingredi cepit: intransā, cum illis in templum, Deo cum laudibus gratias egit. Hoc autem miraculū non solum ad Petrum, verumetiam ad Ioannem pertinet, hinc sciri potest, quod cum Aeneas apostolos in templo teneret, concursusque eo magnus populi admiratus factus esset, Petrus omnes hortatus est, ne sic ipsos intuerentur, quāvis illum sua ipsorum vi & auctoritate curassent. Hoc totū esse tribuendū fidei iesu, quē illi quidē tradidissent, & auctore vite interfecissent, Deus autē ab inferis

Act. 4.

excitasset, cuius rei ipsi testes essent. Sibi quidem exploratum esse, id factum ab eis esse imprudentia. Itaque se illos monere, si illius sceleris eos poeniteret & conuerterentur, fore, ut eorum peccata oblitterarentur. Hac & similia eorum cum ad populum loquerentur (Lucas enim sermonem utrique attribuit) sacerdotes magistratusque templi & Saduc. ei interuenerunt, qui quod egrè ferrent ab eis Iesu vi ac nomine resurrectionem mortuorum doceri atque tradi, comprehensos eos in custodiam in crastinum tradiderunt. Eorum autem illa oratio tantum in animis populi valuit, ut quing. milia hominum ad Christi fidem religionemque deduxerint. Postridie scribae & seniores, itemque Annas pontifex, & Caiphas, ceterique sacerdotes conuenerunt, ut quid in eos statuendum esset viderent. Productosque illos, cuius vi ac nomine hoc fecissent rogauerunt. Christi nomine, Petrus respondit, quem illi

cruci suffixissent: Deus autem à mortuis excitasset, per eum eiusque benignitate hominem sanum esse cernerent. Eum esse lapidem qui ab illis edificantibus improbatu, à Deo in capite anguli collocatus esset: nec in alio salutem consistere, neque enim nomen aliud in terra hominibus datum esse, quo seruari nos oporteat. Illi cum utriusque constantia animaduernerent, quos imperitos & ingratos scirent, admirabantur, nec contradicere ac repugnare poterant, cum hominem quem curassent, cernerent. Secedere tamen eos paulisper extra concilium inserunt, ut quid agendum esset inter se deliberare possent. Nec verò quicquam statuere potuerunt, cum res ita illustris & clara esset, nisi cum minus vetare eis, ne iam Christi nomine quicquam loquerentur aut docerent. Quod cum eis imperatum prescriptumque esset, hoc tantum respondisse dicuntur, si equum esset apud Deum eos po-

Galat. 2.

АѢи.8.

tius audire quam Deum, ipsi viderent ac iudicarent. Se enim non posse non loqui quæ vidissent & audissent. Paulus in epistola ad Galatas scribit, septimodecimo quam a Christo vocatus esset, anno, se iterum Hierosolyman una cum Barnaba & Tito propter euangelij causam rationemque venisse. quæ in urbe cum Iacobus, Petrus, & Ioannes hic, quos dicit habitos esse columina, munus quod ipsi a Christo concessum esset, cognouissent, dexteris ipsi ac Barnabæ societatis, ab illis datus esse, ut ipsi ad Gentem, illi autem ad Iudeos nostræ religioni instituendos informandosque proficiscerentur. Philippi qui ex septem diaconis unus fuit, oratione atque doctrina Samaritani magna ex parte Christianam religionem acceperant, cum apostoli re comperta & cognita Petrum & Ioannem cum miserunt, ut eorum munum impositione Samaritanis spiritus daretur. Illi ergo cum venissent, oras-

sentique ut illi spiritum acciperent, im-
positis manibus, spiritus sanctus in eos
descendit. Hoc cum Simon qui magnus
dicitur, quemque Philippus quem modò
dixi, conuersum aqua salutarì expia-
uerat, animaduersisset, ab apostoli cont-
tendit maiorem in modum, ut pecu-
nia ad hanc ipsum vim, dignitatèque
perueniret. Quod illi ita insensis animis
acceperunt, ut Petrus pecuniam illi ma-
le euenire vertique optauerit, quòd Dei
munus pecunia quari haberique existi-
maret. Eum tamen admonuit, ut illius
sceleris ipsum pœniteret, rogaretq. Deū,
ut flagitio suo ignosceret. Ille con-
tra ab eis petiuit, ut ipsi pro se Deum
precarentur, ne quid eorum quæ di-
xissent, ipsi eueniret. In partitione au-
tem prouinciarum Ioanni Asia obti-
git, quemadmodum etiā Eusebius prin-
cipio tertij libri historia Ecclesiasticæ
commemorat. Quod multo post Chri-
sti ascensum factum esse primum hinc

sciri potest, quia Ioannis mentionem nullam facit Lucas in libro qui Acta apostolorum inscribitur, cum tota Asiam Paulum peragrasse scribit. Deinde I. Tim. 1. de quod Paulus Timotheum pontificem Ephesinum creauit, quemadmodum ex priore ad eum epistola intelligi potest. Hoc autem cum accidit, quot anni intercessissent à Christi ascensu, cognoscere poterit, qui Acta apostolorum cum Chronicis Eusebii conferet. Præterea si Timotheus Paulo superfuit, sicuti superfuit, non loco suo eum Ioannes ecclesiam non gubernauit. Atqui omnes qui eum Asiæ Christianam religionem disciplinamque tradidisse, aut potius prouinciam totam in ea confirmasse scribunt, eum Ephesi sedisse & mansisse volunt. Fieri tamen potest, ut uiuo Timotheo & ante & post mortem Pauli Asiam illustrauerit: Timotheo autem mortuo pontifex Ephesinus creatus sit,

& quasi in demortui locum suffectus. Quo autem tempore primum in Asiam docenda amplificandæq; Christianæ fidei religionisque causa profectus sit, etsi comperire non possumus, hoc tamen perspicuum est, eum totam illam obuiisse prouinciam, quod quidem mihi fecisse ante Mariæ virginis matris Christi mortem non videtur, idque mihi daturus spero omnes, qui quantæ curæ ei illa fuerit consyderauerint, præsertim cum à Christo sibi commendatam fuisse meminisset. Mariæ autem mortem quindecimo anno post Christi ascensum accidisse Eusebius in Chronicis auctor est. Sed de his hæcenus. Ioannes quidem cum Ephesi atque adeo in tota Asia uerbum Dei predicaret, Domitiano Vespasiani filio imperatore, ab illo quartodecimo imperij anno, qui extremus fuit, ut etiam Hieronymus tradit, Epheso Romam accersitus, & ad portam Latinam in conspectu Senatus in doctum feruentis olei plenum missus esse

B. IOANNIS

dicitur, ex quo saluus & incolumis sine
ullo doloris sensu magna omnium ad-
miracione exierit. Hoc ita esse Ecclesia
declarat, quæ eo ipso die, id est pridie
Nonas May quotannis sacrum solenne
eius rei & honoris illius causa agit. Quin
etiam, eo ipso loco, ei templum miro ope-
re ædificatum consecratumque esse dici-
tur: Domitianus, quem Ioannis oratio-
ni tam inusitata rei miraculo addu-
ctum, credere, eumque in primis colere
& habere oportebat, non modo ei hono-
rem ullum non habuit, verum etiam in
proposito tradendæ disciplinæ nostræ
permanentem, contra imperium suum,
in insulam Patmos deportandum cu-
rauit. In ea insula eo die quem Domi-
nicum nunc etiam dicimus, visio quædam
ei oblata est, quæ illi multa magnæque
mysteria ita patefacta sunt, ut ea cum
scripsisset, ad septem Asia Ecclesias, E-
phesinam, Smyrnensem, Pergamenam,
Thyatiranam, Sardensem, Philadelphi-

Apocal. I.

VITA.

90

nam, Laodicenemque, iussu Dei miserit. Il-
lic autem annum unum & eo amplius
fuit. Nam quartodecimo Domitiani an-
no eò in exilium missus est, & Ephesum
Nerva imperatore qui Domitiano suc-
cessit, quique biennium tantum vixit in
imperio, rescissis Domitiani actis, ma-
gna cum gloria rediit. Cum in urbem in-
troiret, fortè Drusiana quædam mortua
efferebatur, vidua & nostræ disciplinæ
particeps, & magnis virtutibus prædi-
ta, quæ eadem magno Ioannis desiderio
tenebatur. Propinqui illius omnes ut
eum aspexerunt, Drusianam se efferre
clamauerunt, quæ & eius præceptis mo-
nitisque parvisset semper, & ipsos alui-
set, & desiderio ipsius tanto flagrasset,
ut ferè quotidie se ita eius videndi cu-
pidam esse diceret, ut si illi semel eum
cotingeret videre, æquo animo hinc eno-
laret. Eum venisse, & illum eam iam
videre non posse. Itaque rogare se, ut
ei subueniret Ioannes illorum precibus

ac lacrymis impulsus, & quod Drusianam ipse vicissim charam habuisset. semper ei ut surgeret, & domum ad instruendum conuiuium iret, imperauit, cum hoc ei dixisset, Dominus Iesus te ab inferis excitet. Illa statim surgens domum, ut quod Apostolus iusserat faceret, properare ita cepit, quasi non mortua, sed à somno expergefatta videretur. Craton erat philosophus illis temporibus in magno apud suos honore & precio. Is forte cum mundum contemnendum esse docere vellet, duos adulescentes fratres admodum locupletes suo sermone impulerat, ut totum patrimonium primum venderent, deinde ea pecunia quam magnam collegissent, gemmas aliquot quæ in precio essent, emerent, postremo certo quodam die palam in foro in conspectu totius populi eas frangerent. Quod cum Ioannes illac praeteriens animaduertisset, accersit ad se Cratonem, eiusque illum diuitiarum

contemptum & desipientiam triplici ratione damnavit. primum quod cum sermone hominum laudaretur, diuino tamen iudicio vituperaretur & improbaretur. deinde quod eiusmodi contemptio cum eam vim non habeat, ut vitia curaret animi, vana esset & inutilis, non secus atque medicina, quæ adhibita, morbum minimè curaret. postremo quod tum demum diuitiarum contemptus dignus laude gloriaque sempiterna esset, cum quis venditis suis omnibus, pretium pauperibus largiretur, quemadmodum Iesus adolefcenti cuidam dixisset, si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Craton ad hæc respondit, si verè Deus esset magister ipsius, & vellet, quemadmodum dixisset, vendi omnia & erogari pauperibus, faceret ipse Ioannes, ut gemma illa quæ fracta essent, ad pristinam formam integritatemque redirent, ut quod ipse aucupantem

de aure popularis causa fecisset, ille di-
uina gloria tribueret. Ioannes tum col-
lectis gemmarum fragmentis orauit, &
tam integræ, quam prius fuerant, gem-
mae exiterunt. Quo miraculo Craton
& duo illi adolescentes obstupescit, cre-
diderunt, venditisq; gemmis, precium
egentibus erogarunt. Idem cum totam
Asiam religione nostra imbueret, bar-
baris quos infideles vocamus seditione
concitata, in templum Diana pertra-
ctus est, ut ei immolaret & sacrum fa-
ceret. Ipse autem hanc eis conditionem
proposuit, ut si illi Christi templum Dia-
nae fide implorata euerterent, ipse Dia-
nae sacrificaret: sin ipse appellato inuo-
catoque Christi nomine Dianæ templum
funditus tolleretur, illi Christo crederent.
Que cum maiori parti placuisset condi-
tio, egressique essent omnes à templo, ut
primum Ioannes orare cepit, & tem-
plum corruit, & Diana simulacrum
comminutum est, Aristodemus autem

quidam pontifex erat tum sacerdotum,
qui recognita ita populum concitauit,
ut una pars cum altera prelio decerta-
re constitueret. Quod cum molesse ferret
Apostolus, ad Aristodemum adiit, qua-
sivitque ab eo qua tandem ratione ipsius
animum ita infestum placare posset: ille
ita demum se & omnem animi iracun-
diam ac ferociam depositurus, & Chri-
sto quem Deum predicaret, crediturum
pollicitus est, si venenum quod daturus
esset biberet, nec ei quicquam mali asser-
ret. Accepit conditionem Apostolus,
quem ut vidit Aristodemus tanta fi-
ducia preditum, quò facilius eum a su-
scipto consilio deterreret, duobus se da-
turum esse dixit, cui ut primum bibis-
sent, necerentur. Ne hoc quidem Ioan-
nem deterruit. Aristodemus ad procon-
sulem veniens, duos petiuit, qui crimi-
ne capitis damnati erant. Hi cum pri-
mum venenum biberunt, spiritum edi-
derunt. Ioannes autem poculo accepto

cum signum crucis expressisset, magno
fortisque animo cum totum venenum hau-
sisset, nihil mali sensit. Omnes mirari,
Deumque laudibus efferre. Aristodemus
autem nondum sibi satisfactum esse dixit,
nec animo suo satis fieri posse, nisi eos
ipso, qui mortui essent, ab inferis ex-
citaret. Tum Apostolus ei tunicam suam
tradidisse dicitur, quam cum Aristode-
mus accipiens, quæreretur, cur eam trade-
ret, an eo pacto ipsum facilius sibi assen-
surum putaret, ille quo facilius se vi-
ctum fateretur, acceptam insit mortuis
adhibere, ac dicere se ab Apostolo Chri-
sti missum, ut reuiviscerent. Quae cum
dixisset, statim surrexerunt. Proconsul
& Aristodemus una cum suis omni-
bus tam inusitata rei miraculo impul-
si, sacris disciplinae religionisque no-
strae initiati sunt. Non erit alienum
hoc loco aliquid commemorabile quod
Eusebius in Eusebii ex Clementis Alexandrini li-
bro quodam prolatum, de Iohanne scribit,

exponere. Ioannes cum ex insula Patmos
reuocatus esset, rogari solitus erat, ut fi-
nitimas etiam ecclesias illustraret. In eo
munere cum esset, ad quandam urbem
venit, in qua omnibus peractis solemnibus
institutiis, cum adolescentem quen-
dam bene affecto corpore formaeque ele-
ganti, sed nimis acri ingenio praeditum
conspicatus esset, eum pontifici eius loci,
qui paulo ante institutus fuerat, sum-
mo studio commendauit, cuius se rei te-
stem & Deum & ecclesiam habere di-
xit. Ille omnem se curam diligentiam-
que adhibiturum esse promisit. Eadem
cum apostolus saepe dixisset, Ephesum
reuertit. Pontifex ille adolescentem sibi
a tanto apostolo commendatum domi suae
educauit, erudiuit, ad extremum etiam
salutari aqua expiauit. Tum vero paulo
indulgentius & lenius habere ado-
lescentem & tractare cepit. Quod ille
ut intellexit, cum equalibus versari li-
berius cepit, quorum consuetudine corru-

pius, voluptatisque illecebris delinitus,
nihil prius habuit, quam ut virtutes fu-
geret ac odisset, vitia sequeretur et ama-
ret. Primum quidem cum conuiuio-
rum epulis, apparatusque alliciunt. de-
inde nocturnorum furtorum socium a-
sciscunt, post etiam ad maiora sta-
gitia pertrahunt. postremo eum ita il-
li instituunt & insciant, ut quasi e-
quis freni impatiens, nullum esset fa-
cinus tantum, nullumque scelus, quod
non & suscipere libenter, & perficeret
libentius. Quinetiam eum se in eo genere
certaminis praestitit, ut statim ei disci-
pulo contingerit omnes magistros longe
multumque superare. Quid multa? Eis
auctor est, ut sine scariorum, sine praed-
onum ex se manum instituerent, cuius
ducem se ac antesignanum fore profite-
retur. Interea Ioannes rogatur ut ad
illam ipsam urbem veniret. Ad eam
ut venit, compositis consecratisque rebus
omnibus, quarum causa accersitus erat,

pontificem adit, ab eoque repetit pignus
quod apud illum deposuisset. Ille qui pe-
cuniam a se repeti quam non acceperat,
existimaret, primum mirari. deinde cum
Ioannem eiusmodi putaret, qui nec fal-
lere sciret, nec querere vellet, quod non
tradidisset, stupore quodam haerere. Ioan-
nes qui illum haerentem animaduverte-
ret, reposcere se dicit eum adolescentem,
quem non ita pridem illi maximo stu-
dio commendasset. Senex tum lachrymis
profusus, eum mortuum esse dixit, quo
autem mortis genere, cum rogaretur, Deo
mortuum esse respondit, scelus eum
& facinosum euasisse. Eum la-
tronum & scariorum ducem cum il-
lis montem quandam occupasse. Eo nun-
cio ita perturbatus. Apostolus fuisse
dicitur, ut lacerata veste, percussaque
capite cum ingenti gemitu, ei dixerit,
O bonum animi fratris custodem! Sta-
timque sibi equum sterni, & ducem
iuneris dari iussit. Conscenso equo, ad

B. IOANNIS

montem properare cepit. Eo cum peruenisset, prædones qui in insidiis erant, eum occupant. Ille cum nec elabi ex eorum manibus, nec usquam diuertere nitetur, magna tantum voce clamare cepit, se de industria eo venisse, tantum ad se duces suos adducerent. Veniebat iam armatus ad certam ut sperabat prædam, cum eminens agnito Ioanne, pudore prohibitus non est ausus accedere, sed quanta potuit celeritate, fugere cepit, quem Apostolus subditis equo calcaribus, fugientem secutus, attergo quærebat, quid fugeret conspectum patris filius, cur incrimen senem armatus iuuenis. hinc bono animo eum esse iubet, spem ei magnam reliquam etiam esse dicit: se præterea rationem illius redditurum, & mortem pro illo libenter subiturum, quemadmodum pro nobis eam Deus pertulisset. Itaque tantum insisteret, & crederet. se enim missum esse à Deo. Restitit ille tandem,

VITA.

95

vultuque demisso, primum arma abiecit, deinde ingentem vim lachrymarum profundere cepit, postremo se ad pedes accedentis ad se apostoli misit: magno gemitu, suspiriis, lachrymis denique, veniam precatur, cum interea dextram qua multos se interfecisse reputabat, occuleret. Apostolus iurissurandi sacramento veniam se a Deo impetraturum pollicetur, pronolatusque eius pedibus, dextram quam ille cædis conscientia quæ eum angebat & torquebat, occultebat, osculans quasi pœnitentia iam expiata esset, ad ecclesiam eum reuocat, & reducit. Tum vero crebris ieiuniis, precibusque unâ cum eo susceptis & seruatis, veniam quam ei pollicitus erat, a Domino impetrare conatus est, admixtis interim crebris sermonibus consolandi causa, quibus eius effectos mores leniebat: nec ante destitit, quàm eum omnino pœnitentia mutatum, & correctum, ecclesia præficeret. Hoc Ioannes fa-

Eto suo docuit, quantæ curæ sibi esset peccatoris salus. Ut autem beneuolentiam peccatoribus quauis penè, ut ita dicam, desperatis ac comploratis præbebat, sic eis qui Christianam religionem fidemque pertinaciter oppugnabāt, ita resistebat & aduersabatur, ut rei nullius cum eis societate coniungi uellet. Id quod Irenæus libri tertij tertio capite, vñq; in re tradidit, ex qua de cæteris coniecturam facere possumus, scribit enim fuisse etiam tum cū libros qui aduersus hæreses inscripti sunt, componeret, qui se à Policarpo Ioannis huius discipulo audiuisse dicerent, eum Ioannes ipse Ephesi ad balneas lauandi causa ueniens Cerinthum hæreticum animaduertisset, eum re infecta q̄ primum discessisse, quod uereri se diceret, ne balneæ, in quibus Cerinthus ueritatis hostis esset, conciderent. Idem eodem & libro & capite ecclesiam Ephesinam à Paulo fundatam esse tra-

Irenæus.

dit, Ioannemque in ea urbe & ecclesia usque ad Traiani tempora remansisse. Eundemque scribit eiusdem libri capite primo extremo Euangelium suum tum scripsisse, cū Ephesi esset. Quauis Dorothæus in ea est sententia, ut dicat Euangelium ab eo in Patmo insula scriptum esse, & per Caium Ephesi ab illo editum. Quæ autem ei causa Euangelij scribendi post Matthæum, Marcum, & Lucam fuerit, docet Hieronymus. At enim eum scripsisse, vel quod tum iam ortæ essent hæreses Cerinthiorum, & maxime Ebionitarum qui Iesum ante Mariam non fuisse assererent, ob eamque causam à diuinitate coactum fuisse capere exordium, vel quod cū trium quorum modo mentionem feci, Euangelia euoluisset, probarit illa quidem, sed cum unius tantum anni Christi res gestas, in quo etiam mortem perpeßus esset, expositas ab illis offendisset, ea sibi quæ ille superioribus duobus gessisset, ex-

Doroth.

Hieron.

ponenda commemorandaque censuis-
set. Scripsit etiam tres epistolas, primam
ad omnes Ecclesias, alteram ad quan-
dam mulierem quam dominam etiam vo-
cat, & ad eius liberos, tertiam ad Ca-
cium. Eas Ecclesia vniuersa probauit,
Ioannique apostolo attribuit. De vita
quam longissimam sanctissimamque tra-
duxit, diuturnitate, id est quamdiu vixe-
rit, varia traduntur. Dorotheus quidem
cum annos 84, id est centum & vigin-
ti expleuisse, tribuit. Communis nunc o-
pinio est, eum nouem & nonaginta vi-
xisse. Nam ex eo quod Hieronymus tra-
dit, eum octauo & sexagesimo post Chri-
sti mortem anno excessisse è vita, lon-
gam eius aetatem fuisse intelligimus:
quam vero longa fuerit, planè non in-
telligimus, nisi quod minimè ad centesi-
mum ferè peruenierit. Neg, enim eum Chri-
stus tum cum puer esset, delegit, sed ma-
iorem viginti annis. De morte autem e-
ius hoc ab ecclesia traditum accepimus.

palam

palam enim ac publice in templis ante
mille annos, quantum ex librorum an-
tiquitate intelligi licet, canitur. Is ergo
Paulo ante diem festum paschæ octauo
et sexagesimo à Christi morte anno vt
Hieronymo placet, Christum vnà cum
condiscipulis visus est videre, aut vi-
dit potius, inuitantem ipsum ad conui-
uium suum, cui iam condiscipuli adhi-
biti essent. Quem vt vidit & audiuit,
passus manibus primum ei gratias egit
quod ad se venisset, quem sciret maxi-
mo sui de desiderio teneri. deinde eum ob-
nixè rogauit, vt se ad epulas & con-
uiuium suum transferret, vt esset cum
condiscipulis suis, eum quibus ipsum in-
uissset. Tum ei Christus pollicitus esse
dicitur se ad diem festum paschæ qui
ad paucos dies futurus esset, esse ventu-
rum. Itaque ad eum se ipse compararet,
terràmque desodiendam curaret, in qua
se ipse componeret & inhumaret. Ita-
que Dorotheus ait Ephesi eum se ipsum

Dei voluntati ac praecepto parentem,
sepelisse. Hieronymus autem eum ad vr-
bem sepultum esse scribit. Quo autem mo-
do, congruenter in qua de Ecclesia pau-
lo ante dixi, exponam. Die igitur con-
stitutio praescriptoque à Christo, omnes
eos qui sacerdotum ordinem explebāt,
conuocasse, atque in specum se abiecisse
dicitur, ac praecipisse, quemadmodum
Gre. Turon. Gregorio Turonensi pontifici qui mil-
le ferè abhinc annis fuit placet, ut se
circumstantes, humo contegerent. Quod
cum factum esset, tantum ibi lumen re-
pente exitisse dicitur, ut nihil prae eo
omnes qui aderant, cernere possent. Eo
autem subtracto, ferunt cum in fossa
quidnam reliqui esset scrutati essent,
eos mannam tantum farinae candorem
imitantem reperisse: eamque ex sepul-
cro illius sua etiam memoria manare
solitam idem Gregorius scribit, quae eā
vim haberet, ut per uniuersum orbem
longe lateque deportata, medicinā a-

grorum morbis afferret. Idemque au-
ctor est, in cuiusdam montis vrbi pro-
ximi cacumine, quatuor parietes sua
etiam memoria exitisse, intra quos ille
semper populi peccatis Deum placare
solitus esset. Quinetiam cum ad euā-
gelium scribendum eum, delegisset lo-
cum, & illum petisse, ut nullus eò è coe-
lo imber, quoad opus institutum abso-
luisset, descenderet, & miraculis illud
ad suam etiam aetate perseuerasse scri-
bit. Augustinus autem explanans il-
lius librum extremum, qui Euange-
lium inscribitur, commemorat a-
tate sua famam constantem
fuisse, in sepulcro eius ter-
ram sensim scaturire, et
quasi ebullire soli-
tam, quod
quamobrem fiat, non
audet certum ali-
quid pronun-
ciare.

August.
in Ioannē.

VITA BEATI

MATTHAEI APOSTOLI

Ioachimo Peronio Benedi-
ctino Cormariace
no auctore.

Marci. I.
Luc. 5.

Matth. 4

Mattheus publicanus, cui & Le-
ui, quemadmodum Marcus et Lu-
cas commemorat, nomen fuit, Alphai
ut ait Lucas, fuit filius. Is primum ex
communi discipulorum numero fuit,
deinde ex eo à Christo ad apostolicam
dignitatem honorémque euectus. In nu-
merum quidem Discipulorum ascri-
ptus fuit hoc modo. Cum ipse publica-
nus, ut dicebatur, publicanorumq; mu-
nus exequeretur, eum Christus, ut se
sectaretur, hortatus est, quod ille non
grauate ilico fecit, introduxitque do-
mum suam Christum, ubi ei adhibi-
tis multis publicanis aliisque homini-
bus quorum de vita Pharisæi male exi-

KAVITA. 14 8 99

stimarent, conuiuium apparauit. Quod
cum Pharisæi, qui Christi facta calum-
niandi causa obseruabant, animadu-
ertissent, illud ei ut probrum obicere cœ-
perunt, quod cum publicanis peccato-
ribusque vesceretur. At ille eam illo-
rum calumniam ita vel elusit, vel di-
luit, ut diceret, non valentibus medico
opus esse, sed agris. Atque hoc quidem
modo se Mattheus in Christi discipli-
nam tradidit. Apostolorum autem duo-
decim numerus non ita sensim auctus
& expletus fuit, sed duo decim, quorum
est Mattheus, simul ex communi disci-
pulorum numero delecti atque adeo sele-
cti tum fuerunt, Luca teste: cum Chri-
stus nocte in oratione in monte quodam Luca. 6.
consumpta mane ad se omnes accersit.
Non est quod hoc loco dicam, Mat-
theum ex quo Christum secutus sit, nisi
quam ab illo discessisse, testemque ac
spectatorem eius miraculorum, totius
vitæ etiam imitorem socium itineris
n ij

ac laborum, curarum, angorum participem fuisse. hac enim ei sunt cum cæteris communia. Itaque ad ea quæ ad eum propriè pertinent, festinat oratio. Cum illud tempus venisset, quo Christus suos omnes, atque in his maxime duodecim vniversum orbem peragrarè docendi euangelij causa voluit, dimissis inter se ex præscripto afflatique spiritus provincijs, Æthiopia Matthæo obtigisse dicitur. Huc ille primò quoque tempore venit, ac primum in urbe & maxima nobilissima commoratus est, in qua magi duo Zoroës et Alphaxat falsis quibusdam inanibusq; edictis operibus in eam sui admiratione Ægyptum regem cum populo excitauerat, vt eos deos esse crederet. Matthæus autem primò suo aduentu, eorum præstigias fraudesque apperuit atque refellit. Nam & eis quos illi excæcasse videbantur aspectum, & surdis auditum, restituebat. Angues quos in ho-

mines ita concitabant, vt grauissima vulnera infligere viderentur, expellebat, vulneraque curabat. Erat tunc in eadem urbe, Candaces Eunuchus reginae, qui à Philippo baptizatus fuisse in Actis apostolicis dicitur. Is cum Matthæum hac omnia facere animaduertisset, prouoluit se ad eius pedes, Deumque laudauit, qui misertus esset populi sui, quem cum Magi in errorem induxissent, ipse per Apostolum suum ab errore ad rectam viam reuocauisset. Recepitque eum domum suam, quò amici illius ac necessary confluere ceperunt, auditoque vitæ verbo, crediderunt, salutarique aqua expiati sunt. Plures inde partim miraculis non iis modo quæ paulò ante commemorauimus, sed nouis alijs quæ maxime in agrorum curatione versabantur, adducti, partim singulari illius eloquentia, religionem disciplinamque nostram comprobauerunt. Itaq; Cæ-

daces Eunuchus ille, tot linguarum in eo cognitionem admiratus rogare eum cepit, ut exponere vellet, qui fieri posset, ut ille cum Hebraeus esset, tamē tam plene linguam Graecam, Aegyptiacā, Aethiopicāque nosset, ut earum homines ipsi concederent. Tū Matthaeus homines inquit, quondam principio generis sui, vno sermone omnes usos fuisse, eorumque arrogātiā se cisse, ut vnus in multos eosque dissimiles sit, variōsq; diuisus. Arrogātiā autē fuisse eiusmodi, ut turrim communi consilio edificarent, cuius fastigium cælū pertingeret. Quod cum Deus animaduertet, eum tantam linguarum sermonūque varietatem repente eis admis- cisse, ut quid quisque diceret, aut vellet, nemo homo alius nec ipse intelligeret, nec alij explicare posset. Hoc linguarum multitudinem initium habuisse, hoc quasi supplicio hominum temeritatem & audaciā tantam retarda-

tam ac repressam fuisse. Neque enim hanc viam esse quae recta ad cælū ferret, sed eam quam Christus Dei filius in mundum veniens ostendisset. Eum enim decimo quā in cælum ascendisset die, misisse ad ipsum & discipulos spiritum sanctum, quo afflari variis linguis apud homines, qui tū Hierosolymam ex omnibus penē imperijs conuenerant, Christi virtutes, beneficiāque in genus hominum predicassent. Se enim & rationem quā humanam naturam ille assumpsisset, exposuisse, et cū natū ex matre virgine, ab eadē educatū, cū triginta annos natus esset, baptizatū, inde tentatū à diabolo, deniq; in cruce actum narrasse tertio inde die ab inferis mortuisque excitatū, quadagesimōque ipsis spectantibus vi sua calos conscendisse, eum ibi à dextra patris sedere, vnde esset tandem aliquando venturus, ut homines pro suis quēque meritis iudicer. Non igitur se istas tan-

in quatuor linguas, sicuti putaret, nosse, sed omnes omnium gentiam quasque adirent. Nunc ergo turrim adificari, non lapidibus, sed Christi virtutibus. Omnibus qui Patris, Filij & Spiritus sancti nomine baptizarentur, adiutum ad turrim quam Christus adificauisset, patere, unde facilis in caelum ascensus ostenderetur. Hæc atque talis cum mistico sermone Matthæus dissemineret, venit qui nuntiaret magos duos aduolare cum singulis draconibus, quos ore flammas redderent, naribus auras sulphureas spargerent, quarum odor terribissimus homines enecaret. Matthæus statim signo crucis interato, egredi cepit: quæ cum Candaces Eunuchus prohiberet, admoneretque, ut sibi potius consuleret, atque specula tuto feras conspiceretur. Tu vero, inquit, qui times, in specula cõssiste: ego qui nihil timeo, in publico pdeo. Vix dicendi sine fecerat, cum apertis foribus dracones atque magos qui eos se-

quebatur, cõspicit. Fere autem ut primum Matthæum animaduernerunt, ad pedes illius cubantes somnose ac quieti dederunt. Tunc apostolus per ridiculum magis, Vbi est, inquit, ars vestra? Excitate eos si potestis. Equidem si Christum dominum non rogarem, furor quem in me concitauistis in vos omnis retortus recidisset. Cumque illi arte sua dracones expergefaccere conarentur, diuque id tentantes nihil proficerent, Matthæus hoc artis eorum esse negauit, hoc se facile posse facere, dixit eosque ita præceptis suis parituros, ut deposita iracundia, eiectoque furore quam primum ad lustra sua redirent. Hoc populus orare, hoc precari, ut se à bestiarum furore quem expertus esset, liberaret. Tum Matthæus Christi nomine qui ex Spiritu sancto natus esset, ac Maria virgine, quemque Iudas apostolus Pharisæorum libidini deditisset, quæ illi postea cruci suffixissent, qui sepultus tertio die quam mortuus esset, exci-

tatus esset ab inferis & mortuis, qui
cū discipulis quadraginta diebus ver-
satus esset, eisque omnia quæ ante mor-
tem dixerat, commemorasset, qui deni-
que quadagesimo quam excitatus fuis-
set a mortuis, die, ad cælos conscendit,
unde aliquando rediret, ut viuos
mortuosque indicet, spiritum Dei ad-
iurasse dicitur, ut dracones excitaret,
excitados iuberet ita repetere sua lustra
ut nihil cuiquam mali ac detrimenti
afferrent. Cum his verbis repente fera
discesserunt, nec ex eo tempore a quo-
quam visi sunt. Tum hortari eos qui
circumstabant, cepit, ut a dracone dia-
bolo liberari vellent, se enim a Deo sa-
lutis eorum causa misum esse, ut reli-
cta idolorum superstitione, se ad verā
vniuersi Dei religionem cōuerterent, qui
omnia creasset. Deum enim, hominem
quem primum cōdidisset, vna cum v-
xore quam ex illius costā finxisset, in
paradiso collocasse. Paradisum autem

quæ altissimos montes superaret, cælo-
que vicina esset, locum amœnum esse:
in eo nec senectuti, nec morbo, nec his
miseriis, calamitatibus & malis quæ
sentiamus locum esse. omnia iucunda
illic ostendi: grata omnia & ex animi
sententia euenire. Addidit hoc etiam,
cum primi illi homines in tam amœno
loco a Deo collocati fuissent, diabolum
tanta in eos statim inuidia exarsisse,
propter Dei imaginem & similitudi-
nem quam in eis cerneret, ut serpentis
anguisque specie, ad mulierem accedens,
nunquam eam desisteret vel diuinita-
tis quam illis promitteret specie illicere,
quoad persuasisset, ut fructum a Deo
pœna capitis veritum comederet, quod
etiam Adamus ab uxore pellectus et
decepius fecisset. Quæ cum Deus au-
maduertisset, illos primos homines ab
eo ex loco perpetuo iucundæque vitæ,
in hunc calamitatis miserieq. plenum
expulsos esse supplicij causa. Nonta-

men eos, eorumque posteros à Deo neglectos esse, sed tam charos habitos, ut ad extremum Dei filius pro singulari eximiaque erga nos benignitate, homo fieri diuinitate recta, minime dubitauisset. Natum enim eum esse ex Maria virgine, cum spiritus sancti virtute conceptus esset, sicuti angelus ei prae-dixerat, fore, ut virginis in ea castimonia quam Deo vouisset, salua permaneret. Idque multo ante, à Salomone praedictum fuisse, cum diceret: Sapientiam Dei, id est Dei filium, sibi domum edificauisse, Hoc etiam consentaneum fuisse, ut quemadmodum Adamus fictus compositusque fuisset ex terra, qua virgo esset, cum nec peccato contaminata, nec sanguinis effusione polluta, nec mortui ullius sepultura inquinata ante fuisset, sic Dei filius qui Adamum restituere ac redimere voluisset, ex virgine nasceretur. Atque ut ille à diabolo corripere Dei praeceptum vescedo victus fuisset,

set, ita hic ieiunando diabolum vinceret. Quinetiam superatum eum esse ab illo patientia, quam ad flagra, ad colaphos, ad sputa, ad coronam spineam, denique ad crucem voluerit peruenire, vicisse mortem oppetendo, ut caelos nobis resurgendo aperiret. cum nemini dubium esse deberet, quin animi sanctorum ex corporibus excedentes illuc conuolare. Extrema eius oratio fuit, qui vellet, à mortis ad vitam redire, & ad paradysum, unde Adamus parens noster eiectus, hic nos procreauerit. Aperuisse nobis Christi paradysi portas, ut ad patriam reuertamur, in qua mors nihil possit, in qua nullus miseriae locus sit, nullus mœrori, sed letitia & gaudium, quod nulla temporis nec tollere, nec obruere possint. Cum haec aliaque eiusdem generis Matthaeus peroraret, repente tumultus quidam tristitia luctusque plenus exortus est. Efferebatur enim cum gemitu omnium Regis filius, ad cuius funus cum ingenti multitudine,

dine duo quoque magi illi conuenerunt. Qui cum illum ab inferis excitare frustra conati essent, suadere Regi coeperunt, ut filium qui ad eorum concilium rapta esset, in eorum numero reponeret, eius templum aedificandum curaret, in quo illius statua poneretur. Quod cum Candaces Eunuchus intellexisset, ad reginam adiens, ei suscitavit, ut magos in custodiam traderet, Matthaeumque accerseret, qui si filium mortuum a mortuis excitaret, magos quorum sceleribus mala omnia in ciuitate eneuirent, viuos exuri iuberet. Accersitur Matthaeus, cum honore introducit, Euphrosina regina supplex eum rogare, ut filium suum excitaret, se enim credere illum a Deo salutis hominum causa missum esse eiusque discipulum, qui et mortuis vitam restituisset, et ab omnibus solo imperio morbos omnes depulisset. Itaque si illi non esse dubium, quin si illius nomen appellauisset, filius mortuus reuiuisceret,

stolus fidem Reginae admiratus hac ei dixisse fertur. Eam profiteri se credere, quae nondum ex ipsius ore verbum vllum audiuisset. Itaque hoc sibi persuaderet, excitatum iri filium ab inferis. Cumque in caelum manus tendisset, Deus, inquit, Abraham, Deus Isaac et Iacob, qui in mundum salutis nostrae causa filium tuum unigenitum misisti, ut et nos ab errore abduceret, et te nobis Deum verum ostenderet, rogo te ac deprecor, ut hunc excites, ut hi Deum praeter te potentem esse nullum credant, et quae dixi vera esse intelligant. Cumque haec perorasset, manum mortui comprehendit, cum his verbis, Domini mei Iesu Christi qui cruci suffixus est, nomine, Euphrono (erat enim hoc nomen regis filio) reuiuiscere, et surge. Statimque reuixit, cum summa patris regis et voluntate, et admiratione. Itaque confestim coronas et purpura ei deferri iussit, praefatusque mi-

fit, qui ex toto imperio suos accerferet, ut Deum in hominum specie ac figura latentem cernerent. Fit concursus hominum innumerabilium, qui cum cereos, & lampadas deferrent, thurāque incendere vellent, adhibito vario sacrificiorum genere, tum Matthaeus ne id facerent prohibuit: se enim non Deum esse, sed domini sui Iesu Christi seruum, a quo missus esset, ut ipsi relictā simulacrorum, quae colerent, superstitione & errore, ad veri Dei cultum religionemque reuocarentur. Qui si ipsum hominem eis similem Deum esse crederent, quanto magis eum Deum esse credere deberent, cuius se ipse seruum esse predicaret? cuius etiam nomine regis filium excitasset ab inferis? Itaque cum haec ipsi ratione atque animo vera esse perciperent, aurum & argentum coronasque aureas & conspectu ipsius tollerent, templumque Deo vero edificarent, in quod ad Dei verbum audiendum con-

uenirent. Haec illius verba ut Dei oraculum accipientes, tantum architectorum operariorumque numerum adhibuisse dicuntur, ut intra dies triginta opus perfectum absolutumque sit. Templo autem nome, ut ita dicam, Resurrectionis imposuit, propterea quod filij regis excitatio ei edificando occasione attulisset, tres & viginti annos illic praefuisse, atque presbyteros & diaconos instituisse, ciuitatibusque episcopos praeposuisse, & complura templa fundasse dicitur. Salutare etiam aqua & Aegippū regem expiauit, & Euphrosiniam reginam, & Euphrononū quae excitauit, & Iphigeniam eorum filia, quae, ut mox dicetur, ab eo dem Christo dicata virgo permansit. Quoniam autem longum est exponere, quot caeci affectum reddiderit, quod leprosos curauerit, quot paralysi liberauerit, quom denique a mortuis excitauerit, quam religiosus Aegippus rex fuerit, quam

proba eius uxor regina, hic quam ob causam, quoque modo mortē pro Christo obierit, narrari melius est. Aegippus quidem, cum admodum senex in sancto proposito permanens, excessisset ē vita, Hirtarchus regnū adeptus est. Is Iphigeniam Aegippi filiam in matrimonium accipere cupiebat, idque se facile ab Apostolo impetraturum esse sperabat: quanquam enim eam non solum Christo consecratam videbat, verum etiam iam amplius ducentis virginibus praepositam, tamen eius animū facile Matthaei auctoritate commoueri abducique posse existimabat. Itaque hac spe fiduciaque fretus Apostolum adijt, ei que dimidium regni pollicitus est, si hoc virgini in animum induxisset. Hoc illi Apostolus primum nec plane concessit, neque denegauit, sed eum tantum admonuit, ut consuetudinem Aegippi seruans, qui omni sabbato eō conueniret, ubi verbum

Dei pradicaret, ipse virgines omnes quae cum Iphigenia essent conuocaret: tum illum auditurum, quot coniugium laudibus ornaret, ipsumque Deo gratum acceptumque esse doceret. Omnes cum conuenissent, Matthaeus hortatus est, ut et attentē audirent, quae dicturus esset, et memoria, quae iam audissent, tenerent. Hirtarchus, qui hac Apostolum dicere arbitraretur, ut Iphigenia animum ad ea quae de coniugio quod initura esset, praepraret, laudibus eum efferre cepit, de iisque rebus cum iis quos secum adduxerat, communicabat. Facta rursus audientia, ita Apostolus exorsus est: Viderent illi, quam longē oratio progressa esset, ut etiam eadem recte fieri Posse doceret, cum is occiditur, qui si ipse solus interfectus non esset, multos innocentes occideret. Sic Goliath occisum esse, sic Sisaram, sic Amanum, sic Olofernem, sic denique interfectos

B. MATTHAEI

esse, qui eorum sedibus ac regnis insidias parassent. Itaque coniugia etiam dum inirentur, præclaris honestisque actionibus & officijs ornari, si iuste, si legitime, si sancte, si integre inirentur. Quod si sponsam regis eius servus usurpare audeat, is non solum peccare, sed etiam tam grave scelus admittere dicitur, ut quam primum vivus exuratur, non quod coniugium omnino ineat, sed quia regis aut domini sui uxorem usurpet: Sic Hirtarchus rex (ad eum autem orationem convertisse dicitur) cum Iphigeniam regis cui successisset filiam sciret, Regisque caelorum sponsam, & sacro velamine consecratam, quo tandem modo posset potentiori ereptam, in matrimonio ducere? Hirtarchus qui adhuc Apostoli verba omnia laudavisset, tum iracundia facibus concitatus, discedisse dicitur. Ipse vero multo alacrior ceptum sermonem persecutus est, cum ceteros

VITA. I. 108

ad audiendum non minus quam antea paratos vidisset. Regem dixit, qui in orbe terrarum dominatur alios teneat, haud diuturnum imperium tenere posse, Regis autem qui caelis praesidet, eternum esse dominatum & imperium. Eundemque ut letitia gaudiisque maximo eos qui ipsi fidem servant, perfundit, & afficit, ita eos acerrimis supplicijs afficere, qui ab illius fide deficerent. Quod si regis ira & furor pertimescendus esset, quid de Deo existimare deberent? praesertim cum hominis ira siue tormentis, siue ignibus, siue ferro & sanguine satietur, ad quoddam tempus duret, diuina autem ultio sempiterni ignis in scelestos supplicium statuerit? Itaque dominum nostrum Iesum Christum suis praecepisse, cum in conspectum regum processissent, ne eos timerent qui cum

verberauissent & interfecissent, nihil quod praterea facerent, haberent: cum metuerent potius, qui cum occidisset, & perdere posset, & in gehennam mittere. Iphigenia tum spectante populo se ad pedes Apostoli misit, orauitque eum eius nomine cuius apostolus esset, ut sibi sociisque virginibus omnibus, quae domino ipsius sermone consecrata essent, manus imponeret, quo facilius minas regis possent contemnere. Ille eius precibus adductus, Christiue praesidio ac spe fretus, contempto regis odio, velum omnium capitibus apposuisse dicitur, Deumque orasse, ut illas famulas suas, quas ex omni numero bonus pastor ad seruandam ornandamque perpetuae virginis castimoniam elegisset, ipse custos daret, atque tueretur, & ad omnia virtutum munera & officia duce sapientia ita excitaret atque prepararet, ut victis carnis, illecebris, coniugisque non

legitimis repudiatis, vinculo quod res nulla soluere posset, cum Christo colligarentur. Haec atque alia eiusdem generis cum Apostolus virginibus illis bene precatus esset, missa sacro peracto, ad aram in qua Christi corpus confecerat, reuersus est: ibi cum passis manibus precaretur, eum licetor ab Hirtarcho rege missus, securi percussit. Quod ut populus accepit, statim ad palatium cum igne proficisci cepit, ut ligna & sarmenta circumdaret, ignemque subiceret, quo incendio totum deflagraret. Obuiam sunt populo furenti sacerdotes omnes ac clerici, qui hortati sunt ne id facerent, quod voluntatem diuinam offenderet. Petrum enim apostolum cum districto gladio Malchi cuiusdam auriculam praecidisset, à Christo ne par pari referre videretur, obiurgatum esse, atque auriculam suo loco integram sine villo doloris sensu restitutam. Itaque Aposto-

B. MATTHAEI

Stoli martirium latis animis celebra-
rent, & quid Deus constitueret, expe-
ctaret. Iphigenia autem Christi virgo,
quicquid auri & argenti & gemarum
habuit, id cum ad sacerdotes attulisset,
ea omnia se ita conferre dixit, ut cum
dignum Christi Apostolo templum a-
dificassent, quod reliquum esset, egentibus
erogarent. Sibiq; dixit certam remque
cum Hirtarcho fore. Quod non ita mul-
to post accidit. Hirtarchus enim omnino
nobilium uxores ad eam proficisci iussit,
quod earum siue precibus siue cohortatio-
nibus illa flecti adduciq; posse speraret, ut
ipsi in matrimonio collocaretur. Quo
cum illa nullo modo deduci posset, ma-
gos conuocat, qui eam demonum pra-
sidio raptarent. Sed nihil ars eorum
potuit. Itaque alia via rem aggre-
ditur. Incendere constituit locum in quo
Iphigenia una cum ceteris virginibus
die noctique Deo seruiebat. Nec vero
subiecti ignes nocere potuerunt, flama-

VITA.

IIO

mag circum domum statum apparuit.
Quin etiam angelus una cum Matthaeo
visus esse dicitur, qui Iphigeniam bono
animo esse iuberet, nec ignem timere,
qui in eum a quo paratus erat, redun-
daturus esset. Rix angelus finem dicen-
di fecerat, cum ventus ortus est, qui suo
impetu flammam a domo virginis ad
regis palatium transtulit, ut consum-
ptis omnibus ipse cum filio quem unum
habebat, egre potuerit euadere. Quan-
quam multo illud supplicium leuius ei
accidisset, quam quo affectus est. Nam
& in illius filium cacodemon inuasit,
atque intrauit, cuius impulsu cum ad
Apostoli sepulcrum magno impetu cu-
currisset, manibus a tergo vinctis, eum
paterna crimina & scelera cogebat co-
fiteri: & ipsum elephantia totum in-
fecit, quem morbum cum medici adhi-
ti curare non possent, ipse vi morbi
coactus, in gladium incubuit. Quod ut
resciuit populus, magnam ex morte il-

B. MATTHÆI

Quod ve rescivit populus, magnam ex morte illius cepit voluptatem, fratremque Iphigentia, Beiorum nomine, qui sororis opera à Matthæo aqua salutari expiatus erat, regalem potestatem administrare voluit. Is cum quinque & viginti annos natus regnare cepisset, ad tres & sexaginta imperium prorogavit. Duobusque susceptis liberis, unum exercitui præfecit, alterum regni heredem instituit. Ita pace in Ecclesia Aethiopiæ constituta, Respublica Christiana illic Matthæi meritis ac precibus amplificata est. Scripsit Evangelium, quod eius nomine circumfertur, Hebraico sermone.

ut ait Hieronymus, quod incertū est quisnam postea in Græcum conuertērit.

Beati

III

BEATI BARTHOLOMAEI APOSTOLI VITA, Ioachimo Perionio Benedictino Cormæriaceno auctore.

Bartholomæus primum Christi discipulus, deinde apostolus fuit. Et India (neque enim in libris qui Novi testamenti nomine inscripti sunt aliud de eo scriptum est) ei inquam India prouincia, quæ orbis finis terminus est, obtigit, in quam ut venit, templum quoddam ingressus est, in quo Idolum et simulacrum quod incolæ Astrotum nuncupabant, erat eiusmodi, ut se homines quouis morbo afflicto curaturum profiteretur. Sed curatio quæ adhibebat, non vera erat, sed quædam eius quæ homines captabat, simulatio. Neque enim quenquam curabat, sed cum eos quos in morbum coniecisset, torquere & excruciare desineret, homini-

bus hoc ipso curare videbatur. Primo autem Bartholomaei aduētū simulacrū, aut potius dæmon qui in eo latebat, nec responsa dare, nec cuiquam ex iis quos in morbum coniecisset, subuenire poterat. Itaque cum indices maior agrorum multitudo in templum curationis causa conflueret, quorum nemo ulla ratione remedium inueniret, coacti sunt sacerdotes ad proximum oppidum venire, atq; a deo qui ibi colebatur, quaerere, cur deus quem ipsi colerent, iam responsum nullum daret. Respondet Verius (hoc enim deo nomen erat) ob eam causam illum iam loqui non posse, quod ibi esset Bartholomæus? Dei Apostolus, Cūque rogarent quisnam ille esset, & qua ex re eum possent inter noscere, Amicum veri Dei eū esse ait, ob eamque causam venisse in illā provinciam, ut omnia deorum numina euerteteret: eius barbam prolixā esse paucis iam canis distinctam, nigrum capil-

litium, carnem candidam, nares iustas, staturam iustam, pallium album. Sex & viginti annis, vestem eius nec fordes contraxisse, nec sensisse vetustatis iniurias. Centies interdū totiesque noctu flexis genibus ab eo Deum verū rogari. se ab eis petere, ut eum cum inuenissent, rogarent, ne eo migrans eodem supplicij genere se afficeret, quo in Astarorum collegam ipsius animaduertisset. Illi cum deus conticisset, redierunt, cūque magna cum diligentia Apostolum quaerent inter peregrinos, fortē quidam quem dæmon agitabat, magno clamore Bartholomæum nomine appellare cœpit, ac palam dicere, se illius precibus incendi: quod cum Apostolus audisset, imperauisset, ut & obmutesceret, & abiret, statim & obtemperauit ille, & homo curatus est. Erat tum in ea provincia Polimius rex, qui cum a Bartholomæo ex corpore huius hominis cæcō dæmonem ex-

B. BARTHOLOMAEI

pulsum esse auditione accepisset, filiam
quam demon torquebat ad eum mi-
sit, rogans, ut quem admodum Eustium
(ei enim homini quem curauerat, hoc
nomen fuit) ab eo morbi genere libe-
rasset, sic filia quam charissimā habe-
ret, subueniret. Virgo autem ita à ma-
lo genio agitabatur, ut præ dolore o-
mnes morderet, & quos arripere pote-
rat, discerperet. Itaque catenis vincla
ad Apostolum adducta est, quam ut
vidit, eam solui iussit. Ministri hoc
se facturos pernegarunt, quod nemo ad
eam accedere, nemo eam attingere au-
deret. Eos ille primum obiurgat quod
cum hostem qui in virgine esset, vin-
ctum & constrictum teneret, ipsi eam
etiam tenerent. deinde eis imperat, ut
ad eam accederent, eamque soluerent,
ac abluerent, & postridie prima luce
ad se introferrent. Illi cum dicto au-
dientes fuissent, demon ita expulsus
eiectusque est, ut eam postea nun-
quam

VITA. II3

quam agitaerit. Rex ne tanto beneficio
accepto immemor ingratusque videretur,
ei camelos auro, argento, gemmis, vesti-
busque onustos muneri misit, quæ om-
nia cum Apostolus diligenter quasi-
tus, inueniri minime potuisset, reportata
sunt in palatium. Postridie prima luce
occlusis foribus Apostolus in regis cu-
biculum cum solus esset, introisse dici-
tur, eique dixisse, frustra se ab eo cum
auro, & argento quesitum esse, cum ea
omnia illi requirant, & desiderent, qui
terrena sapiant & querant, cuiusmo-
di nihil ipse requireret. Itaque se hoc si-
bi ipse persuaderet velle, Dei filium na-
sci voluisse ex virgine, cuius initium an-
te orbem conditum à Deo patre esset,
quisque naturis omnibus tam iis quæ cer-
nerentur, quam iis quæ aciem oculo-
rum effugerent, principium dedisset. Vir-
ginem autem eam, ex qua natus esset, o-
mnem viri concubitum declinasse ac
repudiasse semper, primamque omnium

B. BARTHOLOMAET

Deo virginitatis votum nuncupasse.
Ad eandem missum à Deo Gabrielem
archangelum in cubiculum quod occlu-
sum esset venisse, eumque cum illam metu
perculsam cerneret, hortatum esse ne ti-
meret, quòd ipsa à Deo gratiam inuis-
set tantam, tamque ei grata esset, ut fi-
lium & conceptura & paritura esset,
quem Iesum vocaret, quia filius sum-
mi Dei diceretur. Illa verò iam metu
deposito constanter rogasse, quid id fie-
ret, cum Deo virginitate castimoniàm-
que vouisset, ad eaque angelum respon-
dissse, spiritus sancti illam munere & co-
pere non viri semine concepturam esse
atque parituram. Itaque quod sanctum
ex ea nasceretur, id Dei filij vocatū iri
nomine. Hæc etiam Bartholomæus Po-
limio regi patefecit, hūc Dei filium cum
natus esset, se triginta annos natū, pas-
sum esse tentari à diabolo eo, qui pri-
mum hominem vicisset, cum ei auctor
fuisset, ut fructum quem Deus vetuis-

VITA.

114

set, ederet. Itaque eum ad se accedere
propterea passum esse, ut quemadmodū
Adamo, id est primo homini per mulie-
rem suasset, ut vesceretur. & comedit
ob eamque causam ex paradiso in hunc
mundum exily supplicijque causa ex-
pulsus, omne hominum genus propaga-
uit & genuit: sic huic cum suasset, ut
lapides quos ostenderet, in panes: si filius
Dei esset, converteretur, & ederet, victo-
riam qua potitus erat, ieiunantis virtu-
te constantiæque amitteret, cum ei res-
pondisset, Non solo pane hominem, sed
omni etiam verbo quod ex Dei ore exi-
ret, vivere. Aequum enim fuisse, eum à
virginis filio vinci, qui filium virginis
ante vicisset. Hoc loco Polimius A-
postolum rogat, cur primam virginem
vocasset eam, ex qua homo & Deus
natus esset. Ille cum gratias Deo pri-
mum egisset, quòd regi mentem ad se
audiendum dedisset, ita respondit, pri-
mum hominem Adamum dictum es-

se, terramque ex qua fictus composuit-
que fuisset, & matrem eius, & virgi-
nem fuisse, propterea quod nec sanguine
humano adhuc polluta contaminata-
que fuisset, nec ad cuiusquam mortui se-
pulturam aperta. Itaque consentaneum
fuisse, id quod iam dixerat, ut qui filius
virginis, id est terra, vicisset, us a virgi-
nis filio vinceretur. Vicisse autem illum,
quod arte & fraude egisset, ut Ada-
mus contra Dei praeceptum vesceretur,
ob eamque causam expulsum eum esse
ex paradiso, quod ei reditus postea non
paruisset. Hunc autem virginis filium
egisse, ut artem diaboli & experiretur
& vinceret, ut caelum homini victo-
ria sua aperiret. Nec verò eius tempe-
rantiam ante quadragesimum diem dia-
bolum tentare coepisse, quod ita existi-
maret, ac secum reputaret, si quadra-
gesimo die minime esuriret, illud certum
fore diuinitatis argumentum: sin intra
illud tempus esuriret, hominem eum es-

se, qui ea quae homines pateretur. Mul-
taque alia Apostolus de illa triplici ten-
tatione & victoria commemorauit, eam-
que omnia eo pertinere voluit, ut doce-
ret ad extremum quemadmodum & qui
tyrannos vincunt, suos mittere solerent
qui in omnibus locis quae illi usurparet,
insignia victricia ipsorum statuerent:
sic Iesum Christum qui diabolum ty-
rannum superauisset, apostolos suos mi-
sisse in omnes prouincias, ut & diabo-
lum eiusque ministros, qui in statuis te-
plorum habitarent expellerent, & ho-
mines qui eos colerent, ex illius qui vin-
ctus esset imperio ac potestate eriperent.
Itaque argentum & aurum se contem-
nere ac pro nihilo putare, sicut Christus
ipse contempsisset, quod ibi diuites esse cu-
perent, ubi solum eius imperium domi-
naretur, in quo nec languori nec mor-
bo locus esset, nec tristitia, nec morti,
sed contra vitam ibi, beatitudinem, fe-
licitatem, latitudinem, sempiternam vi-
p ii

gere. Quo factum esse dicebat, ut eum primum in eius templum intrasset, demonem qui responsa dare solitus esset, ab eius angelis qui ipsum misisset, vinctum & constrictum teneret. Quod si saluari lauacro expiari vellet, fore, ut quanto malo caruisset, cerneret. Quod quo facilius comprehendere, & intelligeret posset, iubebat eum audire, qua arte eos, qui in templo agrotarent, demon is qui primum hominem vicisset, curare videretur. Dicebat ergo diabolus arte & fraude sua agere, ut homines in varios morbos inciderent, ac tum denique eis suadere solitum, ut simulacris idolisque crederent, atque ut animos eorum dominatu suo teneret, tum denique morbos immit- tendi finem eum facere solitum, cum lapidem aut metallum deum suum esse dixissent, quod illi curare nuncuparent. Tum vero quoniam constrictum eum ipse teneret, etsi essent qui deum suum

illum esse profiterentur, eum tamen responsa nulla dare posse. Quod quo facilius re intelligere & probare posset, promissit Apostolus se imperaturus demoni, ut & in statuum rediret, & se vinctum esse, nec responsa dare posse fateretur. Rex postridie prima luce pontifices ei sacrum facturos respondit, seque ad futurum, ut rem tam mirabilem & inusitatam cerneret. Postridie conueniunt pontifices, prima luce, itque ut primum sacri instituta agere coeperunt, demon magno clamore ne id facerent prohibere cepit, se enim catenis igneis vinctum & constrictum ab angelis Iesu Christi teneri, quem Iudaei in crucem sustulissent, cum eum a se morte multari existimarent: illum autem de morte eiusmodi triumphum egisse, ut & demonum principem catenis igneis vinxerit, & tertio die victor reuixerit, & discipulis suis crucis signum dederit, eosque in vniuersum orbem mi-

serit, in hisque Bartholomaeum qui ipsum constrictum teneret, petere se maiorem in modum, ut illum etiam atque etiam rogarent, ut ipsum alio proficisci pateretur. Tum apostolus ea omnia eum confiteri coegit, quae de morbis & diuinitatis professione illum regi paulo ante pollicitum esse dixi. Quae cum omnia demon plane confessus esset, tum apostolus omnes qui aderant, hortari monereque cepit, ut viderent, quem ipsi Deum coluissent, & a quo se curari putassent. Itaque eo contempto, iam Deum verum colerent, qui & ipsos creasset, & in caelis habitaret. Quod si eum pro ipsis rogare vellent, & ut omnes aegri curarentur, impetrare, ipsi simulacrum deicerent & confringerent. Sic enim fore, ut & templum Christo consecraret, & eos aqua salutari Christi nomine expiaret. Regis iussu omnes simulacrum funibus aliisque machinis auellendum curauerunt, quo ceterisque minoribus dia-

boli opera, id iubente apostolo comminutis, omnes clamare, Unum Deum praepotentem esse, quem Bartholomaeus prae-dicaret. Ipse tum passis sublatisque in caelum manibus, Deus inquit, Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, qui filium tuum Deum Dominum nostrum misisti, ut nos, qui peccati serui eramus, sanguine suo redimeret, & tibi filios quaereret, qui idem verus Deus ex hoc cognosceris, quod semper idem es, & immutabilis permanes: Unus es Deus pater, sine origine & ortu, unus etiam filius, tuus unigenitus, Dominus noster Iesus Christus, & unus spiritus sanctus illustrator & altor animorum nostrorum, hinc Iesus Christus suo nomine haec vni nobis dedit, ut omnis generis morbos cureremus. te vehementer etiam atque etiam rogo, ut omnis haec multitudo hominum salutem assequatur, teque omnes Deum unum esse cognoscant, qui per Christum salutem restituas. Quae cum dixisset, an-

gelus circumuolasse dicitur, & digito in quadratis lapidibus signum crucis sculpsisse, cum hac oratione, Hoc Deum a quo missus esset, dicere, quemadmodum illi morbis curarentur, sic se templum mundare & expiare omni sordes, eoque quem apostolus in solitudinem misisset. Polimius rex tum una cum uxore & duobus liberis, exercitu omnique populo aqua salutare expiatus est, abiectoque ornatu regio apostolum sequi cepit. Quod cum Astyages eius frater maior natu pontificum opera rescisisset, misit una cum eis mille armatos qui eum comprehensum ad se adducerent. perductus autem cum ab eo rogaretur, isne esset, qui ipsius fratrem euerisset: Non, inquit, eueri eum, sed conuertere: & isne esset, qui deos lares confringendos curasset: se, demonibus qui in eis erant imperasse respondit, ut ipsi idola futilia communerent, ut omnes homines relicto errore Deum verum,

qui in cælis esset, agnoscerent & colerent. Cuius Astyages rex apostolo dixisset quemadmodum fratri auctor fuisset, ut Deo suo contempto, illius Deum coleret, ita se facturum, ut ipse relicto Deo suo, ipsius deo crederet & immolaret. Apostolus deum quem illius frater coleret, se vinctum & constrictum ostendisse respondit, & fecisse, ut simulacrum suum confringeret. Itaque si hoc ipsum Deo quem coleret facere posset, eadem opera illum facturi, ut Deo ipsius immolaret: si nihil tale, Deo cuius seruus esset, facere posset, ipse autem deus illius confringeret, ita denique Deo illius crederet. Hæc cum Bartholomeus diceret, nunciatum est regi, deum suum cecidisse, atque in multas partes fractum atque distractum: quo ille nuncio adeo conturbatus est, ut & purpurâ qua indutus erat, sciderit, & apostolus fustibus cedi excoriari primum, deinde securi feriri iusserit. Rex autem Polimius cum

B. BARTHOLOMAEI

populo veniens, eius corpus magno cum honore extulit. Nec vero Astiages diu scelus hoc inultum tulit. Tricesimo enim à morte die arreptus à damonio, in templum apostoli venit, eumque pontifices eodem morbi genere afflictati & correpti secuti sunt, in quo omnes intra paucos dies ex illo morbo mortui sunt. Corpus autem apostoli diu illic in summo honore fuit, maximaque veneratione, quoad Barbari, id est, qui à nostra religione abhorrent, cum molestè ferret illud à nostris, ut Gregorius pontifex Turonum scribit, colli, invidia odioque impulsus, clam sè sepulcro sublatum, in aliud quod plumbeum esset, conclusum, in mare eiecerunt cum hac oratione, Populum nostrum iam non decipies. Sed providentia diuina factum est, quem ad modum idem scribit, ut aquis conuehentibus delatum sit ad insulam Siciliæ quæ Lipara dicitur. Quo cum peruenisset, patrefactum esse Christianis & impera-

tum dicit, ut illud colligerent, ac conderent, ab eisque templum eo loco quo situm sit magnificum miroque opere edificatum esse, in quo tum cum hæc ipsa proderet, coleretur cum maxima eorum utilitate, qui eius fidem implorarent.

✠ VITA BEATI THOMAE APOSTOLI, IOACHIMO Perionio Benedictino Cormariace no auctore.

Thomas quidem qui à Ioanne in E Ioan. 20. uangelio Didymus appellatur, quo primum tempore se ipse in Christi disciplinam tradiderit, aut a Christo vocatus sit, diuinis literis mandatum non est. Hoc autem ex iisdem intelligi licet, eum ex communi Discipulorum ordine ac numero ad apostolatus dignitatem una cum aliis undecim euectum & elatum fuisse. Is quanto in magistrum amore

flagraret, tum declarauit, cum, languente Lazaro Mariae Marthae quae fratre, earum rogatu ad illum curandum Christus se ire velle discipulis exposuit. Nam cum ceteri eum à suscepto proposito consilio deterrerent, quod in Iudaeam venire constitueret, unde vix saluus & incolimis è Iudeorum manibus elapsus esset, multaque alia ipse de Lazari morte primum obscure, deinde aperte dixisset, vnus Thomas condiscipulis, vt Ioannes commemorat, haec dixit: Eamus & nos, cum eoque moriamur. Hoc quidem vnum de Thoma ante Christi mortē scripta diuina commemorant. Cum autem tertio quam in cruce actus esset, die, a mortuis inferisq; Christus excitatus fuisset, idem pene amoris singularis in eundem documentum vt mihi quidem videtur, dedit. Cū enim eo ipso die quo excitatus est, vespere Christus eo in loco in quē eius discipuli habitandi gratia conuenissent. & vnde Tho-

mas abesset, ceteris se ostendisset, eique redeunti condiscipuli se dominum vidisse narrarent, eis se ille habiturum fidem ante negauit, quam vulnera, & plagarum cicatrices & vestigia non solum vidisset, verum etiam tractasset. Amantiss enim etiam, non solum diffidētis aut dubitantis haec videtur oratio. Nam eodem nos animo esse solemus, cum rem quae nobis chara esset, amisimus. Tum enim si recuperatam in luctu inuentamque audiamus, aut nos rideri putamus, aut certe id fieri posse vix tandem aliquando, aut ne vix quidem credimus. Quod si aliqua ex parte culpandus est, accusandusque diffidentia, quippe qui toties a magistro in spem vocatus esset, fore vt tertio die excitaretur, hanc talem siue dubitationem, siue diffidentiam, clarissima illa eius professio quam octauo inde die Christum plagas ei tractandas, manusque videndas dantem, & Dominum, & Deum

suum agnuit, non solum compensare, sed multum etiam superare debet. Atque hæc tantum literis diuinis de illo scripta inueni. Quæ autem sequuntur, etsi ex libro cuius author non nominatur, deprompta sunt, tamen quia passim ab Ecclesiis leguntur, comprobare debemus. igitur cum misso sancto spiritu, apostoli prouincias instinctu diuino docendæ religionis veritatisque causâ sortirentur, Thomæ India diuinitus hoc modo obtigit. Gundaphorus Indiarum rex cum palatium edificare miro cõque Romano opere instituisset, Abanem qui ad id opus architectum præstantissimum conquireret, Romanam misit. Is cum Casaræa venisset, a Christo rogatus esse dicitur, quid venisset quæ ue cum illo causâ ad duxisset. Cum respondisset, missum se a domino India rege, ut architectum peritissimum locaret: Est, inquit ille, mihi seruus, quia ea in arte excellit. Credit primum Abanes, Thomamque sibi tra-

asciscit, deinde eum rogat, num seruus eius esset, a quo esset traditus. Ad hæc Thomas, Ego, inquit, si eius seruus non essem, cum me tibi tradidi; restituissem. Nunc quia seruus illius sum, non quod mihi libet facio, sed domini voluntati morem gero, eiusque præceptis pareo. Nec verò vnus ego seruus eius sum, sed vnus ex millibus, qui omnes illius commodis ita inseruiamus, eiusque rem sic procuramus, ut ex artibus quas quisque multas variâsque nouit, prouincias omnibus obeuntes quicquid lucri fecerimus, id illi sine fraude paremus atque afferamus. Dum hæc inter se ambulantes agunt, ad nauem perueniunt, qua conscensa rursus sermonem ultro citroque conferunt. Abanes prior, quid ille in arte præcipui teneret, rogat, quod eum dominus suis ceteris prætulisset. Tum se Thomas iacere fundamenta, quæ nunquam vetustas consumeret, dixit, parietes construere & erigere quæ nun-

quam collaberentur, facere exedras & speculas cuiusmodi, quae lumen deesse aut deficere nunquam paterentur, fabricam totius aedificij ita erigere, ut excelleret. Aedificia autem etsi extrinsecus non magnam speciem pulchritudinis praferrent, at intrinsecus mira specie praestare. Quid pluribus, inquit, tibi artem meam praedicem efferamque laudibus? Quicquid marmore aut structura effici potest, in eo me genere excellere & praestare profiteor: & si quos mihi discipulos trades, diligenter erudiam. Cumque Abanes & magnum dominum esse qui huiusmodi seruos haberet, dixisset, & quoniam rege praestantiorum atque sapientiorum, Est, inquit Thomas, ita ut ais. Est enim vnicus patris filius, qui regnum tenet atque imperat in excelsis montibus, quo nec hostis ullus, nec morbus, nec paupertas egestasue potest accedere. Hac atque his similia cum Thomas narraret, secundis vetis vsi coepto cursu Andra-

nopolin urbem appellunt. Tum forte rex eius loci, quod filiam suam nuptui traiebat, quo magnificentior celebriorque apparatus esset, per praefatos omnes omnium ordinum conditionumque homines ad nuptiarum solenne conuiuium conuocabat, hac lege ut si quis absuisset, ipsum offenderet. Itaque Thomas & Abanes cum ceteris peregrinis conueniunt. Mense omni genere ciborum instruuntur, conuiuium ciues oculos in peregrinos quos nunquam viderant. Tibi curia interim quae Iudaea erat, circumcurabat, ut tibi modis singulos conuiuas oblectaret. Cum ad Thomam venies, hominem nec edentem, nec bibentem animaduertit, diutius aduersa stetit, excoque illius habitu statim Hebraei esse intellexit. Quod suum de illo iudicium aperto testimonio declarauit. nam Hebraice canere coepit, Vnum esse Deum Hebraeorum, qui omnia creauit, manaque effuderit. Thomas haec audiens,

vehementius, orare, admonerétque puel-
lum, ut hæc eadem verba, quæ vera es-
sent, repeteret. Tum vero is qui pocu-
la ministrabat, cernens Thomam nec
vescentem, nec bibentem, colaphum ei
infregit. Thomas autem Hebraico ser-
mone dixit, satius esse, ut ei in futura
vita, in qua nullus esset supplicij finis,
ignosceretur, & in hac pœnas quæ ad
tempus durarent, eiusmodi penderet,
ut & ipse interiret, & manus quæ co-
laphum infregisset, derosa à canibus in
medium conuiuium inferretur. Hanc
Thomas Hebraico, ut dixi, sermone vo-
cem misit, quo factum est, ut præter psal-
triam nemo intelligeret. Itaque cū pin-
cerna ut aquam deferret, egressus, & à
leone interfectus esset, canisque manum
illius in mediū conuiuii intulisset, vir-
go quæ rem ita ut ab apostolo prædicta
erat euenisse animaduerneret, conuiuii
rem admirantibus, ipsa pedibus illius
pronoluta, Hic, inquit, propheta est. Nā

cum pincerna ei colaphum infregit, id
fore prædixit, quod euenisse cernitis. Tū
clamor ac strepitus hominum primum
à proximo quoque, deinde à rege e-
tiam exauditus est. Rex quid rei esset,
rogare cœpit. Re comperta, Thomam
ad se venire iubet, atque sponso & spō-
sæ bene precari. Sic enim mihi videtur
Latine hoc loco dici quod nostri dicunt
benedicere. Introductus autē in thala-
mū apostolus hac usus oratione dicitur,
Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Ia-
cob, benedic his adolescentibus, eorū-
que in mentibus vitæ æternæ semen con-
sere, ut quicquid ad salutem suam per-
tinere didicerint, id perficere & exequi
velint. Hæc cū apostolus dixisset, sa-
lutato rege, abire cœpit, eūque spon-
sus deducere: quo in officio cū esset,
repente palmæ ramus ei visus est, quem
manu arreptū latus ad sponsam detulit.
Cūque uterque eius fructū degustas-
set, somno oppressus est. In somno visus

B. THOMAE

est rex præpotens, gemmis fulgens, eos amplecti, cum hac oratione, Apostolus meus vobis tantū precatus est, ut sempiterna vita perfruiamini. Experrecti autē quæ visi erant videre, uterq; alteri exponit, ecce Thomas in cubiculum introit, ceteris his verbis alloquitur, A domino magistroque suo qui eis visus esset foribus obstructis introductum esse ait, ut id omne quo usus esset in eos, bene eis procederet. Eos virginitate præditas esse, quæ omnium regina virtutum esset, soror angelorum, libidinum victrix, fidei trophæum, quæ de hoste triumpharet, & ad vitam homines æternā tuto perduceret. Tū stupri corruptionisq; mala eis exponit, in iisque mortem sempiternam, quam si effugere vellent, castimoniam colerent, quæ facile ad vitam sempiternam aditum patefaceret. Uterque eius pedibus prouoluitur, oratq; ut se in veritate cōfirmet, ne quid de doctrina diuina eis desit. Thomas eis se proxima no-

VITA.

124

te rediturū pollicetur, eaque plenius traditurū, quæ ad vitam recte & ex religione degeſcam pertinerēt. Quod cum ille diligenter officio seq; præstitisset, tum denique prospero cursu in Indiam contendit. Nec ita multo post, Dionysium quēdam è discipulis suis Andranopolin misit, qui institutis sacerdotibus, fundatæque Ecclesia, multos in ea vrbe ab idolorū cultu ad Christi fidem religionēq; deduxit. Ipse verò Dionysius adoleſcēs ab illo pōtīfex creatus, sponſam suā Pelagiam nomine virginum sacræ initiauit atq; consecrauit. Hæc sponſo mortuo duplex martyrium pertulisse dicitur, vnum quod nubere, alterum quod idolis sacra facere noluit. Huius enim duabus de causis, securi feriri inſſa est.

In eius autem sepulcro Græcis literis hoc incisum esse dicitur, Hic sita est sponſa Dionysij pontificis, Thomæ apostoli filia. Sed ad rem reuertendum est. Cum Thomas unā cum Abane in Indiam

peruenisset, Gundaphorus rex eum accersuit, rogauitque primum quo opere exadificare ades ipse sciret. deinde cum ille ad singula ita prudenter respondisset, ut summam de eius arte opinionem rex conciperet, numerata ingenti vi pecuniae ad futurum aedificium, ipse ad aliam regni partem profectus est. Thomas autem toto illo biennio, quo rex absuit, nullum finem fecit docendae Christianae religionis, largiensque egentibus pecunia regiae. Quo quidem factum est ut innumerabilem multitudinem ad profitendum Christi nomen perduxerit. Rex vero Gundaphorus cum perfecta re qua eum abesse coegerat rediens, hoc totum comperisset, quod fecisset apostolus, eum statim in vincula una cum Abane coniecit, ut eos paucis post diebus interficeret. Tum Gaudius regis frater grauius agrotabat, nec ita multo post vi morbi interijt. Quae apostoli mortem in aliud tempus differre coegerunt. Dum

autem in magnifico funeris sumptu atque apparatu rex occupatus est, quatuordecim quam mortuus erat, Gadius ab inferis excitatus, reuixisse dicitur. qui cum ad Gundaphorum regem fratrem venisset, ei quae vidisset ordine narrauit. Sibi ab Angelis in caelo palatium quod ei Thomas miro magnificoque opere extruxisset, ostensum esse, illius cum pulchritudinem consideraret, eaque laudata & suspecta, angelis qui ostendebant, dixisset, se hoc unum optare, ut dignus esset, qui vel ianitor eius palatii deligeretur: tum angelos respondisse, indignum eo se fratrem fecisse, itaque si in eo habitare vellet se rogasse Dominum Iesum Christum ut reuinceret, adiretque regem fratrem qui illud venderet, accepta pecunia quam se profudisse existimaret. Legi Thomae vitam descriptam in eodem libro, in qua scriptum est, non excitatum esse Gaudium, sed cum grauissime agrotaret, haec illi in somnis visa esse omnia.

Gadus cū hac fratri exposuisset, in carcerem venit, pronolūtusq; Apostoli pedibus, eum primum rogare cepit, ut fratri qui imprudens tam graue scelus admisisset, ignosceret, deinde ut vestimenta elegantiora sumeret. Tum apostolus respondit, illum etiam ignorare, eos qui ad cælum aspirarent, re nulla uti qua terram carnemque attingeret. Itaque sibi satis esse sciret, colobium quo in humeris uteretur, & pallium atq; sandalia, quæ nunquam omnino antè abiiceret, quam excederet è vita. Iam uterque è carcere egrediebatur, cū Gundaphorus ipse se mittens ad pedes Apostoli, veniam precatur. Ad utrunque autè orationem conuertiens Apostolus, Magna, inquit vobis concessit dominus meus Iesus Christus, qui vobis mysteria sua patefecit. Prouincia iam vestra nomē Christo dederunt, facite etiam vos ut expieminī, expiatiq; lauacro sacrosancto, regnū sempiternum consequamini. Cūq; Ga-

dus Apostolo dixisset, visum à se esse palatium, quod regi fratri adificasset, idque ut ab eo emeret, se ab angelo impetrasse, respondissetque Thomas, hoc in fratris situm esse potestate, Gundaphorusque dixisset, id sperare se consecuturum, quod iam ipsi adificatum esset, illi vero alterum ab Apostolo extrueretur: tum hac Thomas oratione usus est: Hoc vobis persuadeatis velim, innumerabilia iam in cælo constructa esse palatia, eaque à primæ mundi origine preparata, quæ fidei pretio emantur. Itaque si cælestium diuitiarum, si regnorum & palatiarum cupiditate ducimini, diuitia vestra vos antecedere morietes possunt, sequi migrantes ab hac vita omnino non possunt. Eas igitur egeribus, peregrinis viduis, pupillis, aliisque indigentibus largimini, freti hac spe, eas vos ibi multo maiores, ubi nullus est finis, consequenturos. His ita gestis, cū iam locus esset nullus in India, quo nō fama & san-

 Etissima vita quam ageret beatus Thomas, & mirabilium operum quae in quouis morbi genere depellendo ederet, peruaderet, undique ad eum concursus fiebat hominum, qui ad eum coronas ex auro & gemmis deferabant, vestesque regias, eo consilio, ut ei tanquam Deo cultum honoremque praestarent, vitulosque & arietes immolarent. Quod cum Apostolus animaduerneret, Gundaphorum regem rogauit, ut res ad tricesimum diem differretur, dum tota provincia conuenisset. Fit igitur maior indies populi concursus, tantusque tricesimo demum die numerus apparuit, ut coactus fuerit Apostolus in campum homines conuocare. Quo in cœtu quoniam egroti, sine delictu cum valetibus permixti, confusique erant, omnibus unum in locum conuocatis, seu sanctisque à valentibus, ipse medius passus in celum manibus, precari supplex patrem cepit, his verbis: Te sanctissime Deus, præpotēs rerū omnium pater, nomi-

ne vnigeny tui quem ad nos tenebris vitiorumque expulsores, luminisque tui largitorem misisti, precor, ut nunc verba eius confirmes, quibus ipse pollicitus est nos laturos esse quicquid à te suo nomine peteremus. Hic populus quem vides, aliqua opinione mirabilium tuorum operum excitus, conuenit, hic surdi sunt, hic muti, claudi, hic mille morborum generibus afflictati sunt, ut tua benignitate sani & incolumes redire possint. Hac illorum spes eos ne fallat, vehementer te etiam atque etiam rogo, ut ex mirabilibus tuis operibus te cognoscant esse solum verum Deum & domini nostri Iesu Christi patrem, per quem omnia codidisti, & unum spiritum sanctum qui animos illustret, sanctosque efficiat, et hoc tempore, et futuris seculis. Cumque omnes qui sacro lauacro expiati erant, respondissent, Amen, tantum repente fulgur in eos visum est cadere, ut tactos se de caelo interituros putarent. Cumque horam ferè

 dimidiatam prostrati solo iacuisſent, pri-
 miſq; Apoſtolus ſurges illis vt conſur-
 geret imperaſſet, quod dominus ieſus vt
 fulgur venies eos morbis liberaſſet, illi-
 que valentes Deo cuiſque Apoſtolo e-
 giſſent gratias: tum demum e ſuperiore
 loco ita ad eos locutus eſt, ſe à Ieſu Chri-
 ſto, cuius ſeru^o eſſet, miſſum eſſe, qui om-
 nes agros eorū paulo ante curaſſet, ſe e-
 nim hominē quēadmodum ipſi omnes eſ-
 ſent, eſſe, ac miſſum à Deo, vt eos à cul-
 tu vano & falſo ſimulacrorum ad vi-
 nius veri Dei omniū cōditoris, qui in cœ-
 lis eſſet, cultum religionēq; traduceret.
 Itaq; ſi vitā gloriāq; ſempiternam cō-
 ſequi vellent, primum omnium in vnū
 Deū patrē, qui videri non poſſet, nec cō-
 prebedi, quiq; immenſus eſſet, crederēt,
 deinde in vnigenitum eius filium domi-
 num ieſum Chriſtum, per quē effecta eſ-
 ſent omnia voluntate patris, & quæ ſub
 aſpectum caderent, & quæ acie oculorū
 effugerēt, tūc terrenā quā cæleſtia. po-

ſtremo in ſpiritum ſanctum conſolato-
 rē, qui ſub cernēdi ſenſum non caderet, &
 initio careret, quēadmodum & pater,
 & dominus ieſus Chriſtus eius filius,
 cū quibus ita eſſent futuri, ſi ſincere &
 integrē in Deū crederēt, & veterē homi-
 nē vnā cum ipſius operibus abiicerent, ſi
 omnia ſimulacra, & eorum dies feſtos
 delerēt atq; cōculcarēt, ſi tenebras abiice-
 rēt, vt aternā lucem inuenirent, ſi mortē
 refugerent, vt vita aterna digni eſſent.
 Quod ita deniq; perficere poſſent, ſi duo-
 decim virtutibus, quas enumer-aſſet, præ-
 diti eſſent. Primum omnium hortabatur
 eos, vt recte crederent, deinde, vt creden-
 tes ſalutari aqua expiarentur, tū vt ſe à
 ſuppro abſtinerent, tum vt ab auaritia,
 ſum vt gula & edacitati imperarent,
 texto loco, vt patientes eſſent rebus ad-
 uerſis, ſeptimo, vt perſeuerarent in bo-
 nis actionibus, octauo, vt hospitalitati
 ſtuderent, nono, vt quid Deus veller, ac
 iuberet exquirerent, & cū inueniſ-

sent, id diligenter efficerent: decimo, ut quid idem prohiberet ac vetaret exquirerent, quod cum inuenissent, id omnino declinarent: vndecimo, ut non solum amicos, verumetiam inimicos charos haberent: Postremo, ut diu nocturne in custodiendi conseruandisque virtutum diuitius omnem operam, studium, diligentiamque ponerent. In his enim duodecim integram absolutamque aequitatis cognitionem consistere dicebat. Tum eos monuit, ut ea dona quae contulissent, ipsi pauperibus & egentibus erogarent, (neque enim se Deum esse, sed Dei seruum) & se ipsi compararent, ut prope diem salutari aqua expiarentur. His eos verbis dimisit Apostolus. Illi autem citis dies, quem nos Dominicum dicimus venisset, expiati sunt aqua salutari, numero nouem milia, prater pueros & mulieres. His ita gestis, diuino instinctu in Indiam superiore profectus est. Ibi magnus ad eum concursus fiebat populorum.

cum orationem illius multa inusitata opera sequerentur. Nam & daemones eiciebat, & cecis aspectum restituebat, omniaque morborum genera curabat. Interea accidit, ut Syntiche quaedam quae Migdoniae Carisii propinqui regis uxori charissima erat, cum caeca esset, a Thoma aspectum recuperaret. Quod cum Migdonia adnimauertisset, nec vestigium vllum pristini morbi notaret, magna voce clamare cepit, eum vel Deum esse, vel Dei angelum, qui nulla adhibita medicina ita illam curasset. Illa vero hoc ita Migdoniam mirari dixit, quasi prater ipsam curasset neminem, cum innumerabilium morbos Iesu Christi Dei sui nomine profligasset. Migdoniae autem summa Thoma videndi cupiditate teneri se dicenti, eum postera die, loqui ad populum constituisse dixit. Itaque si eum videre & audire illi in animo esset, vestem mutaret, ne forte agnosceretur.

Quid multa? syntiches consilio vitur,
mutat vestem famulari habitu ad co-
stitutum locum inter ancillas suas ve-
nit. Thomas tū forte causam cur Chri-
stus Dei filius in mundum venisset, ex-
ponebat his verbis: Quoniam vita hac
quam agimus, tot miseriis casibusque
oportuna est, ut cum eam se tenere ho-
mines putant, ipsa effugiat, atque la-
batur, repentinoque casu ita effluit, ut
iam inueniri non possit, idcirco veram
lucem Dei filium ē cælo ad nos descen-
disse, ut nos alteram vitam esse doceret,
quæ omnino immortalis esset, omnisq;
doloris, gemitus, miseria, & calamita-
tis expers, contrāque, cum summa vo-
luptate, gaudio, letitiāque degeretur.
Fecisse autem hoc eum, ut omnes qui
ea conditione nascerentur, ut tandem
aliquando morerentur, ad vitam quasi
renati peruenirent, Deique filij Apo-
stolorum doctrina ij efficerentur, qui
essent peccatores, peccatorūq; filij. Neg;

enim mortalium hominū filios immor-
tales fieri potuisse, nisi aqua & spiritus
sancto iterū nati, Dei filij fierent. Atq;
eundē, ne forte ea quæ traderet appro-
barentur, eā vim dedisse omnibus A-
postolis, ut ipsius appellato nomine, cæ-
cis oculorum, surdis auditus, & sum mu-
nūque redderet, demones expellerent
mortuos deniq; excitaret, ut homo q; ra-
tionis est particeps, hoc secū reputaret, si
vera ea nō essent quæ doceret, tā inusi-
tata opera & portēta consecutura non
fuisse. Quapropter cū superiore biduo eō
accerfisi fuissent, ut eorū corpora prius
curarentur, eo ipso die se de animorum
salute decreuisse dicere. Quemadmodū
oculi malē affecti à medicis nisi colly-
rio iniuncti non curantur, sic animos ab
Apostolis & doctoribus nisi verbis et
veritati quæ docerent, assentirentur, cæ-
stimoniāque amplecterentur, &
ab auaritia, intemperantiāque, omni-
busque vitis se continerint, non posse

curari. Multaque alia Thomas apostolus cum docuisset, omnes qui aderant, religionem nostram approbauerunt, septemque dierum ieiunio aqua salutari vicissim expiati sunt. Migdonia autem cum Carisio viro regis, ut dixi, propinquo, coniungi, misceri que iam noluit. Quod cum ille propterea euenisse inteligeret, quod illa Thomam concionantem audiuiisset, statim a Misdas rege impetravit, ut ipse in carcerem conduceretur. Ad eum Syntyche Mydonia in carcerem adduxit, quae statim ad pedes eius se mittens, orare coepit, ne se cuius causa & culpa ipse tantum mali sentiret, poenas diuinas vellet pendere. Apostolus eam domum suam redire iussit, quod ipse venturus esset, quo facilius ipsum sponte haec ipsa perpeti intelligeret. Illa ocluso ostio, in cubiculo humi iacens orabat Deum quem Apostolus predicaret, ut se illius doctrinae participem facere vellet. Nocte autem

intempesta ad eam Apostolus venisse dicitur, admonuisseque ut constans esset atque bono animo, quod quemadmodum illa ipsius opera & praesidio vitam & gloriam sempiternam consecuta esset, sic ipse per eam cum martyris corona ad Christum esset euolaturus. Cumque Migdonia ab eo maiorem in modum peteret, ut quemadmodum caecorum oculos aperuisset, ita animi sui oculos aperiret, ut rectam vitae viam cerneret, nec in errorem incideret. Apostolus eam septem dierum ieiunium explere iussit, octauoque se ad eam reditum esse pollicitus est, eamque aqua salutari expiaturum, omnesque qui illius opera essent credituri. Dum haec geruntur, Carisius Migdeum regem qui eius sororem uxorem habebat, rogat, ut illa uxorem suam adeat, si forte ea de sententia deiicere, & a suscepto propositoque consilio abducere posset, quam omnes quos adhibuisset, nec precibus ab

ea, nec ulla ratione impetrare potuissent, ut ad viri thorum rediret, vel una cibum caperet, aut etiam eum illa intueretur. Impetrat, Treptia (hoc enim regina nomen erat) proficiscitur, omnibus modis Migdoniam abstrahere conatur, sed frustra. Quinetiam hac Migdonia hortatur, ut ad Thomam cuius de virtutibus diceret, cognoscendi experiendique causa secum adiret. Thomam in carcere multos egros curantē offendunt: quod cum regina corneret, misit se ad pedes Apostoli petens supplex, ut se vite aeternae participem faceret. Ipse primum omnium eam aqua saluari expiauit, cum illi ea omnia quae ad religionem pertinent tradidisset: deinde cum aliis dimisit, Treptia cum ad domum regiam se recepisset, Migdeus eam rogauit, cur tandiu absuisset. Illa ob eam causam id contigisse dixit, quod Migdonia quam antea stultam existimasset,

Summa sapientia praeditam inuenisset. Quinetiam se Apostolum Dei, qui omnibus salubre consilium daret uidisse. Itaque si ipse qui rex esset, nec immortalis fieri posset, eum audire vellet, fore, ut nunquam morte occumberet. Ad hanc Treptiae regina oratione regis animus non solum immutatus est, sed plene obrigit, accersitque Cariso, Dum tuam, inquit, uxorem recuperare volo, amisi meam. Treptia enim mea multo est in me iniquior, quam in te tua Migdonia. His quasi furis agitatus Migdeus, Thomam ad se vinculis manibus pertrahi iubet. Ab eo quaerit quisnam Deus illius esset, qui eius opera continges ipsius et Carisi ab eis separaret: Thomas eum Regem esse respondit, qui indigna seruitia habere nollet. quod si ipse qui homo et rex esset, nitidos militesque seruos habere vellet, quanto magis eum credere debere a Deo sancta causaque coniugia diligi? Quae nam culpa

ipsius esset, si ea Deo clara esse prædica-
 ret, quæ ille in famulis requireret? Cum
 quæ Misdeus uxorem suam quam ad
 Migdoniam proficisci voluisset ut eam
 à præcipitio liberaret, in præcipitiū ab
 eo missam diceret, Apostolus non esse
 ruinam dixit, nisi deficere à castimo-
 nia & ruere in libidinem. Eos enim
 qui se & à libidine subtraherent, &
 ad virtutem referrent, à ruina qua
 oppressi fuissent, ad salutē reuocari, &
 ex tenebris ad lumen egredi. Cumque
 rex ei imperaret, ut quemadmodum
 verbis artibusque magicis suis uxores
 à coniugum consuetudine separasset, sic
 eas eodem reuocaret imperiū edictū-
 que eius iniquum esse dixit, propterea
 quod arcem quam ipse ædificasset, ut
 destrueret, imperaret, & fontem ob-
 rueret, quem alta terra fossione eduxis-
 set. itaque se Christi verbis ad eas resu-
 rum esse potius, Qui amat patrem, aut
 matrem, aut uxorem, aut filios plus

quam me, Deo dignus non est. Eum
 quidem cum rex sit ad quoddam tem-
 pus, tamen si quis eius voluntati non
 paruerit, pœna aliqua quæ ad quoddā
 tempus duret, afficere illum solere. Nec
 posse tamen cum corpus occiderit, ani-
 mum occidere. Deum autem qui rex sit
 æternus, si eius voluntas contemnatur,
 eterno supplicio in contemptore ita a-
 nimaduertere, ut occiso corpore, animū
 etiam interficere possit. Hæc omnia Ca-
 risius audiebat inuitus. Itaque ira &
 furore concitatus, regem admonet, si ser-
 uis Thomam quem magum appellaret,
 interficiendū curaret, fore, ut se ac illū
 male perderet. Itaque rex lanceas fer-
 reas totas igne incendi inisit, Thomam-
 que apostolum nudis pedibus eis appo-
 situm ita vita privari. Quod ut factū
 est, aquæ effusione diuinitus ignis re-
 stinctus est, idque factum esse Aposto-
 lus dixit non causa sua, sed illius, ut i-
 ra tandem aliquando crederet. Quan-

quam Deus hanc fortitudinem ipsi dare posset, ut sine aqua ipse ignem timeret non posset. Hinc eundem in fornacem ardentem Carisii consilio adductus coniciendum curat, sed ubi flamma talem hostiam sensit, vim suam ita represit, ut postridie incolumis sit inuentus. Tū Carisius auctor regi fuit, ut cum simulacrum solis colere venerarique cogeret. Apostolum ergo virgines eo ritu quo solite erant, in templum cum tibialis, tympanis canentes, deducunt. Apostolus ut ingressus est, primum regē obiurgauit & irrisit, quod cum statua suam sibi postponendam intelligeret, tamen simulacro solis quam ipsi soli plus honoris tribueret, praesertim qui relicto sole eius imaginem ipsi aliisque colendam conferet. Deinde Christi nomine demoni qui in simulacro lateret, imperauit, ut sine ullius damno & iniuria abiret, solisque simulacrum confingeret. Quam Apostoli orationem mi-

rantibus omnibus & obstupescentibus, utraque res subsecuta est. Nam & demon abiit, & simulacrum solis instar cerae liquefactum solutumque est. Quare commoti cum sacerdotes omnes tum vel maxime pontifex, arrepto gladio Apostolum interfecit, cum hac oratione, Ego deorum iniuriam ulciscar: cuius corpus magno cum honore ibi primum sepultum est; deinde Edissam traslatum esse dicitur imperatore Alexandro, quam in urbem idem Apostolus Taddaeum unum ex duobus & septuaginta discipulis ad Abagarum regem, ut scriptum est apud Eusebium, misit.

Euseb. in
Histor.
eccl.

VITA BEATI PHILIPPI APOSTOLI, IOACHIMO Peronio Benedictino Cormacriaceno auctore.

Ioan. I.

Philippus Galileus è vico Bethsaidæ, quæ patria Petri & Andrea fratrum fuit, originem duxit, quem admodum Ioannes principio fere Euangelij sui commemorat. Is se Christo postredie quàm Petrus vocatus est, in disciplinam tradidit, cum eum Iesus admonuisset, ut se ille sequeretur. Sic autem eum secutus est, ut ipsum, non hominem solum, sed Christum, quem Moses & propheta venturum prædixissent, esse profiteretur. Neque verò eam quam de Iesu opinionem habebat, discimulauit, aut celauit, sed ei⁹ Nathanael qui ei primus factus est obuiâ, participem sociumque fecit. Nathanael enim cum Christum à Philippo Nazare-

VITA.

135

renum esse audiuisset, & ex eo quæsiuisset, num quid boni ex eo oppido proficisci & prodire posset, Philippus ita ei respondit, ut illi experiendi causa veniendum esse censeret. Ad Iesum ergo vna profecti sunt, qui cum Nathanaelem vna cum Philippo ad se venientem videret, eum esse professus est Israelitam in quo dolus nullus esset, nulla fraus, Nathanael qui miraretur quod hæc de ipso Christus quem nunquam vidisset, predicaret, ei, qui ipsum nosset rogauit. Eum se ille vidisse dixit sub ficu, antè quam a Philippo vocaretur. Hic autem Philippus postea ex communi discipulorum numero ad summam Apostolicam dignitatis gradum Christi benignitate euectus est, id quod ex Matthæi, Marci, & Lucæ Euangelij perspicui licet. Paucis ante Christi mortem diebus nonnulli eorum qui Gentiles a Iudæis quasi Barbari appellabatur. Hierosolymam fortè venerant, ut

B. PHILIPPI

die festo qui pascha dicitur, sacrum solum agerent. Ita ad Philippum venientes, ei exposuerunt, quanta Christi videndi cupiditate ducerentur. Philippus hoc primum Andrea condiscipulo enunciat, deinde uterque Iesu narrauit. Ille verò cum multis verbis omnes qui aderant hortatus esset, ut et hanc quam agimus vitam præ æterna contemnerent, ac pro nihilo putarent, et sibi ministrarent, quod ita futurum esset, ut in cælo eis à patre honores tribueretur, patrem rogare cepit, ut sibi gloriam tribueret. Quam illius orationem vox è cælo subsecuta est dicentis se et gloriam ei tribuisse, et rursum tributurum. Omnes qui aderant non planè vocem exaudierunt. Ita que alij tonitru illud fuisse, alij angelum cum Christo locutum esse dixerunt. Ipse autem eam vocem non suam, sed illorum causam fuisse esse dixit, causamque exposuit multis verbis, quæ enumerare longum esset.

VITA.

136

Idem cum è Christo à cæna pridie quam Ioan. 14. mortem perferret, audiret, neminem ad patrem nisi eius beneficio venire posse, ei rogauit, ut sibi ac cõdiscipulis patrè ostenderet: sic enim fore, ut nihil præterea requireretur. Quia oratione ostendit, quanto septernæ gloriæ studio traheretur, etsi nondum plane intelligebat quid diceret, nec de Christo ita ut aquum erat, sentiebat. Atque eum ille obiurgauit, quod cum tandem cum ipso versatus esset, tamen nondum eum qui esset cognosceret: præsertim cum videndi patris se cupiditate duci exponeret, quem videret cum ipsum cerneret. Atque hæc quidè tantum literarum sanctarum monimentis de hoc Philippo mandata sunt. Nunc de eius doctrina et morte aliquid dicendum est. Ei Scythiam in partitione prouinciarum obtigisse inuenio, in qua cum annos fere viginti Christianæ religionis institutis animos populi imbuisset, innumerabilemque multitudinem à falso

cultu ad verum traduxisset, a nonnullis qui a religione nostra abhorrebant, comprehensus est primum, deinde ad statuam Martis ductus, ut ei diuinum honorem & cultum tribueret. Eo ut ventum est, draco inusitatae magnitudinis ex basi statuæ erupisse dicitur, pontificisque filium qui ignem ad sacrificium ministraret, duosque tribunos qui prouincia præessent, cuius satellites Philippum comprehensum habebant, certo quodam impetu vulnerauisse, multosque flatu oris in graue morbum precipitauisse. Philippus autem qui omnia lamentationum, gemitus, morborumque plena cerneret, omnibus tum exposuit, si consilium ipsius sequi uellent, fore, ut non solum ii qui draconis flatu in morbum incidissent, conualescerent, verum etiam ii qui iam extincti essent & occidissent, ab inferis excitarentur. Quin etiam se Deisui nomine draconem qui eis tam pestifer esset, fusurum atque fugaturum

gaturum esse promissit. Omnes eum tum orare ut consilium daret, quo quam primum ueretur. Ille Martis statuam dedicandam esse dixit, & in eius loco Iesu Christi crucem figendam quam ipsi uenerarentur & colerent. Cumque agri sibi vires deesse clamarent, ostenderentque lachrymis se si possent quam primum deiecturos esse statuam, Philippus draconi Christi nomine ut eo abiret, ubi nocere nemini posset, imperauit: atque ita eius iussu euasit. Tum autem & pontificis filium, & duos tribunos quos paulo ante dixi, ab inferis excitauit, & omnes qui flatu draconis in morbum inciderant, curauit. Quo factum est, ut omnes qui antea Philippo infesti erant, pæniteret scelerum suorum, ipsique eum ut Deum hominis specie et figura adorarent. Ipse autem annuum ibi præterea commoratus est, totumque illud tempus in tradendis docendisque religionis nostræ mysteriis in-

stitutisque consumpsit. Christum enim docebat mundo qui in maximū discrimen salutis deductus esset, aduentu suo remedium attulisse, eumque liberasse: eundem natum ex Maria virgine, mortem salutis hominum causa perpeßum, sepultū, ac tertio die excitatū a mortuis quæ ante mortē docuisset, eadē docuisse cum reuixisset: quadragesimo die, in cœlū discipulis spectatibus ascendisse, unde spiritum sanctum sicuti pollicitus erat, ad suos misisset, a quo specie ignis in singulis insidente, omnium populorum atque nationum sermone & linguis fuissent eruditi. Se ex eorum numero unū eo missum, docuisse simulacra vana & futilia esse, generique hominum aduersa. Hæc atque alia eiusdem generis cum Philippus doceret, innumerabiles homines ad Christi cultū & religionem traducti baptizati que sunt. Institutis autem eorum hominum ordinibus & gradibus, qui rem diuinam procurarent, delectoque pontifice,

multisq; templis edificatis, ipse oraculo diuino admonitus, in Asiam reuersus est. Ibi in vrbe Hierapoli sectam Ebionitarorū qui Dei filium veram hominis naturā ex Maria virgine sumpsisse negabant, euertisse ac sustulisse, corūq; inuidia & scelere in crucem actus & lapidibus obrutus esse dicitur. Quamquam in peruetusta bibliotheca Cornariacens volumine non cruci sufficium eū reperio, sed septimo quam excederet è vita die, omnes clericos ad se accersisse, eisque exposuisse, septem dies sibi a Deo concessos esse, vt eos hortaretur, vt in Christi doctrina & cultu permanerēt: eūque annos natum septē & octoginta in cœlum ad Christū migrasse, duasq; eius filias virgines post aliquot annos mortuos a dextra lenaque eius sepultas fuisse. Quarum etiam mentionem apud Eusebium facit Poly crates in epistola quam ad Victore Romanum pontificem misit. Sed ne erro-

re libamur, que admodum Eusebius, diligenter videndum est. Neque enim Philippus, is quem in actis Apostolorum Casarea visum a Paulo & eius quatuor filius virgines Lucas scribit, apostolus, sed tantum diaconus fuit.

D. IACOBI, IV-
DAE APOSTOLI FRA-
tris vita, Ioachimo Perionio
Benedictino Cormaria-
ceno auctore.

Iacobus Iudæ ac Simonis frater, Alphaum patrem habuit, & Mariam matrem, quæ interdum in sanctis scripturis, Maria Iacobi, interdum Iosephæ mater, interdum etiam Maria Cleophae filia dicitur. Hic quidem quando à Christo vocatus fuerit, incertum est, vocatum autem eum esse hinc intelligi potest, quòd apostolatus dignitatem ab eo consecutus est, cum nemo ad eum honoris

gradum ascenderit, qui non se ante in Christi disciplinam tradidisset. De eo priuatim ac propriè nihil prius, & quatuor sanctissimi viri, qui libros quatuorq; Euangelia inscripti sunt, scripserunt, literis mandarunt. Paulus autem eius mentionem facit multis locis, & Lucas in eo libro quæ Acta Apostolorum inscripsit. Ac Paulus quidem in priore epistola I, Corin. 15 ad Corinthios, Christum cum excitatus esset ab inferis, ei se ostendisse scribit, Deinde, inquit, visus est Iacobo. Quod quemadmodum gestum sit, Hieronymus Hieron. de multis in Euangelio quod Hebræorum descriptor, ceretur, quòdque ipse, ut ait, ex Hebræo in Græcum & Latinum conuertit, se reperisse commemorat. Iurauerat ipse, ut Euangelium illud exponit, nunquam se cibum esse capturum ex ea hora qua cruci Christus suffixus fuerat, quòd ad excitatum eum à mortuis cerneret. Itaque, Christus qui quæto ille sui desiderio moueretur, consideraret, venit ad eum, in-

B. IACOBI IVSTI

structaque mensa, panem ei porrexit, admonens eum ut ederet, quod ipse ab inferis excitatus esset. Idemque Paulus in principio epistolae quam ad Galatas scripsit, anno tertio quam à Christo delectus esset. Hierosolymam se profectum esse dicit, ut Petrum videret, apud quem etiam dies quindecim sit commoratus. Alium autem apostolorum se vidisse negat, præter Iacobum domini fratrem. Anno inde quartodecimo eandem in urbe se venisse scribit, una cum Barnaba et Tito, afflatu diuino incitatus, ut de Euangelio cum iis qui in honore erant et precio communicaret. Ibi autem cum Iacobus hic, Petrus et Ioannes qui columina disciplinae nostrae esse videntur, munus ac beneficium quo ipsum Deus affecisset, cognouissent, illos ipsi ac Barnabae dextras societatis dedisse, ut illi Gentibus, ipsi Iudaeis mysteria religionis nostrae enunciarent et traderent. Atque hæc quidem Paulus de eo

scribit. Lucas autem in eo libro quem modo nominavi, scribit, cum Antiochie factione quorundam Iudeorum inter religionis nostrae homines, magna quaedam de circumsione Moisaica legis orta esset dissensio, nonnullique ei legi hac in parte parendum esse necessario censerent, alij contra, in iis Paulus et Barnabas, negaret, omnibus tandem placuisse, mitti Paulum et Barnabam cum quibusdam alijs alterius factionis Hierosolymam consultum apostolo maioremque natu, quæ nam eorum de hac re esset sententia. Eosque cum eo ventum esset, curasse conuocandos apostolos et maiores natu, quorum Petrus exposuerit sibi à Deo patefactum esse, barbaros quos Gentes vocarent, ad religionem disciplinamque nostram pertinere. Itaque non esse, quod conarentur iugum imponere ceruicibus omnium, quod neque ipsi, neque maiores eorum ferre patique potuissent. Fi-

de enim eos quemadmodū & Iudaeos salutem posse consequi. Quae cum Petrus dixisset, indicto paulisper silentio, Iacobum censuisse, quoniam Simon ut omnes audierant, diceret, sibi à Deo significatum, barbaros quos Gentes appellarent, ab ipso electos esse, cui etiam cum aliorum prophetarum, tum verò Amos verba et testimonia congruerēt, barbaros nō esse ex ordine & loco monēdos, scribendumque ad eos esse, ut se ab iis cibis qui idolis immolati essent, à stupro & fornicatione, à suffocatis animalibus & sanguine abstinere. Hanc verò Iacobi sententiam adeo cōprobatam esse omnibus & apostolis & maioribus natu, ut epistolā ad Gentes quae nostra religionis institutis parerent, in eandem sententiam scribendam censuerint. Atq; haec de Iacobo in scriptis divinis sola reperiuntur. In quibus quamquam non est scriptum, eum ab Apostolis statim post ascensum Christi Ec-

clesiae Hierosolymitanae praefectum esse pontifice, tamen Egesippus & Clemens Alexandrinus & Eusebius & Hieronymus hoc asserunt, idēque Ecclesia ita cōprobat, ut eam sententiam, cuius paulo antē mentionem feci, ab eo ut Hierosolymitano pontifice dictam existimet. Quae sequuntur ex Egesippi Egesipp. commentarius Eusebius conquesta & collecta, ut ipse ait, exposuit: neq; enim in iis quinque libris eius qui extant, ea reperire potui. Iacobus hic ex viro matris suae sanctus fuit, vino nunquā usus est, neque vlla alia potione quae ebrios reddit nec animalium carnibus unquā vesci voluit, ferro & non acula nunquam rasum est eius caput, oleo corpus nunquam perfudit aut unxit. Ei vni in templū interius quod Sancta sanctorū dicitur, ingredi licebat, neq; enim lanceis sed tantū lineis vestib' utebatur. sol' in templū venire solit' erat, ibiq; diu, genibus humi haerentibus Deum

et populo suo propitius esset, orabat, in
 eoque tā diu perstitit, vt genua ei⁹ quasi
 callo quodā obduruerint. Itaq, ex hac
 opinione quā de incredibili eius abstine
 tia & sanctitate oēs habebāt, Iusti co
 gnomen inuenit. Cum autē multos an
 nos cum hac tali opinione Ecclesiā Hie
 rosolymitanam sibi traditam & com
 mendatā, rexisset, tricesimo anno non
 nulli qui Phariseorū, Scribarū & Sa
 ducæorum sectas sequebantur, eum ro
 garunt quidnā de Iesu sentiret. Ille cū
 eum seruatorem esse prædicaret, multi
 de populo orationi eius fidē habuerūt,
 illorum nemo eum nec excitatū ab in
 feris, nec venturū vt pro suis cuiq, me
 ritis reddat, credidit. Itaque illi eum in
 suo errore perstarent, concitare in Iaco
 bum odia populi, miscere sermones, cla
 mare ac vociferari, nihil restare, nisi
 vt oēs Iesu religionem disciplināq, ap
 probarēt. Quod eisi Iacobi maxime ope
 ra & crebris concionibus fieri anti-

maduertebant, hoc tamen non sibi ostē
 dendum sed simulata quadam fronte
 tegendum censuerunt. Hinc ad eum cō
 uenerunt, petiit, vt populum qui de
 Iesu ita sentiret, vt Christum, id est, eū
 quem expectandū seruatorem prophe
 tæ prædixissent, illū esse prædicaret, ab
 ea tanquam falsa sententia abduceret.
 Se ac populū de illius probitate ac vir
 tute ita existimare, eiq, tantum tribue
 re, vt nullius rationem eum habiturū
 existimarent, potius quam veritatis.
 Diem festum instare qui pascha dicere
 tur, ad quem in vrbe infinitū hominū
 multitudinem affuturam intelligeret:
 eo die ipse de loco superiore verba de
 Iesu ad populum faceret, ne deinceps
 in eum errorem induceretur. Ipse qui
 nihil eos fraude agere existimaret, tā
 tam de Iesu dicendi occasione nactus,
 cum dies venisset, templi pinnam eo
 rum rogatu conscendit, quō vt venit,
 eum magno clamore sublato orare cō-

B. IACOBI IVSTI

perunt, ut ipse quem omnium iustissi-
mum & optimum scirent, cuique pa-
rere omnes deberent, quid de Iesu senti-
ret, quem plebs ut Christum coleret, pa-
lam ac publice profiteretur. Iacob^o ma-
gna tum voce, ut omnes intelligerent,
ita exorsus est, Quid? mēne de Iesu ro-
gatis? en in cælo a dextra Dei sedet,
venturusque est ut inter omnes diindi-
cet. Hoc Iacobi de Iesu testimonio variè
affecti sunt ij qui aderant. Ii enim qui
disciplinæ religionisque nostræ institu-
tis imbuti erant, magna ex eo letitia
affecti, Deū laudibus in cælum ferre
cœperunt. Scribe autem & Pharisei
tantis iracundiæ inuidiæque facibus in-
flammati sunt, se ut peccasse in eo fate-
rentur, quod eiusmodi testimonium Ie-
su ipsorum opera dictum esset. Itaque
alii alios hortari, ut ascenderent, & ex
pinna Iacobum præcipitem darent, cui-
us supplicio & morte ceteri a fide et
professione Christiana religionis deter-

VITA.

143

rentur, & abducerentur: iustum etiam
errasse dicebāt, Iustum lapidibus obrui
oportere. Quod etiam perfecerunt: nam
cum ad pinnam ventum esset, non so-
lum præcipitem vi magna & impetu
dederunt, verumetiam lapidatione.
Nec tamen eo supplicio extingui po-
tuit, sed conuersus atque in genua e-
rectus, rogare Deum cœpit, ne tale fa-
cinus eis noxa ac fraudi esse vellet, eos
enim ignorare quid facerent. Cūque
taliam orantem ex superiore loco lapidi-
bus obruerent, Rechabius quidam sa-
cerdos Rechabimi filius, orare eos cœpit
ut ignoscerent, ac desinerent eum lapi-
dibus obruere, qui pro ipsis precaretur.
Illi nec tanta viri in ipsos charitate, nec
Rechabij consilio & precibus ducti, si-
nem eum interficiendi fecerunt, quo ad
vnus eorum arreptum fustem fullonū,
cerebro eius illisit. Talique morte Iaco-
bus ad Christum migravit. Eam autē
de eius sanctitate omnium Iudeorum

opinionem etiam Iosephus qui a nostra disciplina abhorruit, fuisse scribit, ut morte eius causam datam Hierosolymitanæ oppugnationi atque ad euer-
sionem & cladi sapientissimus quisque
& optimus iudicauerit.

D. SIMONIS ET IV-
DAE APOSTOLORVM VI-
ta, Ioachimo Perionio Benedictino
Cormeriaceno auctore.

Simonis & Iudæ Christi Apostolo-
vitam uno sermone concludere cõ-
stitui, propterea quod eodem in loco et
religionis nostræ mysteria tradidisse, et
mortem pro Christo eodẽ etiã die per-
tulisse reperiuntur. Ii quidem Alphæo
patre, & Maria matre nati sunt. Ma-
ria autẽ eorũ mater in Euangelis mo-
do Maria Cleophæ. s. filia dicitur, mo-
do Iosephi mater qui fuit Christi disci-
pulorũ unus, alias Maria Iacobi. s. ma-

ter, alias Maria Iacobi & Iosephi ma-
ter. Quod si Iudas hic de cuius rebus ge-
stis scribimus, principio Epistola quam
vnam eamque perbreuem scripsit, Ia-
cobi se fratrem nominat, profecto iam
tres illos, Iacobum, Iudam & Iosephũ
fratres fuisse intelligimus. Restat ut Si-
monem de quo sermo est, eorum fratrem
fuisse doceamus, quod nisi Ecclesia au-
thoritate quæ hos duos de quibus loqui-
mur, semper ut fratres venerata est,
non possumus. Iacobum autem ho-
rum fratrem eum intelligimus, qui post
ascensum Christi ab Apostolis Hiero-
solimitanº pontifex præfectus est. Al-
ter enim Iacobus qui Zebedæi filius
fuit, iohannem fratrem habuit. Atque
hi quidem quo tempore se in Christi di-
sciplinam tradiderint, literarũ sancta-
rum monumẽtis proditũ non est. Apo-
stolos autẽ eos delectos esse aut potius se-
lectos ex communi discipulorũ numero
Matthæus, Marcus & Lucas docent.

Eos verò in Galilæa oppido quod Cana dicitur, natos esse, hinc sciri potest, quòd Simon hic interdum Cananeus, interdum Zelotes nuncupatur. Quoniam enim Cana Zelus ab Hebræis appellatur, duo eorum qui Euangelia scripserunt, Cananæum, Lucas verò Zelotem eum nominat, illi verbū Hebræicū secuti, hic Græcam interpretationem. Nihil de eis in diuinis literis scriptum reperio duntaxat quod ad illos priuatim pertineat, nisi quod in illo prolixo sermone, quē a cæna extrema Christus ad apostolos habuerit, cū ipse Christus dixisset, Qui præcepta ipsius haberet, eisq; pareret, eum esse qui ipsum diligeret, eum autem qui ipsum diligeret, Patri charum futurū, seque ipsum ac Patrem illi ostensurum: Ioannes scribit tum Iudam hunc quasiuise à Christo quamobrem ipsi atque condiscipulis se ostensurum esse, non mundo diceret, Christumque ei respondentem facit,

Si

Si quis ipsum diligeret, fore, ut ipsius præceptis obediret, eiusque Pater illum charum haberet, & ad illum veniret, & apud eum manerent atque habitarent, & quæ apud illum sequuntur. Iis autē in partitione prouinciarum Persis obtigit, ad quā ut venerūt, magos duos Zaroen & Arphaxatū qui Matthæi apostoli cōspectum fugerant, inuenerūt. Horum doctrina ita falsa erat, ut Deū verum qui Abrahami & caterorum veterum Deus diceretur, tenebrarum Deum vocarent, Moſen veneficum esse diceret, prophetas omnes à Deo tenebrarum misso dicerent, homines animos à Deo delibatos habere, corpora à Deo præposterè facta. Itaque contrariis diuersisq; rebus corpus gaudere, iisdēq; animum offendi solitum. cōtrāq; quibus ex rebus animus voluptatē caperet, eas corpori dolorem asferre & molestiam. solē etiam, lunam & aquam in deorum numero reponebant. Dei autem si-

t

lium Iesum Christum dominum nostrum,
nec verum hominem ex vera virgine na-
tum, nec vere tetatum, passum, nec vere
ab inferis excitatum esse tradebat. Ac
Magorum quidem talis disciplina & do-
ctrina erat, eaque Persarum animos ma-
gna ex parte imbuerant, aut potius in-
fecerant. Simo autem & Iudas tum Per-
sidis fines attigerunt, cum Xerxis regis
Babyloniorum exercitus; cui Varada dux
praeerat, contra Indos qui Persidis fines
inuasent, educebatur. Habebat autem
in comitatu suo Varada dux aruspices,
ariolos & magos, quorum opera &
artibus deos consulabat, ut quidnam age-
dum esset, eorum oracula patefacerent.
Cum vero eo ipso die, quo apostoli ve-
nerant, nulla responsa dare possent, co-
acti sunt ad sanum finitimi oppidi con-
sulendi causa proficisci, ubi demum respo-
dit deos qui se illis ad pretium properanti-
bus comites praeberet, nihil omnino respo-
si dare posse, propterea quod Dei apostoli ibi

essent, quorum unus Simon, alter Iudas
diceretur. Eos tantam vim a Deo consecu-
tos esse, ut nullus Deus illis praesentibus
loqui audeat. Varada dux diligenter co-
quisitos apostolos ad se adducendos cu-
rauit, praesentesque rogauit, unde, et qui
essent, quaeque eorum aduentus causa esset.
Simon si genus quaereret, Hebraeos se ac
fratrem esse respondet: si conditione, Ie-
sus Christi seruos: si causam tanti itine-
ris, illius omniumque salutis causa ve-
nisse, ut relicto simulacrorum errore,
Deum qui in caelis esset, possent cognosce-
re. Negat ille sibi tuum oculum esse plura ab
eis de his rebus audiendi, quod Indi ascitis
sociis Mediis in Perside impetum fecis-
sent. Itaque eos se cum victor redisset, stu-
diosius audienturum esse dixit. Iudas con-
tra, confirmabat consentaneum esse iam in
animo ipsius notitiam aliquam illius impri-
mi, cuius ope & auxilio vel victoriam
obtineret, vel certe eos qui defecisset, pa-
catis simos redderet. Quae Iudae oratio fe-

cit, vt Varada duci veniret in mentē
quod dy respōdissent. Itaq; eos rogauit,
vt quoniā dy patri nihil illis præsenti-
bus respondere ausi essent, ipsi quē belli e-
nētum & exitum habiturus esset, prae-
dicerent. Simon se ac fratrem illis pri-
stinam facultatem respōdendi dare di-
xerunt, quō facilius eorum errorē quos
futurā prae dicere putaret, coarguere pos-
set. Cūque ille vnum hoc se optare, vt
loquerentur, dixisset, apostoli eis pote-
statem Christi nomine fecerunt. Illi au-
tem graue ac diuturnum bellum futu-
rum esse dixerunt, & ex vtraque par-
te magnum militum numerum inter-
fectum iri. Quae illorum oratio risum
Apostolis mouit tantum, vt Varada
eos accusarit, quōd in tāto metu suo ip-
si tamē riderēt. Apostoli metum illius
depulsum esse dixerunt, quōd secum in
eam prouinciam pacē inuexissent. Ita-
que si eo die longius minimē progrede-
retur, postridie eos quos prae misisset re-

dituros esse cum Indorum legatis, qui
& loca capta redderent, & ad cōditio-
nes pacis quas vellet, Indos descensuros
nunciarent. Pontifices eodem modo in-
risum soluti, ducem admonuerūt, vt ne
ignotorum & exter norū hominū plus
apud apud eum, quā deorum valeret
auctoritas. Illos enim fallendo loqui ali-
quid, ne speculatores esse videantur, &
illū bono esse animo iubere, vt dum mi-
nus cantus esset, posset nec opinato cir-
cūueniri, & opprimi. Deos autem ve-
ros esse, dedisseq; responsum eiusmodi,
quod ipsum admoneret vt prouideret.
Simon externos, ignotos & egentes se
ac fratrem fateri: sed tamē cū ipsi nō
mensē vnum expectandum esse cen-
suerint, verū vnū diem, cūq; poste-
rum quo euentura ea essent quae ipsi prae-
dixissent, non id longum aut molestum
videri debere. Pontifices tum furere, ac
dicere, Quid? inter aureas & gemmis
distinctas vestes, inter purpuram &

 auro textas tunicas, deos patrios mentiri posse? quamprimum eam deorum iniuriam omni supplicio vindicari oportere. Varada cum hoc mirum videri dixisset, quod externi & ignoti homines tam constanter asseneraret quod ab oraculis deorum discreparet, illi eum hortaretur, ut Apostolos in custodia traderet, ne fugerent. At vero, inquit, non y solum, sed vos etiam in custodia eritis, ut rerum exitus doceat, utrorum testimonium sit verius. Tum videbitur, utri honoribus merito affici, utri supplicii debeant. Postero die hora tertia ea omnia acciderunt quae Apostoli praedixerant. Itaque dux igne excitari iussit, in quem viui pontifices conicerentur: quod cum Apostolis nunciatum esset, se ad illius pedes miserunt, ab eo petentes ne id faceret, ne ipsi qui salutis hominum causa venissent, ut mortuos ab inferis excitaret, viuos occidere viderentur. Mirari se tum dixit dux, quod pro

illis precatores accederet, qui nihil aliud egissent per praefectos & tribunos pretio etiam adiecto, nisi ut ipsi viui exureretur. Apostoli autem cum disciplina nostra instituta postulare dicerent, ut non solum malum pro malo non referret, sed etiam bonum pro malo, hoc ille ab eis contedit, ut vel hoc pateretur, omnes eorum facultates sibi tribui. Tum censa sunt bona omnium, quorum quisque quoque mense de fisco libram vnam capiebat, cum centum viginti pontifices templorum essent praeter eum qui principatum obtinebat, cui quadruplum pendebatur. Adduxit postea dux ad regem Apostolos, eosque deos esse dixit, specie ac figura hominum, eique exposuit ea omnia quae accidissent, victoriam, pontificum insaniam, eorum in pontifices misericordiam & charitatem singularem. quanta in eis esset diuitiarum despicienda & contemptio, quod cum facultates pontifi-

cum eis vellet tradere, ipsi sibi quicquā possidere in terra nefas dicerent: esse enim eorum possessionem aternam in cælo, ubi regnaret immortalitas. itaque eos dicere se non posse vlla ratione aurum accipere, vel argētum, vel domos, vel prædia, vel seruos, vel ancillas, quippe cum hæc omnia terrena sint, & morientem hominem non sequantur.

Hoc etiam addidit, cum eos admone-
ret, ut vel pauxillum acciperent, quod essent exteri & egentes, se egentes esse negasse, quod diuitias cælestes haberēt. Quinetiam eos ipsi hoc consilij dedisse exposuit, si censum sibi saluti esse vellet, erogaret debilibus, largiretur viduis & pupillis, conferret in egētes & aegrotos: multaque alia quæ ab eis didicerat, regi exposuit. Interea Zaroes & Arphaxatius magi, de quibus initio multa dixi, quia aderant cum hac Varada de Apostolis regi narraret, con-
iurasse eos contra deos & regnum illius

dixerunt, quod ut verum esse intelligeret, prohiberet eos loqui, nisi ante deos adorassent. Cumq; Varada Apostolorum patrociniū suscepisset, magisque diceret ut facerent, si auderent, artibus suis, ut deos Babyloniorum adorarent: illi contenderunt ab eo, ut si quid posset experiri vellet, accersiri iuberet homines qui plurimum dicendo possent: tum fore, ut omnino muti redderetur. Placuit conditio, homines accersuntur, qui & copia dicēdi, & disputandi acumine præstabant. Cumque magi illi (huic autem spectaculo rex, dux, clarissimi &ique Babylonij interfuerunt) primi verba fecissent, repente illi disertissimi homines ita muti effecti sunt, ut ne nuntu quidem quod verbis non poterant, significare possent. Quod cum regi mirum videretur, magi paulo post ei exponunt, se tam disertis viris illius ita loquendi potestatem facere, ut tamen se ipsi penitus loco mouere non possent, Quo faci-

lius nos, inquit, ex numero deorum esse intelligas. Nec verò hoc unum se facturos, sed hoc etiam ut iterum illis mouē de se loco facultate ipsorum nutu et voluntate concessa, apertis oculis nihil cernerent: vtrunque horum regū, duciſq; animis terrore stuporēq; tantum iniecit, ut & ipsi quod contrā dicerent, non haberēt, & amici eorum asseuerarēt, non esse illorum vim tātam, quantam cernerent, contemnendam, ne ipsis idem quod iis quos viderent, magorum artibus cōtingeret. Dux qui Apostolos charos haberet, hac omnia eis exposuit, quæ cum audissent, ab eo contendunt, ut eloquentes illos homines, ad se prius adducerent, quā ad magos, ut eodem certaminis genere dimicaret. Sic enim perspecturum eum, quā imbecillia sint vanitatis arma si cum veritate congregiantur. Dux hac Apostolorum oratione adductus, viros illos qui summa dicendi facultate pre-

diti erant, adit, eisque narrat quanta molestia affectus esset ex ea ignominia & infamia quam superiore certamine suscepissent. Itaque ex eo tempore nihil aliud a se actum esse, nisi quemadmodum maculam illam obliterare & delere possent. Neque verò se ante destitisse, quā excogitarit quod huic malo remedium afferret. Esse enim homines a se inuentos, quorum præceptis instructi, facile magos vincerent. Gratiæ illi maximas varadæ. cum se ad illius pedes abiēcissent, egerunt, eūq; rogarunt, ut rem maturare vellet. Producit ille Apostolos, quos cum illi sordidis vestibus indutos aspexissent, eos ferè contempserunt, ac pro nihilo putarunt. Simon qui hoc ex vultu eorum intelligeret, ferè dixit fieri, ut in aureis & argenteis thecis res minimi pretij recondantur. contrāque, ut in ligneis patera, scyphi, cadelabraq; aurea gemisque distincta reponantur. Solere

etiam vasa pulcherrima in quibus acetum sit, contemni, dolia vero vini præstantissimi plena, quanquam aspectui ingrata essent, tamē homines odoris & saporis sensu ita afficere, ut degustare velint, nec eos de aspectu qui offendit, sed de sapore tantum cogitare. Itaque omnes qui alicuius rei cupiditate ducuntur, non magnopere de eo in quo inclusa sit laborare, dummodo re ipsa perfruantur. Nihil ergo esse quod eos habitus ipsorum seruilis offenderet, cum intus laterent ea, quæ facere possent, ut & gloriam & vitam consequerentur sempiternam. Omnes enim homines iisdem partibus natos esse, eos cum à Deo in loco amœno, in quo tantū vita, nullus mortis locus erat, collocati essent, cōsilio impulsūq; angeli qui hominis felicitati tantā inuideret, legem quam à Deo acceperant, violasse, ob eamq; causam seruos eius effectos esse, cui parere voluissent. Hinc factum esse, ut ex il-

lo tam amœno fortunatōque loco in hanc terram tanquā in exilium quoddam expulsi sint. Ipsos autem atque eorum posteros, quanquam in hoc quasi exilium missi essent, tamē non neglectos esse à Deo, sed tam charos habitos, ut si Deum effectorem solum colere venerarique velint, nihil eis angelus ille nocere & obesse possit. Egisse tamen hoc inimicum illum angelum, ut homo à conditore suo desciscens, idola coleret, elementa adoraret, lignūq; quod ipse dolauerat, deum suum appellaret. Hunc autem errorem illum in hominibus ob eam causam fouere, ut eos imperio suo dominatūque cohibeat, eisq; arbitrato suo abutatur. Itaq; illum fecisse magorum suorum artibus, ut ipsi quandiu voluisset, primum tacerent, deinde oculorum munere non fungerentur, postremo ut moueri loco non possent. Quod si idolorum cultum repudiaturus se esse promitteret, & eum

qui solus esset Deus veneraturos atque adoraturos, fore ut ipsi manus capitibus eorum imponerēt, & Christi signū in eorum frontibus imprimerent, quibus illi rebus & quasi armis instructi, nisi magos refellerēt, ac superarent, falsa omnia & futilia quæ ab ipsis asfereretur, crederet. Omnes tū se ad Apostolorum pedes miserūt, pollicitique sunt si impedirēt quod minus magi nihil ipsis obesse possent, fore, ut ab idolis discederent. Apostoli cū Deum orassent, ut magis quanta posset ostēderet, quæ admodum Zambri & Mambri ostēdisset, illōsq; qui religionem fidēque ipsius se accepturos pollicerentur, tanta constantia & fortitudine armaret, ut omnes prapotentē eum cognoscerent, eos ad regem abire permisit. Magi eodē venerūt: qui cū maximē conarentur, idem quod antea facere non potuerūt. Prouocabāt etiam eos illi, quos pridie vicerant, ut se possent eadem agerent, illi cū nihil a-

aliud possent, serpentum ingentem vinum excitauit. Accersendos omnes Apostolos censent. Li primo aduentu suo cōgesserūt in pallia sua serpentes, quas in magos concitauit, ita tamen, ut morderi illos ab eis tantū sinerent, nō morsib⁹ etiā interfici. Itaq; rex cateriq; oēs agebant cum Apostolis, ut serpentum morsibus eos necari sinerent. Illi verò missos se esse, non ut à vita quenquam in mortem precipitem darent, sed ut oēs ad vitam à morte renouaret. Proinde Christi nomine serpentibus imperarunt, ut veneno quod in corpore magorum diffuderant collecto, loca sua repterent. Iussu autem eorum ita abierūt, ut maiorem cruciatum fugendo veneno, q̄ infundendo, magi sentirent. Liberatos Apostoli monuerunt, ut scripturam audirent, quæ diceret, eum qui alteri foueam pararet, in eam priorencasurum. Eos quidem ipsis mortem parauisse, se cōtra, Christū rogasse, ut eos

 à morte seruaret: neque hoc solum, sed
 cum id sceleribus eorum deberetur, vt
 multos annos ex serpentum morfu ac
 vulneribus laboraret, se tamen impe-
 trasse, vt tertio die pristinam valetu-
 dinem recuperarent. Eos fortassis ab im-
 pietate discessuros, cum Dei voluntate
 in se experirentur. Se enim illos triduum
 illud ob eam causam excruciaci velle,
 vt eos errorum scelerumque suorum pœ-
 niteret. Ita admonitos domum duci in-
 serunt. Illi autem triduo illo nec cibum,
 nec somnum capere potuerunt, sed sen-
 su doloris coacti, nullum sine vocife-
 randi clamandique fecerunt. Iamque spes
 salutis omnis prope adempta erat cum
 Apostoli venientes, ita eos allocuti sunt
 Deum coacta seruitia respicere, itaque
 salui & incolumes ita surgeret, vt si
 vellent, se à malo ad bonum conuerter-
 ret, tenebrisque relictis, lucem sequeretur.
 Illi autem in perfidia errorisque perstan-
 tes, quemadmodum Matthaei Aposto-

li, sic horum conspectum fugerunt, vniuer-
 samque Persidem peragrantes, omnium qui
 idola colebant, inuidiam & odium in eos co-
 citarunt. Apostoli regis aliorumque ro-
 gatu Babyloniae diu commorati sunt,
 cum interea miris operibus editis, curam
 dis morbis omnium innumerabiles ad
 Christi religionem traduxerunt. Post autem
 peragrata vniuersa Perside ad urbem
 quadam, Sunirum nomine peruenerunt.
 In ea magi pontifices admonuerunt, ve-
 nturos esse duos Hebræos, qui illorum deos
 & ipsi contemnerent, & alijs contem-
 nendos relinquendosque censerent, quod
 si obtineret, fore vt ipsi sine honore, sine
 gloria, sine re viuerent. Apostoli cum
 eo venissent, à cine quodam cui nomen
 Sēni erat, quemque primo suo aduentu
 Christi religione ac fide imbuerat, ho-
 spitio accepti sunt. Quod vt primū pon-
 tifices rescierunt, omnes eo cum populo
 quem concitassent, venerunt. Semniter
 imperarunt, vt inimicos deorum suorum

B. SIM. ET IVD.

producere, ac si cū eis non sacrificaret, deosque coleret, se illū ac domū ipsius cū eis incēsuos esse minati sunt. Cōprehendūtur Apostoli, & ad templū solis deducuntur. Illi cū in primo etiā templi aditu essent, daemones per eos homines in quibus erant, clamare cōperūt, quid eis cū ipsis rei esset, cū Apostolos Dei viui eos appellassent, se enim aduētū eorum exuri. Erat in ea templi parte quæ ad orientē pertinebat, currus fusilis ex auro, in quo sol cū radys fusilis ex auro, erat collocatus. Ex altera parte stabat luna fusilis ex argento cū curru boum fusili ex argēto. Eos ut colerent, Apostoli pontifices cum magis duobus quos fugisse dixi, & populo, cōgebant. Interea Apostoli inter se Hebraico sermone colloquebantur: prior Iudas cernere se Iesum dixit, à quo vocaretur. Simon eundem se etiā iamdiu videre dixit, angelū enim sibi cū oraret, hoc prædixisse, se utrumque emissu-

VITA.

154

rum è tēplo, ac tum deniq; tēplum cassum, cuius ruina illi oēs opprimeretur. Se tamē orasse, ne ita fieret, quod nonnulli fortasse Deū relicto idolis securari essent. Hac dum illi Hebraico, ut dixi, sermone inter se colloquuntur, angelus eis se ostendit, eisque potestate alterutrum eligendi fecit, ut vel vnus aliquis eorū qui aderāt, interiret, vel ipsi martyres ad Christum migrarent. Illi Deum se orare responderūt, ut pro sua misericordia eximīaque bonitate & illis ignosceret, & se ad coronam martyry perduceret. Hac cū soli Apostoli & vidissent & audissent, eos pontifices Solem & Lunam colere cōgebāt. Ipsi verò indicto silentio, Solē & Lunā seruos Dei esse scire se professi sunt, qui tamē in cælo essent collocati. Itaque eos nō sine iniuria, in tēplo includi, quos in cælo collucere ab orbe condito cōstaret. Atq; ut intelligerent non Solem & Lunā in simulacris inesse, sed daemones

ipsi imperaturos se demonibus profes-
 si sunt, ut ex simulacris exirent, atque
 ex cominueret. Hac inter eos officia di-
 uisa sunt, ut uno eodemque puncto te-
 poris Simon demoni qui in Solus, Iudas
 ei qui in Luna simulacro inclusus erat,
 imperaret. Quod cum ab eis factum esset,
 statim duo Aethiopes nigri, nudi, hor-
 ribilisque specie visi sunt egredi, qui si-
 mulacris in frustra concisis, cum magno
 clamore abierunt. Hoc cum moleste a-
 cerberet, ferrent pontifices, impetu facto
 Apostolos interfecerunt. Ea ipsa hora
 cum summa esset serenitas, et tranqui-
 litas, repente templum illud de caelo tactum
 tres in partes discissum est, magi autem
 etiam de caelo tacti sunt, cum nullam
 speciem nisi prunarum eorum corpora ge-
 rerent. Xerxes autem rex non ita multo
 post de pontificibus supplicium sumpsit,
 Apostolorum vero corpora Babyloniā
 transferenda curauit, eisque templum
 miro magnificoque opere exaedificauit.

Haec ex veteri quodam Cormæriacena
 bibliothecae volumine descripsi, quae
 auctor vacas nomine ex Africani ve-
 teris scriptoris libris se excerptisse con-
 firmat.

B. MATHIAE APO-
 stoli vita, Ioachimo Perionio Bene-
 dictino Cormæriaceno auctore.

Mathias Christi Apostolus, Beth-
 leemitanus ex tribu Iuda origine
 habuisse dicitur. Is quemadmodum ex libro
 Lucæ, qui Acta Apostolorum inscriptus
 est, intelligi potest, Christum ab initio do-
 ctrinæ, ac prædicationis secutus, nunquam
 ab eo postea discessit. nec tamen una cum
 cæteris ex communi discipulorum numero
 ad apostolicæ dignitatis arcem elatus est,
 sed in locum Iudæ qui magistrum discipu-
 lus prodidit ac vendidit, post Christi
 ascensum successit. Quod quemadmodum
 euenerit aut factum sit, quoniam ad eius laus
 de pertinet, non erit alienum exponere. Cum
 Christus Apostolis spectantibus in caelis

Act. 1.

ascēdisset, apostolique & alij qui unā
aderat Hierosolimā domū in qua habi
tabāt, redysse, nō ita multo pōst Petr^{us}
Apostolus surges, oēs qui circumstabāt
numero fere centū & viginti cōdiscipu
los cōuenit, his verbis, scripturā imple
ri oportere, quā spiritus sanctus ore Da
uidis prädixisset de Iuda, qui dux fuisset
corū qui Iesum Christū cōprehēderāt.
Eum quidē eundē gradum honoris
adeptū esse, quem ipsi cōsecuti essent, sed
præmiū scelere dignissimū consecutum
esse eiusmodi, ut suspensus in edius cre
puerit, diffusis intestinis omnibus. Idē
omnibus Hierosolymitanis ita cōpertū
exploratūq; fuisse, ut ager lingua eo
rū Ager sanguinis nominaretur. Scri
ptū enim esse in libro Psalmorum: Fiat
domiciliū eorū desertū, nec sit qui in eo
habitet: episcopatūque eius alter acci
piat. Proinde in ei^{us} locū sufficiendū co
optadūque esse unū ex iis qui semper
per Christū unā cū ijs iā ex eo tēpore

secuti essent, cū a iōāne baptizatus es
set, ad eū quō in cælum ascēdisset, qui
unā cū eis palā ac publice Christum a
mortuis excitatū esse testificaretur. Hac
Petri oratione ceteri adducti duos con
stituerūt ac pposuerunt, Iosephum qui
Barsabas diceretur, & Mariā, de quo
dicimus: orauerūtque Deū in cōmune
ut doceret ac patefaceret, utrū eorū
vellet in Iudæa locū succedere. Cūque
eis sortes dedissent. Mathias sorte Apo
stolus delectus est. Nec vero hoc gradū
honoris indignū hoc præstitit. Nam cū in
in partitione prouinciarum Iudæa e
ritu diuino obtigisset, multos partim
doctrina, partim vita quā integerrimā
ageret, partim miris inuistatib; operi
bus quæ in ægrotorum morbis profligā
dis ederet, ad Christianā religionem fi
dēq; traduxit. Quod cū Iudei quos
ad sanā mētē a praua deducere nō po
tuit, acerbo ferrent eum ad Pontificem
pertraxerunt, doctrināq; ac religio-

B. SIM. ET IVD.

ne ei ut crimē obicere cōperūt. Ille magna fiducia p̄sentiq; animo fretus, hoc statim respondisse dicitur, ea quæ ipsi p̄bra & crimina obieceret, nō logantur desiderare orationē. Christianum enim esse nō criminosum esse, sed gloriosum. Cumque Pōtifex ex eo quæ fuisset, si tēpus p̄nitentiæ daretur, mutarene consilium vellet? Deus, inquit, p̄hibeat, ne à veritate quam semel inueni ac secutus sum, aliquādo quasi trās fuga deficiam. Tum cōcitati populi furore Pōtifex p̄ter priuatū odiū impulsus, eū sentētia sua lapidibus primo obruendū, deinde securi feriendū esse pronūciauit. Duo autē testes quos subornauerant, primi in eū lapides iaculati sunt. Ille vero lapides testimonij causa ut secum sepeliretur, rogauit: sic beatus Apostolus ad Christum migravit V 11. Calend. Martij. Eius autem corpus ex Iudæa Romam primum, deinde Roma Treuiros translatum esse dicitur.

F I N I S.

